

DE

DELAVSKA ENOTNOST

Št. 24 — leto XXXVIII

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije, glavni urednik: Vojko Černelč, odgovorni urednik: Bojan Samarini

Predsednik RS ZSS Vinko Hafner na obisku v kamniški občini

Vsega je dovolj, le dobrih programov ne

Berite na peti strani

Delavci kot tvorci planiranja

Predvsem obveznost!

Boris Rugelj

Po triletnih pripravah (nekateri bodo dejali — po triletnem zatišju) odkar je izšel zvezni zakon, pripravljamo zdaj v Sloveniji zakon o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu Slovenije. V toku je javna razprava o osnutku tega zakona, ki bo pomagala oblikovalcem zakona pri podrobnejši vsebinski opredelitvi določil zakona. Ker bo zakon že sam »prinesel« vsaj osnovno metodologijo za pripravo planskih dokumentov, je kajpak njegovo vsebinsko oblikovanje prav za oblikovanje in sprejem planskih dokumentov v združenem delu in družbenopolitičnih skupnostih izjemno pomembno.

Zavoljo tega bi iz sedanjih vsebine osnutka zakona izdvojili, posebej poudarili določila zakona, ki delavce zavezuje, da sodelujejo kot tvorci planiranja. Hkrati zakon seveda dejavno

vključuje v proces oblikovanja planskih dokumentov tudi vse vodstvene in samoupravne strukture v združenem delu.

Dosedanja praksa v planiranju namreč dokazuje, da so se s tem nevhvaležnim delom (toda nadvse potrebnim in pomembnim za družbenoekonomski razvoj in kajpak za stabilizacijo gospodarjenja) celo v velikih in dobro organiziranih delovnih organizacijah ukvarjali predvsem tisti maloštevilni delavci, ki so za takšno delo prejeli osebni dohodek. Vsi ostali »subjekti« planiranja, ki jih navaja osnutek obravnavanega zakona, pa so pri tem praviloma stali ob strani — oziroma so sodelovali zgolj formalno, ko je bilo treba plan družbenopolitično ovrednotiti in potem sprejeti.

Rezultat takšnega načina oblikovanja in sprejemanja planskih

dokumentov in planov so bili načrti, ki so se pogosto izjalovili, ki jih je gospodarsko »življenje« ovrгло in katerih posledica je bila nedvomno tudi marsikatera zagata pri ustvarjanju dohodka. Rezultat takšnega odnosa do planiranja pa je nedvomno tudi dejstvo, da danes, leto dni in pol pred zaključkom sedanjega srednjeročnega razvojnega obdobja, veliko število temeljnih organizacij združenega dela še vedno nima izdelanega srednjeročnega plana razvoja!

Ali je na osnovi takšnega dosedanjega planiranja razvoja moč načrtovati razvoj v naslednjem srednjeročnem obdobju? Prav gotovo ne! Zavoljo tega v zakonu tudi »obveza« in ne samo »pravica« do udeležbe pri načrtovanju!

Fotografija: Andrej Agnič

24. letne športne igre grafičarjev Slovenije, ki so bile minulo soboto v Ljubljani, so odlično uspeli. Na fotografiji finalni boj rokometišev Mariborskega in Pomurskega tiska.

Stanovanjske nepravilnosti v Celju pred razpletom

Ukrepani bodo hitro in preudarno

Berite na osmi strani

Reforma usmerjenega izobraževanja

Po treh mesecih

Sonja Gašperšič

Zelo široko so bila zastavljena prizadevanja Zveze sindikatov Slovenije, da bi se združeno delo kar najbolj ustvarjalno vključilo v javno razpravo o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju. Javna razprava je sicer bila v času, ko so v združenem delu potekale tudi akcije sindikatov ob zaključnih računih in v zvezi s stališči o razporejanju in delitvi dohodka, toda ne glede na to sočasnost lahko rečemo, da se je v treh mesecih javna razprava stopnjevala iz tedna v teden in da smo z odzivnostjo združenega dela kar zadovoljni. Sindikati so imeli ambicijo, da bi v to javno razpravo vključili tudi osnutka zakona o osnovni šoli in o vzgojno-ustvarjalni dejavnosti med predšolskimi otroki, da bi tako lahko lahko razpravljali o preobrazbi celovitega vzgojnoizobraževalnega sistema z vidika najširših družbenih potreb in načrtovanega družbenega razvoja. Žal zakasnitev s temi zakonskimi osnutki tega ni omogočala. Pač pa je Zveza sindikatov Slovenije že v času priprav na javno razpravo oblikovala nekatera temeljna vprašanja, do katerih naj bi se delavci še posebej opredelili, to pa so hkrati vprašanja, ki nakazujejo temeljne naloge organizacij združenega dela, da bo sistem vzgoje in izobraževanja postal res neločljivi del združenega dela. Priprave sindikatov na javno razpravo so potekale skupaj z RK SZDL in RK ZSMS, saj je SZDL v republiki in občinah kot frontna organizacija osrednji nosilec javne razprave.

Svet za izobraževanje in kulturo pri RS ZSS, ki je pred dnevi kot prvi povzel potek javne razprave, organizirane v okviru sindikatov, je lahko ugotovil, da je strnjeno poročilo o javni razpravi zasnovano na poročilih iz 35 občinskih svetov ZSS, ki so

posredovali mnenja, načelne in konkretne pripombe in spremeni-valne predloge. Seveda razprava prav povsod ni segla v jedro preobrazbe usmerjenega izobraževanja, povsod ni bila enako ustvarjalna, marsikje je ostala le na površju. Toda ne glede na to je mogoče sklepati, da so v glavnem ocenjevali izhodišča osnutka zakona o usmerjenem izobraževanju, usklajena s stališči iz dokumentov ZK o preobrazbi usmerjenega izobraževanja. Mnogo ustvarjalnih razmišljanj in predlogov pa je bilo mogoče zbrati tudi v 55 večjih OZD, ki so že doslej imele večje izkušnje z izobraževanjem, in koder so razpravo organizirale osnovne organizacije skupaj z občinskimi sveti in republičkimi odbori. Podobno velja za razprave, ki so jih republički odbori organizirali skupaj s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi in splošnimi združenji pri Gospodarski zbornici.

Včeraj (po zaključku naše redakcije) je o poteku javne razprave razpravljalo predsedstvo RS ZSS. Udeležbo širokega kroga delovnih ljudi v javni razpravi so delegati lahko ocenjevali kot ponoven odraz demokratičnosti pri odločanju o zadevah najširšega družbenega pomena. Tako so na primer skoraj povsod z veliko zavzetostjo razpravljali o dosedanjem nezadovoljivem planiranju kadrov in izobraževanja, kar zagotovo ni negativno vplivalo le na poklicno usmerjanje in štipendiranje, marveč tudi na zaposlovanje. Toda za strokovno in metodološko utemeljene srednjeročne in dolgoročne plene, ki vključujejo tudi kadrovske in izobraževalne komponente, bo potrebna strokovna pomoč in funkcionalno usposabljanje kadrovskih služb. Zavzeto so med drugim raz-

pravljali tudi o oblikovanju vzgojnoizobraževalnih programov. V razpravi pa so med drugim opozorili na neprimernost razlikovanja med »strokovnim usposabljanjem« in »strokovnim izobraževanjem«, kar lahko znova povzroči, da bo strokovno usposabljanje obravnavano kot manj pomembno. Taka dvojnost zagotovo ni v skladu s temeljnimi cilji preobrazbe vzgoje in izobraževanja. Da bi zagotovili vsaj približno enako stopnjo zahtevnosti programov za enostavna in manj zahtevna dela, menijo nekateri, da bi te programe morali usklajevati v posebnih izobraževalnih skupnostih, hkrati pa postavljajo vprašanja, kako bo zagotovljena prehodnost med strokovnim usposabljanjem za enostavna in manj zahtevna dela in srednjim strokovnim izobraževanjem. Če ta prehodnost ne bo zagotovljena, bo ohranjen dualizem med izobraževanjem v OZD (internim usposabljanjem) in šolanjem v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, ko bo delavec sicer lahko pridobil nekatera znanja, potrebna za opravljanje dela, ne bo pa to znanje družbeno verificirano niti ne bo mogel delavec dograjevati tega znanja v okviru vzgojnoizobraževalnih organizacij. Vprašanje, ali v resnici odpravljamo dualizem v izobraževanju, pa še kakšno iz javne razprave (npr. zakaj je družbeno utemeljena skupna programska osnova na začetku usmerjenega izobraževanja za vso generacijo, ali zakaj poslej samo usmerjena gimnazija) so nekatera od vprašanj, ki terjajo vedno znova jasno opredelitev tudi iz razrednih izhodišč.

Otroci in vrhunski šport

Vzgoja človeka ali dresura gladiatorja?

Berite na deveti strani

KAJ SMO STORILI

Razprava
in »razprava«

Boris Rugelj

V teku je javna razprava o osnutku republiškega zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenemu planu SR Slovenije. V javni razpravi imajo družbenopolitične organizacije, posebej še sindikati pomembno vlogo — organizatorja in političnega spodbudjevalca tako nosilcev planiranja, kot delavcev k čim bolj zavzeti in vsestranski razpravi o osnutku zakona. Od tega, kako bodo oblikovana določila zakona, je namreč dokaj neposredno odvisno tudi samo planiranje v združenem delu in družbenopolitičnih skupnostih. Zakon namreč ni zamišljen kot nekakšen splošen zakon, kateremu so za izvajanje potrebna še dodatna navodila in metodologija, pač pa naj bi bila osnovna metodologija planiranja vgrajena že v sama določila zakona, vendar tako, da bodo lahko nosilci planiranja upoštevali specifične razmere in jih opredelili v svojih samoupravnih splošnih aktih.

Zakon že sam — v osnutku v 19. členu — nalaga obveznosti družbenopolitičnim organizacijam, ki naj bi bile koordinatorji družbenopolitične aktivnosti pri oblikovanju planov in pri usklajevanju samoupravnih interesov vseh nosilcev in subjektov planiranja. Za sindikalne organizacije v osnutku zakona piše: sindikat sproža pobude za samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o temeljnih plana in še udeležuje sporazumevanja in dogovarjanja pri določanju osnov in meril za pridobivanje in razporejanje do-

hodka (kar je temelj vsakega planiranja, op.p.).

Sindikat je, spet citiramo zakon, nosilec družbenopolitične aktivnosti pri planiranju v temeljnih organizacijah, sodeluje pri sporazumevanju in dogovarjanju, pri določanju osnov in meril ter glede drugih pogojev za delo in življenje delavcev v TOZD in krajevnih skupnostih, pomembnih za uresničevanje družbene funkcije sindikata.

Vsekakor pa pri tem ne gre samo za organizacijsko plat razprave o zakonu in kasneje za organiziranje aktivnosti pri sprejemanju planskih dokumentov. Tako, kot v fazi izdelave predloga zakona, v kateri smo zdaj in zlasti še kasneje, pri uveljavljanju določil zakona v planskih dokumentih brez poglobljenega, vsebinskega sodelovanja sindikatov ne bo šlo. Že oblikovanje vsebine zakona bo pomembno vplivalo na to, kako bomo kasneje sprejemali planske dokumente. Samo primer: dosedanja javna razprava je pokazala, da v osnutku še ostaja marsikaj nedorečeno, da se osnovna načela planiranja ne »vlečejo« kot rdeča nit skozi vseh 200 členov osnutka. Skratka, če ne bomo javne razprave organizirali tako, da bo odpravila pomanjkljivosti osnutka, tudi zakon ne bo dal združenemu delu tistega, kar od njega upravičeno pričakuje. Naloga sindikata je torej kaj dogovorna in težavna.

RO Sindikata delavcev delovnih skupnosti družbenih in državnih organov načrtno usposablja svoje aktiviste

Znanje
je najmočnejše
orožje

Sonja Omahen

Da bi uresnili letošnji programirano nalogo s področja družbenega izobraževanja članov republiškega in občinskih vodstev, je izvršni odbor Sindikata delavcev delovnih skupnosti družbenih in državnih organov Slovenije skupaj s centrom RS ZSS za družbeno izobraževanje pripravil dvodnevni seminar na Bledu. Nanj so povabili člane občinskih odborov, predsedstev konference osnovnih organizacij ZS carinskih delavcev, civilnih delavcev na delu v JLA, organov za notranje zadeve in republiških upravnih organov ter še po tri člane skupnih komisij za samoupravno sporazumevanje upravnih in pravosodnih organov, družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti in društev.

Vsebina dvodnevnega seminarja je bila namenjena obravnavanju v tem trenutku najbolj pomembnih tematskih področij za delovanje sindikata. To pa so predlog republiškega zakona o sistemu državne uprave s posebnim poudarkom na delovanje upravnih organov za potrebe združenega dela, strokovno in družbenopolitično izobraževanje delavcev v delovnih skupnostih državnih organov, pridobivanje dohodka in samoupravljanje v teh delovnih skupnostih, uresničevanje stališč RS ZSS o dohodku in nagrajevanju po delu v sindikalnih organizacijah ob upoštevanju posebnosti v delovnih skupnostih družbenih in državnih organov, vključevanje delavcev v družbeno akcijo »nič

nas ne sme presenetiti« in naloge na področju LO in DS ter sindikalna organiziranost in delovanje sindikalnih organizacij. V sklopu seminarja pa je bila tudi seja republiškega odbora.

Udeležba na seminarju je bila zelo dobra, čeprav smo se sestali v petek in soboto. Dve tretjini udeležencev sta ocenili, da so bile izbrane »primerne« teme za seminarsko obravnavanje, ena tretjina pa je izbor tem ocenila kot »zelo primeren«.

Na seminarju so sprejeli tudi nekaj dogovorov za akcije v osnovnih organizacijah ZS (tako po prejemu republiškega zakona bo denimo, potrebno začeti s pripravami za dopolnjevanje samoupravnih aktov v delovnih skupnostih, pospešiti je treba delo pri izdelavi osnov in meril za nagrajevanje dela, dograjevanje vsebine samoupravnih sporazumov dejavnosti s stališči sindikatov o delitvi po delu itd.) ter za poživitev dela v nekaterih občinskih odborih sindikata in konferenc osnovnih organizacij. Po mnenju udeležencev seminarja je potrebno s seminarsko obliko izobraževanja nadaljevati, vendar pa je bilo izrečenih nekaj predlogov, naj bo manj tem in naj bodo le-te čim bolj konkretne (npr. merila in osnove za nagrajevanje dela, programiranje dela v delovnih skupnostih, delovanje samoupravne kontrole ipd.).

S skupne seje svetov za planiranje in oblikovanje dohodka

Zakon
o planiranju
na tehtnici

Boris Rugelj

Sveč za planiranje in ekonomsko politiko pri RS ZSS in svet za oblikovanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke pri RS ZSS sta na nedavni skupni seji obravnavala osnutek republiškega zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SRS. Osnutek, ki ga je pripravil Izvršni svet SRS, je v temeljnih rešitvah, ki jih nakazuje, sprejemljiv. Ta sodba je rezultat razprave na skupni seji obeh svetov RS ZSS. Seveda pa so razpravljali ugotovili še vrsto pomanjkljivosti, ki jih bomo tokrat, saj bomo o poteku javne razprave o osnutku tega zakona še podrobneje pisali, združili v naslednje splošne pripombe: nekatere rešitve niso dosledno izpeljane skozi vse člene zakona, nekatere pa je treba še bolj podrobno obravnavati oziroma jih še bolj poudariti. Tako bo treba na primer, bolj jasno razčleniti sistem pridobivanja in razporejanja dohodka. V postopkih za sprejemanje planov je treba opredeliti nekatere specifične oblike. In pa, da ne naštevamo

preveč pripomb, omenjamo samo še mnenje, da bi veljalo letne načrte v zakonu bolj podrobno opredeliti in predvsem uskladiti s srednjeročnimi načrti, kajti v praksi se zdaj pogosto dogaja, da vsota posamičnih letnih načrtov ne da rezultatov, ki so zapisani v srednjeročnem načrtu, čeprav bi jih morala.

Na koncu sestanka so se člani obeh svetov dogovorili še o terminih in krajih za potek javne razprave o osnutku tega zakona.

Zakon sam, da na kratko ponovimo vsebino, je zasnovan kot sredstvo za usklajevanje odnosov v razvoju gospodarstva in materialnih odnosov v družbeni reprodukciji; za obvladovanje stihijskega delovanja trga in neenakomernosti v razvoju proizvodnih sil in drugih dejavnikov družbene proizvodnje ter za usklajevanje in usmerjanje družbenoekonomskih, socialnih in drugih samoupravnih odnosov in interesov združenega dela.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

NOVA GORICA:

V 200 temeljnih organizacijah v občini mesečno ali občasno izhaja 72 glasil; všteta so tudi glasila SOZD. Informatorjev oziroma drugih oblik internega obveščanja v večjem številu organizacij sploh ne poznajo. Glasila, kakršna so, tudi sicer ne pokrivajo potreb, saj pretežno pišejo o minulih dogodkih in aktivnostih. Njihov učinek bi bil neprimerno večji, če bi prevladovali sestavki s tako vsebino, ki bi delavce seznanjala z vsebino in pomenom prihodnjih aktivnosti in jih tako mobilizirala za samoupravno in družbenopolitično akcijo.

To je le nekaj ugotovitev z zadnje seje komisije za obveščanje in politično propagando pri občinskem svetu ZSS, na kateri so se zbrani seznanili tudi z letošnjim družbenopolitičnim in gospodarskim dogajanjem. Zbrani podatki o stanju na področju obveščanja seveda ne zadoščajo za celovit prikaz razmer na tem področju. Za popolnejšo oceno bi vsekakor bila potrebna analiza, ki bi jo opravile družbenopolitične organizacije. Predvsem z njo bi zanesljivo ugotovili, če so bili delavci res sproti, objektivno in celovito seznanjeni z vsemi informacijami, ki so nujne za pravilno in resnično samoupravno odločanje. Ne glede na tako analizo, za kakršno so se sicer zavzeli, pa je že zdaj očitno, da bodo v mnogih organizacijah v občini morali okrepiti in pospešiti napore za izdajanje rednih internih informacij.

Z. M.

VELENJE:

V okviru akcije za uresničevanje stališč RS ZSS o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu bodo pripravili v občini Velenje šest posvetovanj s predsedniki osnovnih organizacij ZS, sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki delavskih svetov in poslovnimi organi. Na teh posvetovanjih, pravo je bilo 28. maja še posebej razpravljajo o nalogah v zvezi z utrjevanjem družbenoekonomskega položaja delavcev, uresničevanjem načela za enako delo enak osebni dohodek, pa spodbujanjem odgovornosti delavcev za dobro gospodarjenje z družbenimi sredstvi, ter uresničevanjem družbenoekonomske politike in stabilizacijskih prizadevanj itd.

Prve dni junija pa so se začele v Šaleški dolini tudi seje izvršnih odborov osnovnih organizacij zveze sindikatov, na katerih ocenjujejo stanje pri pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu v posameznih sredinah. Opozarjajo na slabosti, ki jih v tej zvezi ugotavljajo in opredeljujejo vsebino akcijskih programov za uresničevanje stališč RS ZSS o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu. Še v tem mesecu bodo delavski svet že sprejemali akcijske programe, v katerih zagotovo ne bodo manjkale naloge v zvezi z odpravo slabosti, ki onemogočajo uresničevanje

načel delitve po delu. Zadnje ocene uresničevanja vsebine zakona o združenem delu v velenjski občini namreč kažejo, da v delovnih kolektivih Šaleške doline načelo o pridobivanju in razporejanju dohodka ter o delitvi po delu še vse prepočasno uveljavljajo, da z doseženimi rezultati v večini kolektivov ne morejo biti zadovoljni in da veljavne rešitve v večini primerov še zmeraj niso odraz spoznanj in izkušenj posameznih delovnih oziroma samoupravnih skupin.

V Velenju se bosta v akcijo kar najbolj aktivno vključila tudi klub samoupravljalcev in delavska univerza. Komisija za pregled samoupravnih splošnih aktov velenjske občinske skupščine bo pripravila osnove in meril, zapisanih v samoupravne splošne akte organizacij združenega dela v zvezi z razporejanjem čistega dohodka in delitvi v sredstev za osebne dohodke. Komisija za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje pri ObS Velenje, pa bo v sodelovanju z izvršnim svetom skupščine občine Velenje, podružnico SDK ter družbenim pravobranilcem samoupravljanja pripravila podoben program za spremljanje politike razporejanja čistega dohodka v Šaleški dolini. In končno bo v mesecu juniju občinski svet ocenil potek aktivnosti na tem področju in ustanovil svet za dohodkovne odnose in delitev po delu ter podrobno opredelil njegove naloge.

P. O.

LJUBLJANA
MOSTE-POLJE:

Občinski svet ZS je že razpravljal o zbiranju pomoči ob potresu v Črni gori in ocenil, da je akcija pomoči v občini stekla hitro in organizirano, takoj po prvih vesteh o katastrofi. Prav tako so na seji občinskega sveta menili, da je navkljub temu, da se življenje na potresnem območju normalizira, potrebno, da se akcija zbiranja pomoči nadaljuje. Tako je vodenje akcije za zbiranje finančnih sredstev iz enodnevnega oziroma dvodnevnega zasluzka prevzel občinski svet zveze sindikatov, ki je že predlagal vsem osnovnim organizacijam ZS v organizacijah združenega dela, da sprejmejo sklep o solidarnosti pomoči prizadetim.

Večina organizacij združenega dela nam je že sporočila, da so takšen sklep sprejeli in da bodo sredstva nakazali na žiro račun pri RK Slovenije.

Po informaciji RS ZSS o izplačilih neto osebnih dohodkov organizacij združenega dela iz gospodarstva in ostalih organizacij za mesec januar 1979 naj bi v občini Ljubljana Moste-Polje zbrali 6.888.000 din. Prav zavoljo te obveznosti so sklenili, da občinski svet priporoča delavcem, ki imajo letos poprečni osebni dohodek nad 8000 din, da prispevajo dvodnevni osebni dohodek.

Marijana Šturbej

DE NOVO!

OSNOVNE ORGANIZACIJE
SINDIKATA!

V zbirki knjižnica SINDIKATI sta pravkar izšli brošuri:

št. 19: Mag. Gabrijel Sfiligoj:

TEMELJNA ORGANIZACIJA
ZDRUŽENEGA DELA

Posebna vrednost knjižice je v tem, da na novo zelo natančno, razumljivo in predvsem uporabno opisuje in razčlenjuje posamezne samoupravne in gospodarske funkcije in vlogo ter naloge TO kot integralne samoupravne in gospodarske celice naše samoupravne družbe. Brošura obsega 184 strani, cena 120 din.

Brošura št. 21:

DELITEV PO DELU

V njej so objavljena stališča o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu.

Cena 10 din.

Obe brošuri lahko naročite na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4

..... brošur knjižnica SINDIKATI št. 19 in

..... brošur knjižnica SINDIKATI št. 21. Naročeno nam pošljite

ljite na naslov: _____

(ulica, poštna št., kraj)

Naročeno, dne: _____

Žig

podpis naročnika

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošur.

Pobuda Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije odpira nove možnosti medrepubliškega sodelovanja

Prvi koraki so obetajoči, v nadaljevanju še boljše

Ciril Brajer

Marsikdaj je bilo med srečanji predstavnikov zvez stanovanjskih skupnosti posameznih republik in pokrajin slišati, kako bi enkrat kazalo pripraviti srečanje vseh — v dogovoru s Stalno konferenco mest in občin Jugoslavije so se prvi odločili Slovenci. V Ljubljano so na dvodnevni posvet povabili republiške in pokrajinske organizacije, ker pa jih v Makedoniji, Črni gori in AP Kosovo še nimajo, naj bi od tam prišli predstavniki SIS za stanovanja iz Skopja, Prištine ter Titograda. Ob izmenjavi dosedanjih izkušenj so srečanje namenili obravnavanju aktualne problematike uveljavljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Vabilu so se odzvali le predstavniki Bosne in Hercegovine, Srbije ter Vojvodine. Srečanje, čeprav prvo te vrste in brez pričakovanega odziva, je gotovo uspelo, pa o uspehu raje na koncu.

Jugoslovansko stanovanjsko gospodarstvo se ubada s še kako zapletenimi in pomembnimi vprašanji. Marsikatera težava je skupna, pa vendar se z njimi borijo vsak po svoje. Značilnosti republik, pokrajin, mest je gotovo treba upoštevati, pa vendar bi marsikdaj in marsikje skupen nastop hitreje in uspešneje rodil sadove (saj to ne velja le za to področje). To je verjetno tudi eden osnovnih vzrokov za pobudo slovenske Zveze stanovanjskih skupnosti. Ni njena le pobuda, oba dneva sta bila predvsem slovensko »obarvana«. Gostitelji so predstavili svoje delo, uspehe in tudi težave, gostje pa so sodelovali predvsem z vprašanji. Posameznih vprašanj ne bomo navajali — bila so si več ali manj podobna, kazala so, s čim se ukvarjajo drugod in usmerjala so odgovore v smer, ki smo ji skušali slediti.

Marsikaj bo treba doreči

Predstavniki Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije so najprej pojasnili svojo samoupravno organiziranost in pohvalili sodelovanje z drugimi dejavniki s tega področja. Gostje so ugotovili in pohvalili slovensko posebnost — skoraj v vseh mestnih krajevnih skupnostih delujejo posebne delegacije za stanovanjsko gospodarstvo, podobno velja že za marsikatero organizacijo združenega dela, ponekod pa nastopajo združene. Z ustanovitvijo teh delegacij v KS je res malo zaspalo delo hišnih svetov, vendar kaže, da jim bo družbenopolitična akcija, ki že teče, spet dala vlogo, kakršna jim gre — saj naj bi samoupravna organiziranost stanovanjskega gospodarstva temeljila prav na hišnih svetih.

Razmišljamo tudi o novem koraku. Skušajo ustanoviti samoupravne enote v mestnih področjih, ki so zaokrožena, niso pa krajevna skupnost. Tudi tako bi razširili krog sodelujočih na tem področju. O takšni organiziranosti velja razmišljati tudi v naseljih, ki še nastajajo, saj bi sodelovanje občanov pripomoglo k ustreznim rešitvi marsikaterega vprašanja, ki se pojavi sprti. Nekaj težav imajo še z zbori izvajalcev, ki so bili ustanovljeni šele lani. Imajo vso možnost in tudi odgovornost, da skupaj s porabniki opredeljujejo stanovanjsko politiko, se dogovarjajo in soočajo interese. V samoupravno stanovanjsko skupnost se na ta način vključujejo prav vsi izva-

Predstavniki republiških in pokrajinskih zvez stanovanjskih skupnosti so med obiskom v Ljubljanski banki, stanovanjsko-komunalni banki Ljubljana ugotovili, da so se bančniki na tem področju dobro organizirali in njihove izkušnje bodo skušali uveljaviti tudi doma.

Planina je stanovanjska soseka, na katero so Kranjčani lahko ponosni — marsikje pa bi jo lahko vzeli za vzor stanovanjske gradnje

jalci stanovanjske in komunalne gradnje in vztrajati ne treba, da bodo vse te možnosti res v polni meri izkoriščene.

V zadnjem času se bolj kot kadarkoli posvečajo znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Potrebe po takšnem delu so velike, pričakujejo pomembne rezultate, a vedno ne gre, kot bi radi. Pustimo sredstva, teh je tako redkokdaj dovolj. Tudi kadar jih zberejo, se morajo spoprijeti z drugimi ovirami. Znanstvenoraziskovalne institucije res marsikaj ponujajo, česar so pač sposobne ali pripravljene. Včasih pa se zaplete, ko od njih zahtevamo točno določene naloge. Trenutno imajo naročenih 25 raziskovalnih del, ekonomski in ur-

banistični institut jim pripravljata pomembno nalogo o finančnem sistemu v stanovanjskem gospodarstvu, ki pa kasni. Oba imata menda veliko dela drugod, nosilec naloge je zbolel... Tak odnos je gotovo vprašljiv, čeprav smo hkrati slišali, da tudi položaj raziskovalcev ni rožnat. Manj opravičljiv pa je pojav, da naročeno delo, ki ga drago plačajo, izvajalec prav tako drago proda še enkrat. Podobni sestanki bodo takšnim in podobnim pojavom lahko stopili na prste, saj se bodo zveze stanovanjskih skupnosti lahko skupno lotevale programov, ki so zanimivi za vse in se med seboj obveščale kaj že imajo in s tem preprečile podvajanje opravil in

seveda tudi omenjene in njim podobne negativne pojave in težnje.

No, marsikaj so vendarle že dosegli — vložili so velika sredstva in v sodelovanju z raziskovalnimi institucijami začrtali dokaj realen program stanovanjske gradnje tekočega srednjeročnega obdobja. Kljub prepričanju ekonomistov o 75.000 stanovanjih so se odločili za 65.000 in praksa to odločitev potrjuje. Čeprav bodo to uresničili, so se usteli pri strukturi, saj je zasebna gradnja prekoračila redvidevanja.

Na stanovanja ne bomo »čakali«
Iz poročil smo lahko razbrali, da poteka bitka za samoupravne

odnose predvsem na dveh področjih; pri gradnji in pridobivanju stanovanj žele odpraviti miselnost, da na stanovanja čakamo. Vsak delovni človek in občan bo moral biti do tega področja v aktivnem odnosu, pa naj gre za načrtovanje, financiranje, združevanje sredstev... Drugo pa je ekonomska stanarina, gospodarjenje s stanovanji.

Sistem financiranja stanovanjske gradnje in vzdrževanje bosta morala temeljiti na dohodkovnih odnosih. Gradili bomo iz čistega dohodka, kar bo odpravilo avtomatizme, ki so to urejali ne glede na gospodarske rezultate združenega dela. Solidarnost, kadar bo potrebna, pa bomo reševali v občinskih okvirih. Nekaj čeprav manj kot doslej, solidarnostnih stanovanj bo treba še graditi iz dohodka, saj so ljudje, ki skozi združeno delo pač ne zmorejo prispevati sredstev, denimo za delo nesposobni, borci, invalidi...

Lastna udeležba je pomembna usmeritev, razmišljajo celo o zakonu, ki bi jo urejal. Udeležba naj bi znašala 5 do 20 odstotkov vrednosti stanovanja, pač glede na možnosti posameznika. Veljala naj bi celo za solidarnostna stanovanja, seveda le simbolično — 1 do 4 odstotke. Udeležba mora postati pogoj za pridobivanje stanovanj, ne pa merilo. Mlade družine, ki so bile do zdaj deležne solidarnostnih stanovanj, bodo imele pri lastni udeležbi olajšave, omogočiti pa jim bo treba tudi ustrezna posojila.

Omenili so tudi pridobivanje stanovanj v zasebni lasti, kjer bodo skušali bolj razviti delovne stanovanjskih združenj in dati prednost etažni gradnji. Hiše, ki jih grade zasebniki, so namreč običajno prevelike, prostor pa postaja vse bolj dragocen.

Družbeno usmerjena gradnja bo zaživela le, če bodo vsa sredstva za gradnjo stanovanj združena v stanovanjskih skupnostih. Operativne posle bo seveda opravljala banka, vsebina samoupravnih odnosov pa bo zaživela le z delegatskim sistemom v stanovanjskih skupnostih.

Kranjski zgled

Cilji so veliki, nekaj so jih že dosegli, nekaterim se približali, ob marsikaj pa se tudi spotikajo. Vsebinska dela stanovanjskih skupnosti, je glede na nove družbenoekonomske odnose še premalo opredeljena, predvsem pa na področju družbeno usmerjene gradnje, težave imajo s kadri, niso enotno organizirani. Še se otepajo z naraščanjem trendom zasebne stanovanjske gradnje, pogrešajo vključevanje urbanistov, tudi izvajalci niso zadovoljni — že tako premajhne zmogljivosti raje usmerjajo drugam, saj je stanovanjska gradnja pod družbenim nadzorom cen. Družbeni dogovor o cenah res imamo, ni pa še zaživel, kot bi moral. Od leta 1976 do lani so cene stanovanj v Jugoslaviji rasle letno za 12,7 odstotka, v naši republici pa za 16,2 odstotka. Najcenejši so bili v Postojni, Logatcu in Velenju, najdražji pa na Vrhniki, kjer so republiško poprečje presegli za 22 odstotkov.

Po teh poročilih (seveda niso tekla tako gladko, saj so jih gostje prekinjali in usmerjali s vprašanji, ki so pokazala, da so povsod ubrali različne korake k istim ciljem) smo obiskovali samoupravno stanovanjsko skupnost občine Kranj in si ogledali lep primer usmerjene stanovanj-

ske gradnje — stanovanjsko soseško Planina.

Kranjčani so menda dosegli jugoslovanski rekord, saj grade na 1000 prebivalcev 10,3 stanovanja. Letno zgrade 400 družbenih stanovanj in 200 v zasebni lasti. Tudi s ceno so bili skromni, saj je kvadratni meter stanovanjske površine lani veljal 7.800 dinarjev. To so dosegli z dobrim odnosom z izvajalci in sploh smo slišali, da je kranjska stanovanjska skupnost med najboljše (če ne kar najboljšo) organiziranimi v Sloveniji. Veliko so dosegli tudi na področju obveščanja, s čimer se lahko le malokje pohvalijo. Razen Slovenj Gradca je menda Kranj edina slovenska občina, kjer urbanizem in komunalna ne zavirata stanovanjske gradnje. Načrtujejo dolgoročno in urbanistom vedno uspe pravočasno zagotoviti vso dokumentacijo, da lahko gradnja nemoteno teče. Lep primer je stanovanjska soseška Planina, kjer so zgradili približno 16.000 stanovanj, zdaj končujejo zadnjo fazo in predvidevajo, da bodo vsa dela končana v letu dni. Vsa komunalna dela so opravili istočasno in ceno, veljala pa so manj kot 10 odstotkov celotne cene. Soseska je v celoti opremljena z vsemi objekti, ki zagotavljajo, da ne bo zgolj spalno naselje.

Še se bomo morali dogovarjati

Drugi dan srečanja se je začel z obiskom v Stanovanjsko-komunalni banki Ljubljana, ki je v zadnjih nekaj letih tako razširila svojo dejavnost, da je s svojo kreditno bilanco na tretjem mestu v Združenih banki. Lani je imela 3 milijarde dinarjev razpoložljivih sredstev, letos pa bo tega denarja skoraj še enkrat več. Tako smo se znašli v absurdni situaciji — stanovanj primanjkuje, sredstva zanje pa hitreje zbiramo, kot jih uporabljamo. Kot vzrok so navedli slabe strokovne službe, ki se ukvarjajo z gradnjo stanovanj, neuklajene plane in premajhne ter napačno uporabljene zmogljivosti. Strinimo obsežno razlago v dejstvo, da je banka postala servis, ki uspešno opravlja svojo nalogo — pomagati delovnim ljudem in občanom, da lahko čim laže in čim hitreje pridejo do stanovanja. Seveda jim to še ne uspeva, kot bi želeli, trudijo pa se, da bi se temu približali.

Omenimo še omejitveni ukrep, ki ga je sprejel svet guvernerjev Narodnih bank, saj so se vsi strinjali, da je vsaj na področju stanovanjske gradnje nepremišljen. Če bi letošnje leto tudi posojila v ta namen lahko zrasla le za 19 odstotkov, banke svojih že sprejetih obveznosti ne bodo mogle izpolniti in tudi stanovanjsko gradnjo bi zavrla.

Povzemimo ugotovitve, do katerih so ob koncu srečanja prišli udeleženci sestanka zvez stanovanjskih skupnosti: razlike pri uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu so in prav zato se bodo na tak način še sestajali. Prvi sestanek je pokazal, da je smotno, da se vsak gostitelj teh srečanj temeljito predstavi, v bodoče pa bodo sestanke po potrebi tudi tematsko opredelili. Naslednje srečanje so obljubili Srbi, podrobneje pa bodo obravnavali planiranje v stanovanjskem gospodarstvu, ekonomske stanarine in lastno udeležbo (to temo smo prevzeli Slovenci, saj se je izkazalo, da smo na tem področju prišli najdlje).

Boj proti alkoholizmu

Preventiva naprej!

Milena Car-Drlje

V sklepih 9. kongresa ZSS smo med drugim zapisali, da bomo skrbeli za zdravje delavcev, preprečevali nastajanje invalidnosti in prezgodnje upadanje njihove delovne sposobnosti in sodelovali v boju proti alkoholizmu.

Svet RS ZSS za zdravstveno varstvo in socialno politiko je v svojem delovnem programu upošteval navedeni kongresni sklep in pripravil nekatere pobude za aktivnost osnovnih in občinskih organizacij zveze sindikatov na tem področju. S temi pobudami bomo nadaljevali tudi našo aktivnost v republiškem koordinacijskem odboru za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri RK SZDL. Njihov namen je opozoriti, da je dejavnost na področju boja proti alkoholizmu najna tudi v osnovnih organizacijah zveze sindikatov — torej v delovnih sredinah, to je v ožjem okolju ljudi in kjer mora biti sindikalna organizacija s pristojnimi strokovnimi službami in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami pobudnik za skupne akcije. Pri tem bodo lahko pomembno prispevali k učinkovitosti akcije predvideni odbori delavskih svetov za varstvo pri delu. Osnovne organizacije zveze sindikatov bi lahko sodelovale pri odkrivanju alkoholikov, pri reševanju nastalih socialnih problemov, pri usmerjanju na zdravljenje oziroma ponovnem vključevanju zdravljenih alkoholikov v delovno sredino. Morale bi sodelovati tudi pri razpoznavanju takih alkoholikov, ki se na račun invalidnosti in izrabljanja bolniškega staleža ter podpore zaradi nezaposlenosti še naprej vdajajo alkoholu in zaradi pijančenja propadajo — a bi se jih vendar dalo ozdraviti in reaktivirati.

Posebno vlogo bi lahko osnovne organizacije imele pri organizaciji tople malice v OZD med delom, da bi preprečevale točenje alkoholnih pijač v obratih družbene prehrane. Prek informativnih služb bi bilo treba obveščati člane delovnih kolektivov o posledicah alkoholizma za osameznika, za njegovo družinsko in delovno okolico ter o vedenju sodelavcev do zdravljenih alkoholikov. Osnovna organizacija zveze sindikatov naj bi zato bila tudi pobudnik, da se v samoupravne akte vnesejo določila o postopkih in ukrepih v zvezi z alkoholiki.

Zagotovo bi moral IO osnovne organizacije zveze sindikatov pogosteje obravnavati na članskih sestankih problematiko alkoholizma v konkretnem okolju in to naj bi bila ena izmed programskih obveznosti. Tudi občinske organizacije ZS bi se morale še aktivneje kot do sedaj vključiti v skupne akcije koordinacijskih odborov za boj proti alkoholizmu. Kako? Med drugim tako, da bi vsaj enkrat letno obravnavale probleme alkoholizma skupaj s predsedniki vseh osnovnih organizacij zveze sindikatov. Takrat bi se dogovarjali tudi za skupne akcije (npr. sodelovanje OZD s klubi zdravljenih alkoholikov, delovanje zdravstvene službe, obveščanje itd.). Občinska organizacija ZS naj bi bila v koordinacijskem odboru predlagatelj, da se v temeljne srednjeročnega plana občinske zdravstvene skupnosti in skupnosti socialnega varstva vključijo naloge s področja boja proti alkoholizmu. Te naj bodo usmerjene predvsem v odkrivanje pojavov, v zdravljenje alkoholikov in delovanje klubov zdravljenih alkoholikov, za kar naj bi bila predvidena tudi potrebna sredstva.

Družbeno planiranje v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu

Delo bo razgnalo megle

Ciril Brajer

V Domu sindikatov je bilo v ponedeljek posvetovanje o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SR Slovenije v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu. Pripravil ga je republiški odbor sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti Slovenije v skupnem dogovoru s Splošnim združenjem komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Posvet sodi v zastavljeni program dela republiškega odbora, skupaj z javno obravnavo osnutka zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SRS.

Preden začnemo s poročilom o posvetu, si pogledajmo nekaj števil, ki govore o uresničevanju tekočega planskega obdobja: v naši republici smo predvideli letno gradnjo približno 13.000 stanovanj, 70 odstotkov v družbenem sektorju in 30 v zasebni gradnji. No, zasebniki so plan pošteno »obrnili« — v prvih dveh letih tega obdobja smo v Sloveniji plan presegle za 12 odstotkov, za kar gre »hvala« zasebnim graditeljem. Ti so v tem času namesto načrtanih 7.800 stanovanj zgradili kar nekaj več kot 12.500.

Toliko o planih in njihovem izvajanju, zdaj pa se lotimo posveta: tako v naši republici kot v vsej državi smo sredi zavzetih priprav planskih dokumentov, srednjeročnih planov kot temeljnih, zraven pa še prostorskih, ki obravnavajo predvsem prostorski vidik družbene reprodukcije. Ta dejavnost temelji na sklepih družbenopolitičnih skupnosti, ki so zasnovani na zveznem zakonu o temeljnih sistema družbenega planiranja in družbenem planu Jugoslavije. V Sloveniji smo se poslužili še izkušenej družbene prakse in še poteka razprava o osnutku zakona

o sistemu planiranja v SRS in družbenem planu SRS.

Najtejmo le nekaj najpomembnejših nalog in dejavnosti nosilcev in drugih udeležencev družbenega planiranja pri pripravi planov za obdobje, ki je pred nami:

Pripravljalno programska in organizacijska dela, odloki za srednjeročne, prostorske in dolgoročne plane, delo na programih (republika, občine, samoupravne organizacije in skupnosti), analize razvojnih možnosti, smernice... Seveda je še vrsta določil, ki urejajo organizacijo raziskovalnega dela, službe, konkretizacijo planov...

V uvodu smo slišali, da gre za dokaj težko razumljivo področje, ki ga še zdaleč ne bo lahko urediti. Še bo treba razpravljati, se dogovarjati, spreminjati, usklajevati in predvsem delati. Marsikaj bomo morali doreči — dogaja se, da prostorsko planiranje enostavno enačimo z oko-

ljem in s to miselnostjo bo treba presekat. Res smo zapisali, da so delovni ljudje in občani nosilci planiranja, a to je zelo splošno rečeno in kaj lahko zdrkne z jezika. Morali bomo pošteno poprijeti, da bo ta ogromen in razvejen proces tudi v resnici potekal od spodaj navzgor. Tu so še reprodukcijski ciklusi, ki se za posamezna področja družbene reprodukcije pno od nekaj dni pa do deset in več let, dosegli pa naj bi neko »sozvočje« v petletnem planskem obdobju. V nepregledni mreži relacij med vsemi udeleženci planiranja bo smotrno najti res najpomembnejše, saj ekonomisti zatrjujejo, da 20 odstotkov vseh relacij da kar 80 odstotkov uspeha. Jasno je, da bomo morali plane uskladiti z razvojnimi možnostmi, saj še tako lep načrt brez dejanskih rezultatov lahko vržemo v vodo. Na osnovi podrobnih, temeljnih in odgovorno pripravljenih analiz razvojnih možnosti z elementi in

smernicami, ki jih izdelajo strokovne službe, bo lahko delegatska baza odločala o res najboljših možnostih. Vse te analize bi bilo dobro zbrati v občinskih INDOK centrih, kar bi omogočilo vpogled in pregled. Planske termine bo treba »posloveniti«, da bo delavec razumel (kar žal pogosto še ne), zakaj pri vsem tem sploh gre. Vse to zahteva bolj dograjen sistem obveščanja ter več in boljše kadre, kot jih imamo zdaj.

Razprava, ki je sledila temu dokaj strokovnemu uvodnemu tolmačenju, je bila kar dolga, pa vendar s konkretnimi vprašanji ne ravno bogata. Predvsem je izzvenela v ugotovitev, da so udeleženci dobili vpogled v sistem planiranja, ki ga bodo morali kmalu začeti tudi uresničevati. Vsa vprašanja, ki se bodo pojavila v delovnih sredinah (gotovo jih ne bo malo), bodo morali čimprej prenesti do strokovnjakov, ki lahko pomagajo s pojasnili, stališči in napotki za delo.

Premišluje(ta), če je jasno, kaj storiti in če so res vse predvide li...

Z obiska delegacije ZSS v Kataloniji (III.)

Med rudarji v Bergeju in Suriji

V programu našega proučevanja odnosov med delavci in delodajalci v Kataloniji je bil tudi obisk dveh rudarskih krajev in pogovor z delavci oziroma pogovor s komiteji v podjetjih. Berge je rudnik premoga na severu Katalonije. Med skoraj 130 km dolga potjo smo videli več »delavskih kolonij« ob reki Llobregat. Reka teče približno iz smeri države Andora v smeri Barcelone. Ob pripovedovanju našega voznika o tem, kaj so delavske kolonije, smo bili močno pretreseni.

Gre za različne teksilne tovarne in rudnike, katerih lastniki so Angleži oziroma kapitalisti iz drugih zahodnoevropskih dežel. V neposredni sosesčini tovarne so zgrajena delavska naselja, kot so pri nas v Sloveniji še vedno v nekaterih krajih z industrijsko tradicijo, le da so mnogo bolj zastarela in odslužena. Tudi ta stanovanja so last istega kapitalista. Poleg tega je v naselju trgovina, ki prodaja delavcem v naselju svoje blago za pezose, obenem pa tudi za »bone«, ki so del mezde delavcev. Tudi trgovina je last istega kapitalista, ki poleg dobička podjetja izkorišča tudi maržo trgovine. Da bi bila ironija

še večja, je v nekaterih primerih tudi cerkev v naselju zgrajena z denarjem kapitalista. Torej ta ne skrbi samo za plačo, stanovanje in hrano delavcev, ampak tudi za njihovo posmrtno življenje. Ob pehanju za večje dobičke pa seveda tudi vse to ne zagotavlja dovolj zaslužka in nekateri lastniki nameravajo zapreti svoje tovarne. Delavske komisije se bore za to, da bi te tovarne delale še naprej. Brezposelnost je namreč velika. Zato je tragedija sodobnega sindikalnega prizadevanja v Španiji in drugod na zahodu zlasti v tem, da se s tem, ko se bore za delo, hkrati bore tudi za nadaljnje izkoriščanje delavcev.

V rudniku premoga Berge so nas pričakali delegati sindikalnih organizacij, ki sodelujejo v komiteju podjetja. Takoj smo odšli v prostore uprave, kjer nam je predstavnik uprave obrazložil proizvodni postopek. Imeli smo nekaj vprašanj, a takoj ugotovili, da v sistemu vodenja rudnika s stališča uprave prevladujejo le vprašanja proizvodnje, skratka zgolj tehnologija in še malo ne vprašanje življenjskih razmer zaposlenih. Zato smo se inženirju zahvalili za sodelovanje.

Med nami je prišlo do različnih mnenj o tem, kaj so strokovne službe: ali so predstavniki kapitalista ali delavca. Kadrovski vodja Antonio Martinez se je razglašal za »nekaj vmes«, s čimer pa niti komiteniti predstavniki delavskih komisij niso soglašali.

V nadaljevanju pogovora so nam delavci mnogo povedali o svojih težavah in izkoriščanju; o težkih pogojih dela; o nenehni nevarnosti, da bodo odpuščeni. Zanimivo je bilo tudi to, da je predstavnik uprave na naše vprašanje o tem, če so imeli nesreče v rudniku, to zanikal, kasneje pa so delavci povedali, da je bilo v zadnjih petih letih več smrtnih nesreč.

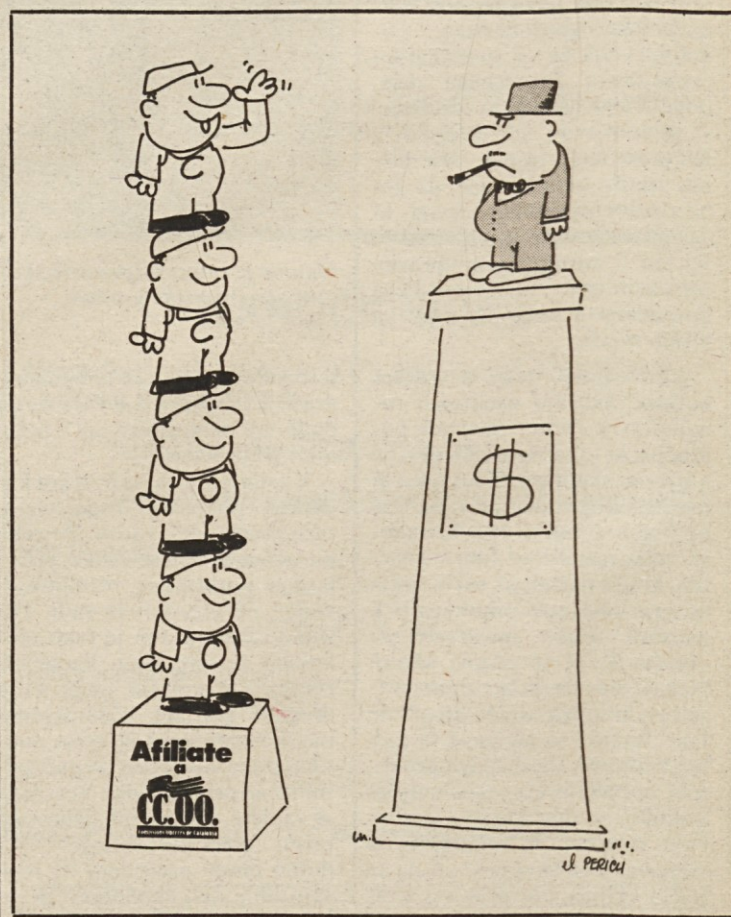
Za rudnike v tem delu Katalonije je značilno, da so delavci v času pred Francom bili že dokaj dobro organizirani, zlasti v anarhističnih sindikatih. Kasneje je bilo gibanje skoraj v celoti zadušeno. Zato je sedanja borba toliko težja. Ob tem je seveda treba upoštevati, da je v rudniku Berge 1700 delavcev, od katerih jih je 600 vključenih v delavske komisije; da komite podjetja šteje 24 članov in da so ob vsem tem začeli leta 1977 s petimi

člani delavskih komisij. Videli smo tudi, da delavska solidarnost presega nacionalne meje. Kljub temu, da ni dovolj dela za vse nezaposlene, nasprotujejo zaostrenemu odpuščanju Arabcev in Pakistancev, ki jih je še vedno nekaj med delavci.

Isti dan smo si ogledali še rudnik v Suriju. Tu so pogoji dela kljub vsemu nekaj boljši, ker gre za rudnik kalijevega klorida. Vodja proizvodnje je Nemeč, ki na nas ni naredil najboljšega vtisa. Tudi ta je skušal biti povezan z delavci, a ti mu tega niso priznavali. Na koncu obiska v Suriji so nas po pogovoru z novinarjem lokalnega lista predstavnice ženskega spola zasule z vprašanji o položaju žene v Jugoslaviji. Razložili smo jim, kakor smo vedeli in znali, to dovolj zapleteno vprašanje.

Pri tem nam je pomagala tudi tovarišica Nadja, naša prevajalka, ki je imela zelo naporno delo. Domačini so zelo občudovali njeno španščino, ki jo govori prav tako dobro kot slovenščino.

Plakat je še vedno učinkovito sredstvo osveščanja: Množičnost nam bo zagotovila večjo moč

Predsednik RS ZSS Vinko Hafner na obisku v kamniški občini

Vsega je dovolj, le dobrih programov ne

Damjan Križnik

Če delavci pričakujejo, da bodo po novem pravilniku o delitvi po delu dobili več, komaj čakajo, da bodo njegova določila začela veljati v praksi. Tako je bilo tudi v kamniškem Titanu, nam vsem znani delovni organizaciji z veliko delavsko tradicijo. In tudi livarji so bili v ponovljenem referendumu 84-odstotno »za«, ker so jim »obljubili«, da bodo njihove črne in zaprašene pogoje dela maksimalno ovrednotili. Ko pa so na izplačilni dan pogledali v svoje kuverte, je bilo v njih celo manj kot običajno. Temperatura je narasla do vrelišča in prišlo je do letos največje prekinitve dela na Slovenskem. »Masa ni bila tolikšna, kot bi naj bila, vrednost točke je bila zato nižja in...« so delavci Titana pripovedovali predsedniku republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinku Hafnerju, članu sekretariata predsedstva RS ZSS Emilu Šuštarju, sekretarki republiškega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Slovenije Vidi Prinčič in predsedniku medobčinskega sveta ZS Ljubljana Lojzetu Mežnarču med njihovim delovnim obiskom v kamniški občini. Ko so analizirali nastali položaj, so v Titanu ugotovili, da so za prvič startali s preveliko vplivnostjo kriterija kvalitete. Razmerje 40 (količina) : 40 (kvaliteta) : 20 (gospodarnost) je povzročilo velikansko nezadovoljstvo, ker je vse dotlej prav količina veljala za glavni adut zaslužka. Tako je prišlo tudi do neskladja, da so slabi delavci zaslužili bolje, dobri pa slabo. Po starem sistemu je namreč marljiv posameznik lahko dobil tudi dve »plačici«, če je za 100 odstotkov presegel normo, sedaj pa mu je kvaliteta veliko »vzela«.

Od tistega marčnega dne si v Titanu prizadevajo sanirati razmere, čeprav še niso povsem analizirali vseh korenov prekinitve dela, kot je na kasnejši razširjeni seji predsedstva Obs ZS Kamnik izjavil Emil Šuštar. Pripravili so nov sistem, vendar so povedali, da imajo težave pri seznanjanju delavcev z njim. »Kar 700 delavcev (polovica,

op. p.) nima končane osnovne šole, zato je potrebnih precej naporov, da bi jim posredovali ustrezno informacijo. Razpravo smo sicer pripeljali do sindikalnih skupin, toda verige so pretrgane: delovodje, ki bi naj delavcem razlagali novosti, pravijo, da to ni njihova naloga in se sprašujejo, zakaj so potemtakem strokovne službe...«

»Ne opravičujte se s staro slavo!«

»Titan je zelo pomembna delovna organizacija. Kakor je pomembno tudi dejstvo, da 1.400 vaših delavcev ustvari letno za 620 milijonov dinarjev prihodka. Ponašate se, da je tu nekoč delal tovariš Tito, vendar tega ne opravičujete dobro,« je povedal Vinko Hafner. Po njegovih besedah so delavci samo delno krivi za položaj, v katerem so se znašli. Za sedanost in prihodnost nosijo največji del odgovornosti prav vodilni. »In dogovarjati se na to, da so štrajkali delavci, ki nimajo niti osemletke, je zelo slabo,« je nadaljeval predsednik in dodal, da sta za merjenje napredka odločilni dve stvari: gospodarjenje in odnosi med ljudmi. Dolg bo še proces preoblikovanja delavca v gospodarja, a vendarle bi v Titanu že v tej etapi te dolge poti morali vedeti, do kam so prišli. »Če nimate te potrditve, potlej je brez koristi govoriti, koliko sestankov ste imeli, kolikšno je samoupravljanje. Ustavitev dela mora nam vsem ležati na srcu, saj je bila letos največja v Sloveniji. To je težko družbeno dejanje in kaže na to, da delavci premalo sodelujejo v procesu odločanja...« Predsednik Hafner je k temu dodal, da je problem delitve dohodka pač osrednje vprašanje, saj je podlaga za večjo produktivnost dela spreminjanje delavca v gospodarja. Bistvo nagradevanja pa je vendarle tudi v dvigu produktivnosti. »In dokler boste prepričani, da vrednotenje dela ni primerno, vse dotlej vam bo to področje predstavljalo plodna tla za nadaljevanje konfliktnih situacij. Zato sedite z odgovornimi ljudmi in »obdeluj-

te« ta merila in kriterije, dokler ne bodo dobri...«

Brez kulturnega delavca ni dobrega samoupravljanja

Predsednika RS ZSS Vinka Hafnerja je začudila tudi izredno nizka izobrazbena raven delavcev Titana, saj jih, kot že rečeno, kar polovica nima niti dokončane osnovne šole. »Sindikat in samoupravni organi bi morali imeti pred sabo programe, po katerih bi lahko izboljšali tako izobrazbeno raven. Kajti, brez kulturnega delavca ni mogoče napraviti dobrega samoupravljanja.«

Še bolj pa je Vinka Hafnerja začudil podatek, da je v tej delovni organizaciji s tako revolucionarno preteklostjo vsega le 56 članov Zveze komunistov (4 odstotke zaposlenih). »Tako nizka udeležba vaših delavcev v ZK vam ni ne v čast ne v korist. Ugledna organizacija ZK je lahko veliko jamstvo stabilnosti v kolektivu.«

Vinko Hafner se je dotaknil tudi investicijske dejavnosti v Titanu, ki je po njegovih besedah izredno skromna. 200 milijonov dinarjev da za tako veliko delovno organizacijo ne predstavlja velikega napredka.

Največjo pozornost osnovnim organizacijam ZS!

Po ogledu proizvodnje v Titanu se je predsednik RS ZSS Vinko Hafner s sodelavci pogovarjal z razširjenim predsedstvom občinskega sveta Zveze sindikatov Kamnik. Predsednik Obs Janez Brlogar je dejal, da je v občini 9.200 članov sindikata, združenih v 76 OO ZS, da imajo en odbor (delavci v vzgoji in izobraževanju), prej pa so jih imeli sedem, da šteje občinski svet 38 članov (13 žensk, 21 članov ZK) in predsedstvo 13 (dve ženski, sedem komunistov), da imajo svet za gibanje dohodka in osebnih dohodkov in da imajo šest komisij, ki delajo po sprejetih programih. Od septembra sem da so imeli štiri posvete s predsedniki OO ZS, pet sej občinskega sveta in 11 sej predsedstva.

Med ogledom proizvodnje v Titanu so se predsednik RS ZSS Vinko Hafner in sodelavci zanimali tudi za najmanjše »podrobnosti«

Čeprav so organizacijsko dobro zastavili svoje delo z osnovnimi organizacijami še vedno niso vzpostavili tako pristnih stikov, kakršne si želijo. Pravijo, da predsedniki OO ZS ne znajo najti stikov z Obs ZS, zato si slednji sedaj prizadeva postaviti celotno delo v dogovorjene okvire. Ko jim bo to uspelo, pričakujejo še boljše delo OO ZS v posameznih organizacijah združenega dela.

»Rešitev, da ste se lotili krepitve osnovnih organizacij, je edino pravilna. V nasprotnem primeru bi se namreč občinski svet kaj lahko odtujil od svoje baze, to pa bi se potem v kvadratnem razmerju odrazilo tudi v odnosu med OO ZS in RS ZSS«, je ob tem menil Vinko Hafner.

Dobrih razvojnih programov še ni...

Na sestanku z razširjenim predsedstvom Obs ZS je predsednik izvršnega sveta skupščine občine Kamnik Anton Pengov goste seznanil tudi z rezultati go-

spodarjenja v občini in med drugim povedal, da je njihova industrija ta srednjeročni program sicer širokopotezno začrtala, da pa je večina teh programov vendarle ostala zgolj na papirju. Zlasti na področju investiranja, saj se je v preteklih letih dogajalo, da za naložbe niso porabili niti polovice razpoložljivih sredstev enote Ljubljanske banke v Kamniku.

Anton Pengov je v nadaljevanju podrobneje vzel pod lupo tiste organizacije združenega dela, ki poslujejo z izgubo in kamniškemu gospodarstvu povzročajo precej glavobola. Medtem ko se je Utok — lansko leto je zaključil z 28 milijoni dinarjev izgube — s pomočjo družbenega sveta v letošnjem prvem tromesečju že postavil na noge, pa to ne uspe Rudniku kaolina, Donitovima TOZD Svit in Trival ter Viatorjevemu TOZD Hoteli in žičnici. Predvsem slednji TOZD grozi, da bo morala ustaviti žičnico na Veliko planino, s čimer bi nemila usoda doletela tudi hotel Šimnovec in številne počitniške

domove, ki so jih tod zgradile organizacije združenega dela. Nasploh v kamniški občini ugotavljajo, da prav tiste temeljne organizacije, ki so del delovnih organizacij s sedežem izven občine, najslabše poslujejo in zato izgube nimajo le ekonomskega, pač pa tudi politični značaj.

»Če bi bila splošna usmeritev gospodarjenja v občini dobra, se taki problemi ne bi pojavljali. Vsaj v tolikšni meri ne. Če pa je slaba, potem lahko že malenkost zamaje celotno gospodarstvo,« je menil Vinko Hafner. Goste pa je najbolj čudilo, kako se v taki občini, kakršna je kamniška, kjer je dovolj možnosti za razvoj industrije, dovolj kadrov in dovolj sredstev, lahko dogaja, da tako občutno primanjkuje dobrih programov, zaradi katerih tudi uspehi v gospodarjenju niso navdušujoči. Vseeno pa je Vinko Hafner ob koncu obiska obljubil, da bodo »zgubaškim« organizacijam združenega dela po svojih močeh priskočili na pomoč tudi ustreznimi odbori sindikata.

Vinko Hafner je govoril na proslavi v Vidmu ob Ščavnici

»Ne delajmo pas še ohlapnejši«

V Vidmu ob Ščavnici je bila minulo nedeljo srednja proslava radgonske občine ob praznovanju jubilejev iz naše revolucionarne zgodovine — 60-letnici KPJ in ZKJ, SKOJ in ZSMJ, združenih revolucionarnih sindikatov in gibanja revolucionarnih žena ter 40-letnici zgraditve kulturnega doma Matija Gubec v tem kraju. Poleg številnih občanov radgonske občine in Pomurja so se proslave udeležili naši najvidnejši družbenopolitični delavci, med njimi tudi predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner, ki je bil tudi slavnostni govornik.

»Videm ob Ščavnici je s svetlimi črkami zapisan v zgodovino revolucionarnega gibanja na Slovenskem. Prav v tem in okoliških krajih v dolini Ščavnice se je

zgodaj razmahnilo narodnostno gibanje, ki je prispevalo k socialni prosvetljenosti kmetov in kmečkega proletariata v teh, ves čas siromašnih in gospodarsko nerazvitih krajih,« je uvodoma povedal Vinko Hafner. V Vidmu je že ob koncu 18. stoletja pričela z delom šola, konec 19. stoletja pa je kraj dobil tudi knjižnico, ki je bila s čitalnico ves čas pomembno žarišče narodnostnega gibanja in prosvetljanja v teh krajih.

»Pomemben datum v razvoju revolucionarnega gibanja in socialne prosvetljenosti kraja in širšega področja Slovenskih gor in Štajerske je prav gotovo 30. junij 1939, ko je društvo kmečkih fantov in deklet, ustanovljeno 1925. leta, ob množičnem zborovanju odprlo kulturni dom Matija Gubec. To je bil po-

noven dokaz uspešnega revolucionarnega gibanja in naprednosti prebivalcev tega področja in Vidma samega,« je govoril Vinko Hafner in nadaljeval, da je prav dolina Ščavnice dala slovenskemu narodu znana imena naprednjakov in revolucionarjev, kot so bili Jakob Kreft, Alojz Zadavec, Ivan Vuk- Starogorski, katerega 40-letnico smrti se spominjamo prav te dni, pozneje bratje Kreft in še drugi. »Prebivalci teh krajev, prežeti z napredno in revolucionarno miselnostjo, so se takoj 1941. leta vključili v narodnoosvobodilni boj in s tem prispevali k socialni in narodnostni osvoboditvi pod vodstvom partije in tovariša Tita. Čas takoj po vojni je pomenil za vse nas še eno težko preizkušnjo — morali smo obnoviti in zgraditi domovino. Tudi v Vidmu so

uspešno delovale kmetijske zadruge po vzorcu kolektivizacije. Vendar po tej poti, prevzeti po tujih vzorcih, tudi zaradi šibke materialne osnove takrat nismo dosegli zelenih rezultatov v razvoju kmetijstva. Prizadevanja in napori ljudi v teh krajih in uredničevanje politike policentrične in skladnega razvoja gospodarsko manj razvitih krajev in občin v Sloveniji so tudi v radgonski občini obrodili lepe sadove. Od kmetijstva še vedno živi več kot 60 odstotkov ljudi, v industriji je zaposlenih že 6.500 delavcev. Prav ta osnova bi morala biti velik korak v razvijanju kapitalnih vej industrije na tem področju. Ustvariti je treba možnosti za hitrejši razvoj malega gospodarstva, kmečkega turizma in usmerjanja kmetij, predvsem pa povezovanje za-

sebnosti in družbene kmetijske proizvodnje,« je povedal Vinko Hafner in dodal, da so le po tej poti, ko bomo ekonomsko okrepili kmetijstvo, tudi kmetje lahko enakopravno vključeni v polno kmetijsko zavarovanje in s tem dopolnili že lepe rezultate, dosežene v socialni varnosti kmetov.

»Kljub naglemu razvoju in vsestranskemu napredku pa imamo pri nas tudi gospodarske težave,« je nadaljeval predsednik RS ZSS. Tudi potres, ki je prizadel in razrušil Črnogorsko primorje, zahteva dodatne finančne napore, v kmetijstvu pa resno grozi tudi suša. Že sedaj je uničila 20 odstotkov letošnjega pridelka žitaric, posledice pa so lahko še hujše. »Vse to nas obvezuje, da moramo delati resno in zavzeto, da bomo veliko ustvari-

li. Opozorila niso namenjena zahtevanju pasu, temveč da ga po nepotrebnem ne delamo še ohlapnejšega... Če ga bo treba skrajšati za kakšno luknjo, bomo to storili zato, da bomo pozneje še bolje živeli, kajti naša družba je sposobna, da premaga tudi te težave. Pri tem je pomembno neomajno zaupanje v tovariša Tita in naše vodstvo, ki ga na vsakem koraku izkazujejo in poudarjajo delovni ljudje in občani...«

D. K.

Ob prvih ocenah letošnjih ekonomskih gibanj

Trdožive korenine gospodarskih neskladij

Vinko Blatnik

Odkar je predsedstvo CK ZKJ zahtevalo odkrito razpravo o letošnjih gospodarskih gibanjih in podprlo ukrepe ZIS za odpravo vrste neskladij v gospodarskih razmerah poglobljeno razpravljali že v vseh republikah in pokrajinah, pa tudi na zvezni ravni. Poglejmo, kaj ugotavljajo!

Predsedstvo ZK SZDLJ je ugotovilo, da gospodarski tokovi še vedno odstopajo od začrtane politike, da pa dajejo ukrepi, sprejeti v združenem delu in zunaj njega, že prve sadove. Tako se je, na primer, kazalec investicij (indeks okrog 40%), ki je bil v dveh prvih mesecih zelo visoko dvignjen, le začel počasi spuščati, čeprav je, razumljivo, še daleč od svojega pravega mesta. Gotovo pa je, da bodo k njegovi umiritvi veliko prispevali najnovejši ukrepi ZIS, ki zahtevajo obvezno udeležbo lastnih sredstev, prepoved gradenj termoelektrarn na tekoča goriva, zmanjšano možnost kreditiranja negospodarskih investicij itd.

Mnogo teže pa bo ukrotiti splošno in skupno porabo, ker se ji težko odrečemo. Vendar smo tudi tu dosegli napredek, saj smo del presežkov vrnilo neposredno gospodarstvu, pregledujejo pa tudi proračune vseh družbenopolitičnih skupnosti. Tromesečni indeksi kažejo, da je stopnja rasti te porabe nižja, kot je bila, celo nekaj točk nižja od rasti dohodka.

Razlika med izvozom in uvozom je sicer še vedno velika, vendar manjša kot v prvih mesecih. Izvoz se je v štirih mesecih povečal za 16%, uvoz pa za 27%. Posebno ugodno pa je, da hitro narašča izvoz v zahodne razvite države, s katerimi imamo velik deficit, uvoz iz teh držav pa se pomembno zmanjšuje. Umiritve je moč opaziti tudi v sicer nemirnih vodah, ki so v začetku leta grozile s poplavo denarja. Prav tako podatki o finančnem poslovanju gospodarstva v prvem tromesečju — skupen prihodek se je nominalno povečal za 27%, dohodek za 32%, akumulativnost gospodarstva pa za 36% — vzbujajo precej optimizma.

Letos za četrtno višji osebni dohodek

Ocene o letošnjih gospodarskih dosežkih v naši republici, ki smo jih slišali na zadnji seji CK ZK Slovenije in tudi k asneje, pa so veliko bolj mračne. Tako večina gospodarstvenikov sodi, da se protislovja v materialnem in družbenem razvoju čedalje bolj zaostrejujejo. Gospodarska gibanja so posebno v začetku letošnjega leta neugodna. Rast industrijske izdelave je sicer visoka, vendar jo spodbuja predvsem pretirana poraba, ne pa kakovostno gospodarjenje. Zaradi vsega tega se samoupravni položaj delavcev v združenem delu le počasi krepi. Minulo leto so bila gospodarska gibanja v Sloveniji sicer nekoliko ugodnejša kot v drugih republikah in smo se precej približali smernicam ekonomske politike, letošnji prvi trije meseci pa kažejo, da se od njih spet oddaljamo. Lani smo na primer nekako uskladili rast dohodka z rastjo porabe, zdaj pa je poraba spet prevelika. V blagovni menjavi s tujino so rezultati boljši, vendar je zunanjetrgovinski primanjkljaj občutno prevelik. Rast osebnih dohodkov je sicer nekoliko manjša kot v drugih republikah, vendar še vedno sorazmerno visoka, saj so v letošnjih prvih treh mesecih

osebni dohodki v naši republici poprečno poskočili za 26 oziroma 27 odstotkov — v državi pa poprečno celo za 35 odstotkov. Ob tem je rast cen prevelika in največja tam, kjer bi republika in občine nanjo lahko vplivale. Vse to narekuje, da skušamo z organizirano akcijo preusmeriti tista gibanja, ki najbolj odstopajo od začrtanih, kar pa pomeni, da moramo pomagati tudi pri uresničevanju ukrepov, ki jih načrtuje ZIS.

O dohodku odločiti tam, kjer se ustvarja

Ni torej naključje, da je v središču naše pozornosti vprašanje stabilizacije, gospodarjenja s celotnim dohodkom v temeljni organizaciji združenega dela pa je v zadnjih mesecih manj v ospredju. Potrebna bo torej sistematična družbena akcija, da bodo o dohodku odločili tisti, ki ga ustvarjajo. Sodelovanje organizacij združenega dela pri delitvi družbenega proizvoda, celo v razmerah, ko je nominalno povečan za celih 26 odstotkov, se je zmanjšalo. Znižalo se je pod 66,5 odstotka. Zmanjšuje se tudi že tako nizek delež akumulacije organizacij združenega dela. Še vedno je objektivno prisotna močna intervencija državnih organov in države na področju razširjene reprodukcije. Pretežen del delovnih skupnosti v organizacijah združenega dela in zunaj njih je v neenakopravnem položaju glede na organizacije združenega dela, v katerih se proizvaja, ker ne akumulirajo sredstev, v privilegiranim pa, ker praviloma ne spremljajo usode proizvodnih delavcev, katerih potrebe zadovoljujejo. Pred nami je še vedno naloga, da bi ustvarili objektivno enake pogoje dela in gospodarjenja za vse delavce v organizacijah združenega dela ne glede na to, ali delajo v proizvodnih TOZD ali v delovnih skupnostih. To ni samo boj za odnose, ki smo jih opredelili v ustavi, temveč tudi boj za stabilizacijo.

Še naprej slabo gospodarjenje »zgrabarjev«

Vrsta delovnih organizacij, ki so zaključile iz gubo leto 1977, je podobno sklenila tudi lansko poslovno leto. Kaže, da so se nekateri na pomoč kar preveč navadili in jo jemljejo kot nekaj, kar je že samo po sebi umevno, svojo nedejavnost pri odpravljanju vzrokov izgub pa opravičujejo z »objektivnimi« težavami, »neugodnimi« razmerami na trgu itd. Kako pozorna so ta opravičila pa kaže že samo dejstvo, da kljub enakim pogojem gospodarjenja in trženja nekatera podjetja iste panoge poslujejo dobro, druga pa imajo še naprej izgubo. Vzroki izgub pri »kroničnih zgrabarjih« niso, kot oni zatrjujejo, v »objektivnih« težavah, temveč le v neki, samo njim znani poslovni miselnosti oziroma slabem poslovanju. Žal se takšni vzroki izgub z denarjem ne dajo odpraviti. Vse kaže, da je vzrok takšnega neodgovornega in nesamoupravnega ravnanja predvsem zanašanje na družbo in na pomoč bank in skladov skupnih rezerv.

Zakaj delitev brez meril?

Podatki kažejo, da okrog petina OZD izplačuje OD brez upoštevanja določenih kriterijev. Gre za OZD z izgubami, pa tudi za OZD, ki imajo poprečni OD nad 10.000 din.

V javnosti je zato pogosto slišati zahtevo, da bi morali zao-

striti odgovornost do izpolnjevanja sporazumov. Prej je bila SDK pooblaščenca, da ustavlja izplačevanje OD v OZD, če ni bilo usklajeno z določenimi kriteriji, zdaj bi se morale za uresničevanje družbenih dogovorov brigati občinske skupščine. Vendar organizacijsko še niso usposobljene za to, vloga sindikatov pa je v nekaterih okoljih zožena le na priporočila.

Odkod ta pojav v OZD z nadpoprečnimi OD? Vse kaže, da je predvsem posledica pomanjkanja predpisov, ki bi onemogočili delitev dohodka, oblikovanega pod ugodnimi pogoji, kar ustvarja nezadovoljstvo v vseh drugih dejavnostih.

Družbenih dogovorov o delitvi dohodka in OD ševeda nismo sprejeli zato, da bi jih spoštoval samo tisti, kdor jih hoče. Ne moremo in ne smemo torej trpeti negospodarnega obnašanja nekaterih kolektivov, pa tudi ne dvojnega sistema delitve: v materialni proizvodnji, kjer nagradujejo po delu, in v tako imenovani nadgradnji, ki živi od davkov in prispevkov združenega dela.

Kako pridobivati in razporejati dohodek

V dosedanjih razpravah o stališčih slovenskih sindikatov o pridobivanju in razporejanju dohodka ter uveljavljanju načel delitve po delu in rezultatih dela prevladuje dvoje mnenj. Tako eni sodijo, da so stališča preozka, saj ne upoštevajo dovolj podrobno sistema informiranja, povezav med trgovino in proizvodnjo, bank in še nekaterih drugih področij, drugi pa pravijo, da so opredeljena preširoko, saj jih letos ne bo moč v celoti uresničiti. Da so nekatera vprašanja še premalo proučena — na primer načrtovanje zunaj temeljnih organizacij združenega dela, svobodna menjava dela, način kako v delovnih in sestavljenih organizacijah natančno določiti tisti del dohodka, ki so ga ustvarili zaradi ugodnega tržnega položaja, kaj pravzaprav pomeni družbeno dogovorjena raven osebnih dohodkov in še nekatera druga — so med drugim sodili tudi na odboru za družbenoekonomsko ureditev, družbeni plan in razvoj pri republikem izvršnem svetu. Po drugi strani pa bi razširjenje stališč lahko prispevalo k temu, da jih ne bi pravočasno sprejeli. To pa bi delavcem prineslo kaj malo spodbude pri spreminjanju družbenoekonomskih odnosov. Kljub nekaterim pomanjkljivostim bodo namreč stališča sindikatov ena najtrdnjših osnov za družbeno dogovarjanje, ki bo moralo čimprej urediti razporejanje dohodka.

Pri izpopolnjevanju stališč bi kazalo oblikovanje akumulacije v organizacijah združenega dela v večji meri navezati na samoupravno sporazumevanje o skupnem prihodku in dohodku. Spodbudo, da se bodo delavci pri razporejanju dohodka in delitvi čistega dohodka gospodarjenje obnašali pa nedvomno pomeni tudi povezava akumulacije z vsemi oblikami porabe. Izpolniti bo potrebno tudi merila, s katerimi bodo v delovnih organizacijah lahko določili delež dohodka, ki so ga prinesle naložbe.

Najvišji osebni dohodki za »režijska dela«

Največ problemov imajo z uvajanjem sistema delitve po rezultatih dela v tistih delovnih skupnostih, kjer se je še ohranil

sistem plač, tako da v praksi živita dva sistema in veljajo dvojna merila. Osebni dohodki v delovnih skupnostih, torej zunaj materialne proizvodnje, so po pravilu višji in rastejo hitreje kot v organizacijah združenega dela. V proizvodnji embalaže npr. so se v letu 1978 dvignili osebni dohodki v delovnih skupnostih za 45 odstotkov, v proizvodnji pa samo za 26 odstotkov. Medtem ko so neposredni proizvajalci v proizvodnji testenin zaslužili 19 odstotkov več, so imele njihove delovne skupnosti kar 59-odstotna zvišanja. Takšnih primerov je še veliko, pridružujejo pa se jim tudi podatki o delovnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, kjer so se OD dvignili za 45 odstotkov, čeprav je predvidena rast družbenega proizvoda znašala samo 20 odstotkov. Zaradi takšnih razmer narašča tudi število prekinitev dela, da pa je prav delitev temu vzrok, potrjuje tudi dejstvo, da dela nikoli ni prekinila celotna delovna organizacija, temveč samo nekateri njeni deli, in da nikoli niso prekinili dela delavci v delovnih skupnostih. Tudi vse to opozarja na številne nerešene probleme v odnosih med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi.

Kako do večje odgovornosti

Sleherno nalogo, ki jo sprejmemo, je možno do kraja uresničiti le, če je vzporedno konkretno določena tudi odgovornost za njeno uresničitev in to z nosilci obveznosti, roki in sankcijami za neizvršitev. Zaenkrat je na tem področju še vse preveč splošnega prepričevanja. To kažejo zaključni računi, saj so si marsikje, kjer poslujejo z izgubami, delili večje OD od dogovorjenih s samoupravnimi sporazumi. Podobno je z uresničevanjem dogovorjenih stališč o investicijski politiki, sistemom cen itd. Razni družbeni dejavniki, ki so neposredno zadolženi za uresničevanje politike, javnost pogosto obremenjujejo z raznimi novimi obrazložitvami in analizami, konkretni opredelitvi odgovornosti pa se skrbno izognejo. Kaj malo pomaga, da v političnih dokumentih vedno znova zahtevamo večjo konkretnost pri uresničevanju odgovornosti, saj je že sam takšen način opredeljevanja konkretnosti dokaj splošen. Iz prakse vemo, da se samo z razpravo o konkretnosti ne doseže veliko, na vprašanje, kdo je odgovoren, pogosto ni pravega odgovora. Vse se vrtil kot v začaranem krogu.

Posameznik se pogosto skriva za kolektivno odgovornostjo. Vsak pri sebi misli, da odgovornost zadeva nekoga drugega, ne pa, da nosi vsakdo svoj del odgovornosti za svoj del dela. Imamo celo poseben tip ljudi, ki mislijo, da je dovolj, da delijo drugim lekcije, sami pa niso dolžni sodelovati v praktični akciji.

Zakon o združenem delu in drugi zakoni, ki jih še pripravljamo, kot vemo, posvečajo pomembno pozornost predvsem razvijanju osebne odgovornosti. A ne smemo imeti iluzij, da bodo kontrola in sankcije same po sebi prinesle rezultate. Nujna sta dva osnovna pogoja: neposredni vpliv samoupravljalcev in njihovih organov, istočasno pa idejna politična in vzgojna akcija za razvijanje kritične analize lastne prakse in osebne odgovornosti. Brez razvite družbene kritike pa ni in tudi ne more biti razvite osebne odgovornosti.

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

Piše: Ivan Žužek

Predlog za pismeni sporazum o prenehanju delovnega razmerja ni možno enaciti z odpovedjo delovnega razmerja

Delavec je predlagal komisiji za delovna razmerja sklenitev pismenega sporazuma o prenehanju delovnega razmerja. Komisija predlogu ni ugodila, saj je bilo znano, da je delavec prejel v delovni organizaciji stanovanje in da bi mu lahko delovna organizacija stanovanjsko pogodbo odpovedala le, če bi mu delovno razmerje prenehalo na odlagi njegove izjave, ne pa na podlagi pismenega sporazuma. Ker komisija ni pristala na sklenitev pismenega sporazuma, se je odločila, da delavcu preneha delovno razmerje v smislu 1. točke 167. člena zakona o delovnih razmerjih. Komisija je namreč smatrala, da se lahko predlog, ki ga je podal delavec, šteje hkrati tudi za pismeno izjavo, da želi prekiniti delovno razmerje.

Ko je delavec odločbo sprejel in je le ta postala dokončna, je odšel v drugo delovno organizacijo, prva pa je začela postopek za odpoved stanovanjske pogodbe. Sodišče prve stopnje je bilo enakega mnenja kot delovna organizacija in je šlo delavčevu vlogo kot lastno izjavo za prenehanje delovnega razmerja. Ugodilo je torej zahtevi delovne organizacije in delavcu odpovedalo stanovanjsko pogodbo. Naložilo mu je, da mora izprazniti stanovanje in ga prepustiti delovni organizaciji.

Pritožbeno sodišče pa je spremenilo prvostopno odločbo in zahtev za odpoved stanovanjske pogodbe zavrnilo. Odločba o prenehanju delovnega razmerja, ki temelji na 1. točki 167. člena ZDR, se lahko izda le tedaj, če je delavec pismeno izjavil, da ne želi delati v delovni organizaciji in da prekinja delovno razmerje. Za tako izjavo pa se ne šteje pobuda ali predlog, s katero je delavec predlagal sklenitev pismenega sporazuma o prenehanju delovnega razmerja. Delovna organizacija bi lahko delavčev predlog sprejela, ali pa bi ga zavrnila. V vsakem primeru bi bil delavec obveščen in bi lahko naknadno podal izjavo o prenehanju delovnega razmerja po lastni želji, če pa bi prenehal delati brez take izjave, bi delovna organizacija uvedla disciplinski postopek in izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja. V prvem primeru bi delovno razmerje prenehalo po lastni izjavi delavca, v drugem primeru pa po njegovi krivdi, v obeh primerih pa bi lahko delovna organizacija odpovedala stanovanjsko pogodbo in tako dosegla, da bi delavec izpraznil stanovanje in ga vrnil nazaj v stanovanjski fond delovne organizacije.

Zakon ne pozna dejanskega delovnega razmerja

Po zakonu o združenem delu (člen 169) ne more nihče začeti delati v temeljni organizaciji, preden ne sklene delovnega razmerja. Sklenitev delovnega razmerja, način in pogoje pa določata samoupravni splošni akt o delovnih razmerjih in zakon. Zakon predvideva, da se potrebe po novih delavcih ugotavljajo na podlagi plana. Pristojni samoupravni organ sklepa o tem, ali se objavi oglas oziroma razpis za opravljanje del oziroma nalog, sprejme ponudbe kandidatov in odloča o izbiri. Samoupravni splošni akti temeljnih organizacij določajo pogoje, ki jih mora delavec izpolnjevati, da lahko opravlja dela in naloge, za katere kandidira.

V praksi se včasih zgodi, da mimo samoupravnega splošnega akta delavec začne delati v temeljni organizaciji, in sicer kar po ustnem dogovoru z direktorjem temeljne organizacije. Tako je delavec, ki je iskal delo, začel delati kar na podlagi obljube direktorja, da bo komisija za delovna razmerja naknadno sklepala o delovnem razmerju. Ko je delavec že več tednov delal, je komisija res sklepala o sklenitvi delovnega razmerja, vendar je ugotovila, da delavec ne izpolnjuje pogojev in da niti ne bi smel začeti delati v temeljni organizaciji. Delavec je zato moral oditi iz temeljne organizacije, uveljavljal pa je sodno varstvo pred sodiščem združenega dela.

Sodišče je njegov zahtevek zavrnilo, saj je ugotovilo, da delovno razmerje sploh ni bilo sklenjeno. Direktor temeljne organizacije seveda ni bil pooblaščen sklepati delovnega razmerja, razen tega pa delavec ni sklenil delovnega razmerja niti kasneje ne po zakonitem postopku. Prosta dela in naloge niso bile objavljene, delavec ni kandidiral in samoupravni organ tudi ni odločil o sklenitvi delovnega razmerja. Urejanje delovnih razmerij je neodtujljiva pravica delavcev temeljne organizacije in ne more biti prepuščena posamezniku. Zakon ne pozna dejanskega dela oziroma tako imenovanega fiktivnega delovnega razmerja. Odgovorna oseba delovne organizacije, ki je ravnala samovoljno, bi morala odgovarjati za hujšo kršitev delovne dolžnosti, obenem pa tudi za prekršek po 2. točki 654. člena zakona o združenem delu.

KDO JE KDO

IMELDA MARCOS
filipinska »prva dama«

Ta 49-letna ženska, ki ni le soproga filipinskega predsednika Ferdinanda Marcosa, temveč tudi ministrica za stanovanjsko politiko svoje dežele in guverner Manile, se je pojavila v filipinski javnosti že kot dekle, in sicer v dokaj nenavadni vlogi. Izvoljena je namreč bila za miss Manile in v tem brez dvoma ni bilo mogoče zaznati njene današnje politične fiziognomije. Kljub temu pa se je ta nenavadna ženska v poznejših letih izkazala kot izredno energična in vztrajna državna administratorica, sposobna za premagovanje brezštevilnih problemov velemešta, ki se je razraščalo iz vojnih ruševin brez sistema in načrta. Organizirala je in uresničila veliko programov za »stanovanjsko« pomoč številnim filipinskim revežem, odprla veliko prepotreb- nih sol in bolnišnic in veliko pri-

pomogla k filipinskemu kulturnemu udejstvomstvu na višji ravni, vse to pa je prispevalo k njenemu današnjemu slovesu aktivne »prve dame« (to je po ameriškem vzorcu tudi njen poluradni naziv: First Lady, namreč) in druge najpomembnejše osebnosti njene dežele.

Že od samega začetka predsedniškega mandata Ferdinanda Marcosa mu je stala ob strani v vseh družbenih in gospodarskih reformah, ki jih je sprožil, pa tudi sama je, čeprav je bila najprej brez sleherne uradne funkcije, opravila mnoge delikatne diplomatske misije. Tako je prav ona izmed vseh filipinskih državnikov prva potovala v Moskvo in Peking, pa tudi v Tripolis, ko je bilo treba dobiti podporo libijskega predsednika Gadafija za umiritev muslimanskega upora na jugu filipinskega otoka Mindanao.

Sčasoma je Imelda Marcos postala tudi članica filipinske vlade, čeprav po lastnih besedah ne hlepi po slavi, pa tudi sicer nima nikakršnih političnih ambicij, temveč si le prizadeva pomagati svojemu soprogu. Toda naj bo s politično funkcijo ali brez nje, z željo po politični slavi ali brez nje, je danes filipinska »prva dama«, o tem ni nikakršnega dvoma, po pomenu druga filipinska osebnost. Prav tako pa tudi četrta ženska iz tega dela sveta (poleg Indire Gandhi, Sirimavo Bandaranaike in Ngujen Thi Binhove), ki si je zagotovila mednarodni sloves in pomen.

M. O.

Nemirni afriški jug

Kako do neodvisnosti
in svobode?

Branko Kastelic

Najnovější dogodki v Rodeziji in Namibiji kot tudi na političnih prizoriščih tistih držav, ki so posredno ali neposredno vmešane v dogajanje na kriznem afriškem jugu, zgovorno kažejo, kako težka in trnova pot vodi do resnične svobode in neodvisnosti ljudstev Zimbabveja in Namibije.

Rodezijska farsa se
nadaljuje

Dne 1. junija je sedel na premierski stol Zimbabveja-Rodezije (kot se po »novem« imenuje rasistična Rodezija) Abel Tendekayi Muzoreva, »zmagovalec aprilskih volitev«, v resnici pa črni kviling, lutka v rokah vodje belih rasistov Iana Smitha. Kljub temu so »volitve«, njihov izid in to, kar se dogaja zdaj pokazali, da ima škof Muzoreva precejšnjo podporo med prebivalstvom (64-odstotna volilna udeležba ni dejanski odraz stanja, pa vendarle), da domoljubna fronta Zimbabveja še nima dovolj moči za odločilnejše vojaške udarce (neuresničena napoved, da bo preprečila volitve) in končno, kar se zdi še posebej pomembno, da bodo te volitve, kot kaže, dovolj tehtno opravičilo za Zahod, da prizna režim v Rodeziji.

Britanskemu priznanju bo nedvomno dala pospešek zmaga konzervativcev na parlamentarnih volitvah. Konzervativci so mehkejši do upornika Smitha kot laburisti, seveda pa pri tem gre za razlike v otenkih, ne v barvi. Britanske namere jasno kaže izjava novega zunanjega ministra lorda Carringtona, da bo britanski odposlanec v Salisburyju spet odprl uradno britansko rezidenco in tam ostal tako dolgo, kot bo potrebno, da bi ra-

zvil najtesnejše stike s škofom Muzorevo in njegovimi kolegi. Zunanjega ministra je podprla tudi nova ministrska predsednica Thatcherjeva. Pogoj za to je le še ugotovitev, da so bile rodezijske volitve izvedene »sprejemljivo, pošteno in svobodno«. Taka stališča tako rekoč dopuščajo ugotovitev, da je britansko priznanje dvojice Mazureva-Smith le še vprašanje časa.

ZDA so do teh britanskih pobud uradno zadržane, predsednik Carter, ki je neposredno po volitvah v Rodeziji izjavil, »da so korak v dobri smeri«, pa je pod pritiskom resolucije ameriškega senata, ki Carterju priporoča, naj odpravi ameriške gospodarske sankcije proti Rodeziji in prizna »mešano vladno« v Salisburyju. Očitno je torej, da uradno ameriško stališče ne bo odvisno samo od odločitve ameriške vlade, ali naj s priznanjem »mešane vlade« tvega diskreditiranje tako zelo poudarjene nove afriške politike ZDA, marveč tudi od notranjepolitičnega barantanja z zunanjepolitičnimi zadevami.

Tudi dekolonizacija
Namibije v krizi

V Namibiji se je položaj povsem razbistril. Rasistična južna Afrika je z besedo in dejanjem dokončno zavrgla načrt OZN za mirljivo rešitev namibijske krize in očitno hoče z uveljavitvijo marionetne oblasti črnih izdajalcev zagotoviti trajno nekolonialistično izkoriščanje namibijskih bogastev oziroma nekakšno kolonialno neodvisnost Namibije. To potrjujejo tudi poročila o enem doslej najrazsežnejših »pogonov« na namibijske partizane, odkar je osvobodilno

gibanje SWAPO leta 1966 začelo oborožen boj. Okupatorjeve čete (okrog 50.000 mož) so dobile povsem proste roke, da preiskujejo ljudi, vozila in stanovanja. Partizane iščejo z vsemi sredstvi.

Zahod ostaja povsem pasiven, čeprav je jasno, da bi s pritiskom na južnoafriški režim lahko obrzdal njegovo napadalnost. Jugoslovanski predstavnik v OZN Miljan Komatina je pred generalno skupščino svetovne organizacije nedavno ocenil: »Rasisti gredo s svojimi načrti zdaj še dlje in poskušajo ves afriški jug spremeniti v kolonialno in rasistično trdnjavo. Pri tem računajo na pomoč in razumevanje raznih monopolističnih krogov in družb na Zahodu, ki hočejo zavarovati svoje interese.«

Neizogibnost
oboroženega boja

Zahod s svojim vedenjem venomer dokazuje, da mora biti »neodvisnost« Zimbabveja in Namibije takšna, da ustreza njegovim političnim, strateškim in gospodarskim interesom, če naj privoli vanjo. To seveda dokazuje, da je nadaljnji boj domoljubne fronte Zimbabveja in osvobodilnega gibanja Swapo nujen, da ga je nujno razširiti ob odločni in stalni akciji mednarodne skupnosti, posebej gibanja nevrščene v okvirih samega gibanja kot v OZN. Akcija mora biti usmerjena v nenehno stopnjevanje pritiska na Zahod, uporabo vseh mehanizmov OZN za ukrepe prisile proti režimu v Južni Afriki in Rodeziji ter v odločno povečanje podpore in pomoči domoljubni fronti Zimbabveja in Swapo.

OD SOBOTE
DO SOBOTE

Sobota, 9. junij

— V Tacnu se je začel kulturni teden v spomin na štiridesetletnico državnega posvetovanja KPJ v Tacnu. Na slovesni seji so sprejeli sklep o preimenovanju krajevne skupnosti Šmartno—Tacen v krajevno skupnost Edvard Kardelj.

Nedelja, 10. junij

— V Vidmu ob Ščavnici so združili proslavo letošnjih jubilejev s 40-letnico dograditve kulturnega doma Matija Gubec. Na proslavi je govoril predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Vinko Hafner.

— Začeli sta se republiški mladinski delovni akciji na Kozjanskem in v Posočju.

Ponedeljek, 11. junij

— Predsedstvo CK ZKS je ocenilo uresničevanje sklepov o nalogah komunistov v boju za novo mednarodno gospodarsko ureditev.

— Na mariborski visoki tehnični šoli se je začela 23. jugoslovanska konferenca za elektroniko, telekomunikacije, avtomatizacijo in jedrsko tehniko.

Torek, 12. junij

— Predsedstvo CK ZKJ je obravnavalo aktualna idejnopolitična vprašanja pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka ter sredstev za osebne dohodke. Uvodno poročilo o tem je prebral sekretar predsedstva CK ZKJ Dušan Dragosavec.

— V Ljubljani so se po dogovoru s Stalno konferenco mest sestali na dvodnevni posvet zastopniki zvez stanovanijskih in komunalnih skupnosti Srbije, Vojvodine, BiH in Slovenije.

Sreda, 13. junij

— Vsi trije zvezni sveti so na skupni seji ocenjevali jugoslovanske gospodarske odnose s tujino.

— Na Bledu se je začel posvet jugoslovanskih založnikov in knjigarjev.

Petek, 15. junij

— V Radovljici se je začelo 15. srečanje mladih tehnikov Jugoslavije.

Sobota, 16. junij

— V Tacnu je bila osrednja proslava ljubljanske regije ob letošnjih jubilejih ter štiridesetletnici državnega partijskega posvetovanja v Tacnu. Slavnostni govor je imel sekretar mestne konference ZKS Marjan Orožen.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

COLOMBO — S sprejetjem sklepnega dokumenta, ki za šesti vrh čez tri mesece v Havani jasneje kot doslej opredeljuje nevrščeno gibanje kot dosledno neodvisen in neblokovski dejavnik mednarodne politike, se je končal enotedenski ministrski sestanek koordinacijskega odbora. Ponovno so bila uveljavljena vsa bistvena načela politike nevrščeneosti kljub diskusiji in sporom. Prevladala je skupna volja, da na političnem in ekonomskem področju nevrščene države napreduje konkretno razvijajo program, ki vodi k pravični mednarodni ureditvi. Okrepljena je bila solidarnost in enotnost gibanja. Eno bistvenih vprašanj na sestanku je zadevalo nadaljnjo demokratizacijo odnosov v gibanju. Podpora sprejemu petih novih držav v gibanje nevrščeneosti pa je ponoven dokaz vedno širšega sprejemanja politike nevrščeneosti na vseh področjih sveta.

BEOGRAD — Dvostranski odnosi so bili prva tema pogovorov med predsednikom ZIS Veselinom Djuranovićem in predsednikom češkoslovaške vlade Lubomirom Štrougalom. Dvostransko sodelovanje se stalno širi na vseh področjih, predvsem pa na gospodarskem. Takoj bo letos menjava med državama dosegla milijardo dolarjev. Češkoslovaška je po vrednosti uvoza in izvoza že dolgo časa peti partner Jugoslavije. Djuranović in Štrougal sta izmenjala mnenja tudi o mednarodnih vprašanjih.

DUNAJ — Glavni in konkretni povod za prvi sestanek ameriškega in sovjetskega voditelja Carterja in Brežnjeva je podpis SALT-2 ter izmenjava mnenj o prihodnji omejitvi strateškega oboroževanja. Brežnjevi in Carter se bosta med petimi sestanki pogovarjala tudi o bližnjem vzhodu, o dvostranskih odnosih in pogostejših stikih med ZDA in SZ na najvišji ravni.

BRUSELJ — V nedeljo so se končale prve neposredne volitve v parlament evropske deveterice. V parlamentu, ki ima 140 sedežev, so socialisti-socialni demokrati sicer dobili minimalno prednost mandatov pred krščanskimi demokrati, toda moč ima desni center (krščanski demokrati, konservativci in liberalci). Levica ima v parlamentu tretjino sedežev. Nizka volilna udeležba (60%) je šla v prid konservativnim silam, kar se je najbolj jasno pokazalo v Veliki Britaniji, obenem pa je pokazala, da današnja zahodna Evropa kapitala in trgovcev ne privlači širokih ljudskih množic.

MANAGUA — Ker so sandinistični uporniki prodrli v glavno mesto Nikarague, je diktator Anastasio Somoza ukazal svojemu letalstvu bombardirati nekatere četrti. Pred tem so sandinistične sile zasedle ceste do mednarodnega letališča. Položaj v državi je negotov. Boji med diktatorjevo narodno gardo in uporniki so terjali že nekaj tisoč mrtvih.

MIK

Komunist za DE

Boj za novo mednarodno
gospodarsko ureditev

Drago Košmrlj

Nikakor ni naključje, da je predsedstvo centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije v štirih mesecih že drugič namerilo svojo razpravo vprašanju boja za novo mednarodno gospodarsko ureditev in v tej zvezi z nalogam, ki jih imajo komunisti in vse druge socialistične sile. Sredi februarja je predsedstvo preverilo, koliko so sklepi osmega kongresa ZKS in enajstega kongresa ZKJ, ki zadevajo uresničevanje novih mednarodnih ekonomskih odnosov, postali sestavni del boja in prizadevanj komunistov in vseh delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela in drugod.

Pri tem pa nikakor ne gre, kot je poudaril v svojem poročilu Jože Smole, zgolj za krepitev poslovnih odnosov s tujino, naloge so dosti širše. Vse premalo je namreč prodrli zavest, da pomeni danes boj za nove mednarodne ekonomske odnose dejansko obliko razrednega boja v svetovnih okvirih, ki naj zagotovi novo prerazdelitev svetovnega dohodka. Hkrati pa si ni mogoče zamisliti prizadevanj za stabilizacijo našega gospodarstva in vseh njegovih osnovnih celic brez tesnega povezovanja z

bojem za novo mednarodno ekonomsko ureditev.

V štirih mesecih, odkar je predsedstvo CK ZKS razgrnilo vse obsežne naloge v zvezi z bojem za nove mednarodne gospodarske odnose, so partijske organizacije razvile široko politično akcijo, ki je prispevala, da je zaznaven določen idejni premik v pojmovanju pomembnosti tega boja.

Vendar pa praksa odkriva še vedno vrsto ovir in pomanjkljivosti, ki onemogočajo, da bi temeljne organizacije odločneje in uspešneje posegle v konkretno uresničevanje postavljenih nalog in tako hitreje uresničile naloge iz kongresnih dokumentov ter s tem prispevale k uresničevanju sklepov pete konference nevrščene države, ki jih vsebuje ekonomska deklaracija in akcijski program. Gre predvsem za zaostajanje pri urejanju določenih sistemskih vprašanj.

Večja ali manjša usposobljenost celotnega našega gospodarstva, da se kar najbolj učinkovito vključuje v bitko za novo mednarodno ekonomsko ureditev, ni zgolj pogoj za hitrejšo gospodarsko stabilizacijo, pač pa ima globok politični pomen, saj ta bitka pomeni hkrati boj za ureditev

politične enakopravnosti dežel v razvoju in je zato bistvena kohezijska sila, ki združuje interese vsega nevrščene sveta in vseh dežel v razvoju. Odtod tudi spoznanje, da je vključevanje v boj za novo mednarodno ekonomsko ureditev tudi ena bistvenih političnih nalog tako zveze komunistov kot vseh drugih družbenih sil, sindikatov, socialistične zveze in drugih.

Prav zato je predsedstvo CK Zveze komunistov Slovenije na svoji seji 11. junija sklenilo, da je treba vse napore v prihodnje osredotočiti zlasti na naslednje naloge:

— zagotoviti je treba, da se v vse razprave o načih gospodarskih nalogah vedno vključuje tudi mednarodna komponenta, se pravi boj za novo mednarodno ekonomsko ureditev,

— težiti je treba k čim popolnejšemu obveščanju delovnih ljudi o mednarodnih ekonomskih tokovih,

— težiti je treba k razširjanju in poglobljanju vseh oblik sodelovanja z deželami v razvoju in stremeti k vse višjim oblikam takega sodelovanja,

— spodbujati je treba prizadevanja za prenos sodobne tehnologije.

S sestanka komisije za družbeno nadzorstvo pri skupščini občine Celje

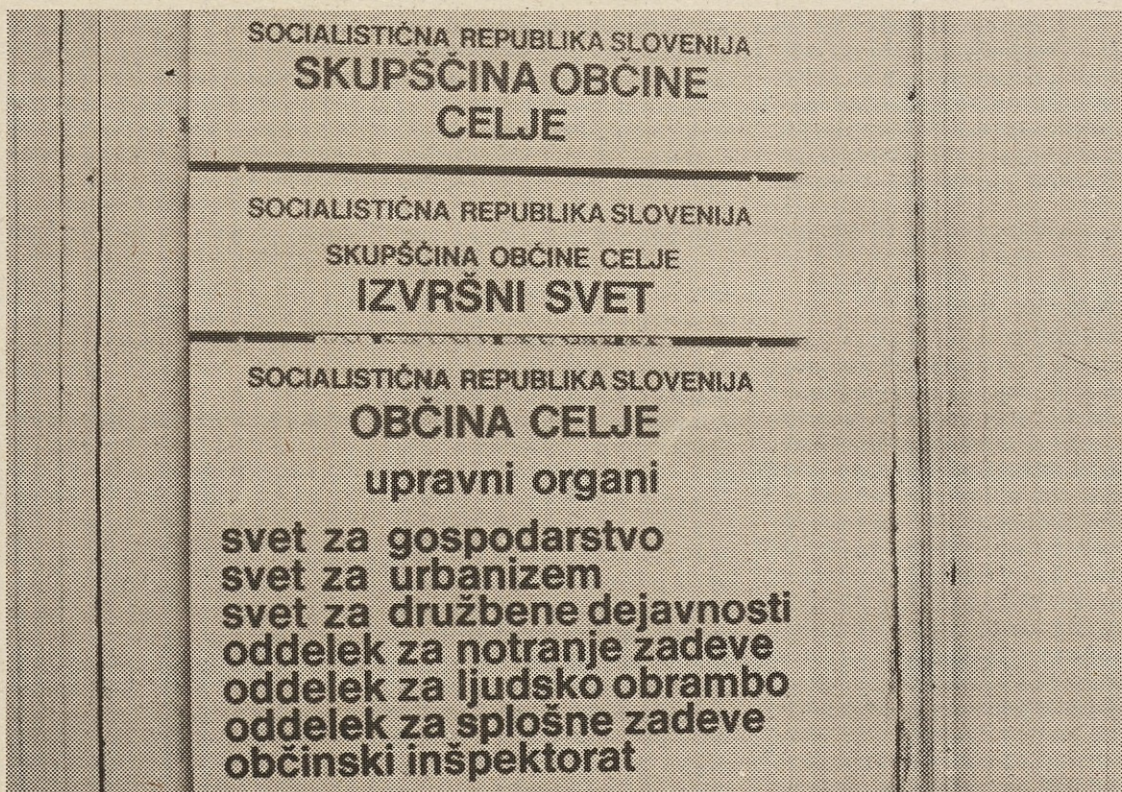
Ukreпали bodo hitro in preudarno

Janez Voljč

Zadnje dni junija se bo v Celju sestala občinska skupščina in med drugim razpravljala o nekaterih nepravilnostih pri dodeljevanju in zamenjavah stanovanj, še ta teden pa bodo delegati dobili obširno gradivo o vsej tej »stanovanjski problematiki« — od stališč in ocen družbenopolitičnih organizacij do poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja »o pojavih, problemih in nepravilnostih pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi, ki so namenjena za urejanje stanovanjskih vprašanj v občini Celje.« Obenem pa bodo delegatom posredovali tudi poročilo skupščinske komisije za družbeno nadzorstvo in njene predloge za odpravo napak, nepravilnosti in protizakonitosti. Delegati vseh zborov občinske skupščine, ki so že pred meseci opozorili na napake pri dodeljevanju tako imenovanih kadrovskih stanovanj delavcem posebnega družbenega interesa in pri zamenjavi starih in manjših stanovanj iz splošnega stanovanjskega sklada z novimi in večjimi iz solidarnostnega sklada, bodo torej lahko skupaj s svojimi volivci, delavci in občani temeljito ocenili vso zadevo in sprejeli takšna skupna stališča, da bodo hitro in učinkovito uveljavili samoupravne odnose tudi na tem področju.

Komisija za družbeno nadzorstvo je svoje poročilo sestavila minuli torek — na petem sestanku, ki so se ga udeležili tudi Jože Marolt, predsednik skupščine občine Celje, Anton Jelenko, podpredsednik skupščine in Rudi Peperko, družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Člani komisije so ponovno prebrali poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki so ga dobili hkrati z vabilom na sestanek, in ugotovili, da je bila pobuda skupščine oziroma njene podpredsednika Jelenka, naj te nepravilnosti razišče Rudi Peperko, pravilna in družbeno koristna, »saj gre za celo vrsto kršitev samoupravnih aktov,« kot je dejal predsednik komisije

Tu, na Skupščini občine Celje, bodo delegati ob koncu junija povedali stališča delavcev in občanov ter obratno z nesamoupravnimi odnosi pri dodeljevanju stanovanj

skladov. Ugotovili so, da so odnosi povzročili tudi politično škodo. Komisija bi morala, so rekli, spregovoriti o tej zadevi že takrat, ko so se nepravilnosti začele dogajati in so nanje začeli opozarjati občani v krajevnih skupnostih in delavci v organizacijah združenega dela, pa tudi tedaj, ko so na zborih skupščine začeli zastavljati delegatska vprašanja, ne pa šele sedaj, ko je vsa zadeva v javnosti in je polemika dosegla vrelišče. Jože Marolt je dejal, da nosijo del krivde za takšne razmere tudi vodstva družbenopolitičnih organizacij, saj je sam nekajkrat opozarjal na sestankih politične koordinacije, da je treba ugotoviti, ali so govorice resnične, pa mu je Stane Senčar, takratni predsednik komiteja občinske konference ZKS zatrjeval, da »stvari niso takšne«. »Tudi sam se čutim odgo-

politična afera. Po mnenju tovariša Golmajerja je to ena izmed naših vsakodnevnih bitk, da bi uveljavili samoupravne odnose na vseh področjih družbenih dejavnosti. Družbenopolitične organizacije bi morale odkriti vzroke, zakaj to bitko bojujemo šele sedaj, imenovati krivce in določiti sankcije, je dejal Anton Jelenko, ne pa da v »stališčih in ocenah frontnega predsedstva«, ki so bila objavljena v Delavski enotnosti, skušajo vplivati na potek razprave sebi v prid. (Kasneje se je na sestanku izkazalo, da ta stališča sploh niso bila sprejeta, bila so nekakšen delovni osnutek, ki so ga dopolnjevali še minuli torek in v sredo, torej po objavi v našem listu.) Ni vprašanje, ali je odbor za dodeljevanje kadrovskih stanovanj deloval pošteno ali nepošteno, dejstvo je, da ni deloval pravilno. Trdi-

breme odgovornosti s foruma na forume s političnih struktur na izvršni svet skupščine.«

»Očitno gre za izkoriščanje položajev, podobnih primerov pa je na drugih področjih še več. Tudi tam bomo morali prekiniti s staro prakso in preprečiti, da bi takšni ljudje hodili v tovarne in učili delavce samoupravljanja.«

»Že kar precej dni se ukvarjamo samo s to stanovanjsko zadevo,« je dejal Jože Marolt, »in veliko nujnega dela stoji, zato se moramo hitro dogovoriti, kaj bomo storili. V dokončna stališča frontnega predsedstva bomo poimensko zapisali, kdo je odgovoren in kdo se je okoristil in katera družbenopolitična organizacija je podcenjevala ta problem, kaj so konkretno storili Zveza komunistov, socialistična zveza, Zveza sindikatov. In zastavili bomo vprašanje, ali lahko

beno nadzorstvo pri skupščini občine Celje, kako je uresničila ta sklep. Samoupravna stanovanjska skupnost oziroma delavci, ki so samoupravno organizirani v tej skupnosti, naj tudi proučijo vse svoje samoupravne akte in jih uskladijo z ustavo ter z zakonom o združenem delu. Že med razpravo je bilo nekajkrat poudarjeno, da pri reševanju te problematike nikakor ne potrebujejo »grešnih kolvov«, ki bi jim naprtli vso krivdo, odgovorni pa bi si umili roke. Zato je komisija v svoja priporočila zapisala, da je potrebno ugotoviti stopnjo osebne odgovornosti nekaterih funkcionarjev, ki so se s temi nepravilnostmi okoristili (Draga Horvata, tajnika občinske skupščine, Borisa Rosino, izvršnega sekretarja komiteja občinske konference ZKS in predsednika družbenopolitičnega zbora skupščine, Slavka Sotlerja, izvršnega sekretarja komiteja občinske konference ZKS, Mitja Pipana, podpredsednika izvršnega sveta občinske skupščine), posebej pa je treba oceniti tudi stopnjo odgovornosti nekaterih vodilnih tovarišev, ki so tako ali drugače vpleteni v te nepravilnosti (Staneta Senčarja, bivšega sekretarja komiteja občinske konference ZKS, Jožeta Volfanda, predsednika predsedstva občinske konference SZDL, Toneta Stoparja, sekretarja samoupravne stanovanjske skupnosti in Milana Seničarja, nekdanjega direktorja Novega tednika in radia Celje). Njihovo odgovornost naj ocenijo vodstva družbenopolitičnih organizacij oziroma samoupravni organi, kjer delajo ali so delali, še zlasti pa komite ZKS in če se bo izkazalo, da so te nepravilnosti resnično dopuščali, je potrebno ukrepati.

O tem poročilu komisije za družbeno nadzorstvo bodo v prihodnjih dneh razpravljali delegati občinske skupščine z občani in delavci, njihova stališča pa prenesli na zasedanje vseh zborov te skupščine.«

Na seji komisije je Jože Marolt dejal, da ni bilo prav, ker je Delavska enotnost objavila »Stališča in ocene frontnega predsedstva občinske konference SZDL Celje« kot dokončen dokument, saj so se vendar na tem predsedstvu dogovorili, da bodo vodstva družbenopolitičnih organizacij in predsedstvo skupščine dopolnila tisti objavljeni delovni osnutek »predvsem v tem smislu, da bi odkrito povedali, kje gre za slabosti pri delu, za napake, kje pa za okoriščanje, za neupravičeno zboljšanje osebnega standarda. Šlo pa je še za druge pomembne pripombe, ki smo jih ali pa jih še bomo vnesli v skupna stališča.« Zato je po mnenju tovariša Marolta prinesla objava tega »nedodelanega dokumenta« več škode kot koristi. Večjo škodo kot nek članek, ki ima prizvok senzacionalnosti. »Morebiti preveč pišejo in je v tem nekaj senzacionalizma, sedaj pa se morajo braniti, ker so sprožili javno razpravo.«

POJASNILO UREDNIŠTVA
Bralcem in tovarišu Jožetu Maroltu moramo povedati, da je uredništvo Delavske enotnosti prejelo »Stališča in ocene frontnega predsedstva občinske konference SZDL Celje« kot verodostojen dokument in jih kot takšna tudi objavilo v prepričanju, da bi tako pripomoglo k čimprejšnjemu razčiščenju odnosov. Dokument je namreč v četrtek, 7. junija opoldne, osebno izročil predstavniku našega uredništva predsednik občinske konference SZDL Celje in ni niti z besedo omenil, da ne gre za dokončen dokument. To opozorilo ni bilo izrečeno niti odgovornemu uredniku DE v poprejšnjem telefonskem razgovoru, čeprav je bila ob tej priložnosti jasno izražena namera uredništva, da bo takoj objavilo ta dokument. In slednjič naj povemo še to, da tudi dokument sam ni označen niti kot osnutek niti kakorkoli drugače kot »Stališča in ocene frontnega predsedstva občinske konference SZDL Celje«. In v tej obliki ter brez vsakršnih uredniških posegov smo ta dokument objavili in extenso. Zato tudi uredništvo DE ne more sprejeti očitka, da je z objavo teh stališč povzročilo kakršnokoli škodo. Sodbo o tem, kdo je odgovoren za »nedodelanost dokumenta«, zato prepuščamo pristojnim v Celju. Pripomnimo naj le to, da bo uredništvo ponovno objavilo dokument, takoj ko ga bo prejelo oziroma takoj, ko se bodo o njem sporazumeli družbenopolitični dejavniki v občini Celje.

Uredništvo DE

V šesti točki »Stališč in ocen frontnega predsedstva občinske konference SZDL Celje«, objavljenih v prejšnji številki DE, je rečeno:

»Predsedstvo OK SZDL Celje ne soglašajo s senzacionalnim in tendencioznim pisanjem novinarjev Delavske enotnosti in bo o tem obvestilo uredništvo Delavske enotnosti, osnovno organizacijo ZK DE, CK ZKS, Zvezo sindikatov Slovenije in republiko konference SZDL. Od pisanja v Delavski enotnosti se ograjuje tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja v občini

Celje.«

V sporočilu družbenega pravobranilca samoupravljanja pa piše:

»K stališčem in ocenam frontnega predsedstva pa le, da se nisem ograjeval od pisanja Delavske enotnosti, temveč samo glede pisanja novinarjev Iga Tratnika in Sonje Gašperšič, kar je v stališčih pod točko 6 namenoma ali nehote izpuščeno, čeprav sem to na seji predsedstva SZDL posebej poudaril.«

Na seji komisije za družbeno nadzorstvo je tovariš Peperko pojasnil:

»Ogradil sem se od pisanja Tratnika in Gašperšičeve zato, ker sta bila njuna komentarja plod njunega razmišljanja in nista izhajala iz mojih ugotovitev. Nikoli pa se nisem ogradil od vsega pisanja v Delavski enotnosti o celjskih stanovanjskih nepravilnostih, saj gre tu tudi za dva prispevka Janeza Voljča, začetnika javnega razmišljanja o teh naših grehih v sredstvih obveščanja, ki v svojih člankih odločno podpira naša prizadevanja na tem področju in s katerim že ves čas tesno sodelujem. Če bi se res ogradil od njegovega pisanja,

potlej bi zanikal svoje ugotovitve — in tako so v Celju že začeli govoriti. To pa ni res; čeprav je iz napačne formulacije mojega mnenja, zapisanega v Stališčih in objavljenega v DE, moč vso stvar tako razumeti. Mimo tega pa bi rad povedal, da je Delavska enotnost tudi moj časnik, da spremljam in podpiram prizadevanja njihovega uredništva za kar največjo samoupravno veljavo delavcev in da njihove prispevke za odpravo napak in protizakonitosti pri delitvi in zamenjavi stanovanj v Celju tudi tako ocenjujem.«

Zdravko Vrečko, »ne pa samo za formalno-pravne napake.« Komisija je podprla prizadevanja družbenega pravobranilca samoupravljanja, da bi »imenovali stvari s pravim imenom« in odkrili vse niti tega »stanovanjskega klobčiča.«

Ker smo o pravobranilčevih ugotovitvah v našem listu že pisali, bom tokrat prebral iz svoje beležnice le nekaj misli iz razprave in predloge, ki jih bo komisija za družbeno nadzorstvo posredovala skupščini.

V razpravi so namreč dokaj kritično ocenili dosedanje odnose pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi stanovanjskih

vornega, vendar samo zato, ker nisem bil dovolj odločen.«

Sicer pa so se te nepravilnosti začele že pred kakima dvema letoma, ko so se v stanovanjski blok na Malgajevi 2 vselili prvi stanovniki, kot je dejal član komisije Pavel Golmajer. Od takrat naprej so se »nekateri vodilni tovariši nekajkrat preselili. Iz dobrih stanovanj v boljša in iz boljših v najboljša. Družbenopolitične organizacije pa so mižale. Zato so se takšni in podobni nesamoupravni pojavi pri dodeljevanju stanovanj tako razširili, da zdaj niti ni tako pomembna škoda, ki je bila storjena na stanovanjskem področju, hujša je

tve, da so krive strokovne službe samoupravne stanovanjske skupnosti, ker niso naredile novega pravilnika, so zgolj izgovor. Gre za napake na področju celotne kadrovske politike v občini, o kateri zdaj odloča nekaj ljudi in je zelo malo ali pa sploh ni samopravna.

Člani komisije so v razpravi opozorili:

»Ne smemo se zapirati v predsedstva in tamkaj sprejemati stališča in ocene. Te ocene morajo sprejeti delavci in občani in prek svojih delegatov oblikovati stališča družbenopolitičnih organizacij in skupščine.«

»Najslabše pa je, da zdaj valijo

nekateri funkcionarji še naprej ostanejo na vodilnih položajih. Ugotoviti moramo vse primere nezakonitosti, zelo paziti, da bi komu ne naredili krivice, tako zagotoviti samoupravne odnose pri dodeljevanju stanovanj in še več graditi, da bi zagotovili domove tudi ljudem, ki že dolgo čakajo na stanovanja.«

Po razpravi je komisija za družbeno nadzorstvo sprejela nekaj predlogov za ureditev razmer na tem področju in nekaj svojih ocen, ki jih bo posredovala občinski skupščini. Med drugimi je predlagala, naj skupščina razišče vse vzroke in pogoje, ki so privedli do teh nezako-

Športna grupa Evrovizije na temo »otroci in vrhunski šport«

Vzgoja človeka ali dresura gladiatorja?

Andrej Ulaga

V okviru XIV. festivala Jugoslovske radiotelevizije, ki je bil te dni v portoroškem Avditoriju, je organizirala športna grupa Evrovizije izredno zanimivo in aktualno posvetovanje na temo »otroci in vrhunski šport«. Zanimivo in aktualno zato, ker se skriva za vrhunskimi športnimi dosežki mladih kopica vprašanj in dvomov, o katerih bi morali, posebno v naši družbi, kjer je v ospredju vsega človek, več razmišljati. In prav zato, ker na marsikaj pozablamo, ker imamo pred očmi največkrat le športne dosežke in vrhunske rezultate, delamo nekaterim mladim ljudem, ki še niso toliko dozoreli, da bi lahko mislili s svojo glavo, nepopravljivo krivico. To spozna prizadeti športniki šele, ko dorastejo in je za njimi že lep del življenja in v ne malo primerih, žal, precej zgubljenih let.

Sme biti otrok objekt posebnih interesov?

Pojav vse bolj zgodnje specializacije v športu je znan. Treba je začeti zelo zgodaj, da si lahko med najboljšimi že tam nekje pri petnajstih. Z deklicami, ki kažejo smisel za akrobatiko in orodno telovadbo, začno delati že pri petih, šestih letih. Podobno je tudi v mnogih drugih športih. Zato se, razumljivo, poraja vrsta vprašanj, ki bi jim kazalo posvetiti vso pozornost: kdo je v prvi vrsti odgovoren za otroke, ki posvetijo svoje življenje vrhunskemu športu? Trener, starši, družba? Čigava dolžnost je, da brzda očeta, mati ali oboje hkrati, ko želita po vsej sili vzgojiti svojega otroka v »športno zvezdo«? Kdo je odgovoren za nestrokovno planiranje treninga otrok, ki ima lahko hude posledice celo pri odraslih, kaj šele pri najmlajših? Kaj je napravila znanost, da bi ublažila psihične in telesne deformacije, ki so vse bolj značilne za mlade vrhunske športnike? Kdo bedi nad tem, da ne postane športno nadarjena deklica ali fantek preprosto »objekt« posebnih interesov trenerja, starev, družbe, države...? Kdo skrbi za to, da se razvije človek, ki se ukvarja z vrhunskim športom, v osebnosti, ki se bo kasneje lahko uspešno vključila v družbo in v vsakdanje življenje? Ne pozabimo, da to ni tako preprosto, ko ni več ovacij, kolajni, lorovih vencev, čestitk in vsega, kar spremlja slavo.

Starsi bolj željni slave kot otroci

Na omenjena in podobna vprašanja so na posvetu v Portorožu odgovarjali zdravniki, sociologi, trenerji, mladi vrhunski športniki sami, pa tudi njihovi starši. Vsaj skušali so odgovoriti na nekatera zastavljena vprašanja, marsikaj pa je ostalo nedorečenega. Vsi udeleženci pogovora smo namreč zavestno čutili, da gre pri vsej stvari za dve plati medalje. Za tisto bleščečo, mamljivo, spodbudno, lepo, ki človeku neti domišljijo in o kateri ni težko govoriti, in za ono drugo, o kateri nihče ne razmišlja, najmanj pa prizadeti sami. Če bi bili mladi ljudje, ko se odločajo za vrhunski šport, že oblikovane osebnosti, ki trezno razmišljajo o sebi in svojem življenju, potlej bi bilo seveda marsikaj drugače. Tako pa...

»Težko bi trdil, da je pot mladega človeka do vrhunkega športnika še sprejemljiva, za našo družbo dovolj človeška«, je poudaril na posvetu profesor Toni Bolkovič, trener najboljših

jugoslovskih telovadk. »Vrhunski šport, če ga sploh lahko še tako imenujemo, je že pravi vrhunski cirkus. Mislim, da so obveznosti mladega vrhunkega športnika še večje kot artistove v cirkusu. Trening trikrat dnevno, nenehno odpovedovanje, skrajno asketsko življenje, nenehno omejevanje svobode in vse to že od rosnih otroških let dalje! Kdo je za vse to odgovoren? Ne vem. To vprašanje si zastavljam tudi sam. Iz prakse pa vem, da lahko, prav zaradi izredno težkih pogojev treninga in omejevanja osebnosti, svobode, manipuliramo le z otroki. Zato tudi vrhunski rezultati tako zgodaj, zato se tudi toliko mladih ljudi poslovi od tekmovalnega športa še preden prav odraste.

Ko začno dekleta tehtati, kaj jim nudi vsakdanje normalno življenje in, po drugi plati, kaj imajo od trdega dela v telovadnici, potlej se jih velika večina odloči za prvo. Vse dotlej pa, dokler mladi ljudje še ne razmišljajo o sebi in svoji prihodnosti, so hvalježno orodje v rokah trenerjev, družbe ali staršev, ki so pogosto veliko bolj željni slave kot otroci. Ni kaj, žal je prišlo vse že tako daleč, da je od športa ostala v glavnem le še beseda. Vsega tega se kot trener dobro zavedam, zato nikoli ne nasprotujem, ko se mlado in nadarjeno deklo odloči za slovo od tekmovalni in športne slave...«

Ujeti v trdih sponah garanja

Ob besedah trenerja Bolkoviča, sociologa Jezernika, mladega plavalca Petriča, telovadke Selinger in mnogih drugih je nenehno sililo v ospredje vprašanje, kako je z osebnimi svobodo mladih vrhunskih športnikov. Je ta le navidezna? Imajo ti ljudje sploh kaj možnosti za to, da živijo, se igrajo, doraščajo, se veselijo, izražajo in pripravljajo na tisto dolgo življenjsko pot, ki zahteva od človeka zelo veliko,

tako kot njihovi sovrstniki? Imajo vsaj toliko časa, da lahko mislijo še na kaj drugega, kot na naraščajoče obveznosti treninga? Imajo možnosti, da so enakovredni člani svoje družbe, svojih sovrstnikov? Mar niso prikrajšani za veliko stvari, ki jih kasneje, ko se poslovi od športnih aren, nikoli ne morejo več nadoknaditi, kar jih potlej boleče spremlja vse življenje?

Takih in podobnih, pa še veliko bolj krutih in po svoje bolečih vprašanj je bilo izrečenih na posvetu še veliko. Povedano brez ovinkov: mar ne gre v mnogih primerih za duhovno osiromašene »specialiste«, ki jih vzgaja družba izključno za nastope v športni areni? Grdo povedano? Morda. Še bolj kot to pa je bistveno vprašanje oziroma odgovor na vprašanje, koliko je resnice v vsem tem? In, koliko je resnice v tem, da hočemo iz marsikaterega mladega človeka iztisniti, kar se iztisniti sploh da, ne da bi se pri tem kdajkoli vprašali, kaj bo z idolom, ko bo opešal, ko ne bo več mogel stopiti na zmagovalni oder?

Razumljivo: na posvetu Evrovizije v portoroškem Avditoriju je ostalo veliko nedorečenega. Razumljivo zato, ker je bil posvet na temo, o kateri tudi naša socialistična družba veliko premalo razmišlja, čeprav so problemi ljudje, ki se ukvarjajo z vrhunskim športom, iz leta v leto bolj pereči. Vendar kaže, to je potrdil tudi omenjeni strokovni posvet, da bo potrebno v prihodnje je razmišljati tudi v drugo smer. Tisto, človeško. O kateri radi govorimo in na katero v praksi vse preradi pozablamo.

Mirko ponuja svoje bogastvo

Ciril Brajer

Mirko Bernad je doma iz Prekmurja, od tam, »kjer violina že od nekaj lepo poje«. Rodil se je v Krasčih, v Cankovi končal osemletno in se pri pestnajstih letih odpravil v Ljubljano za krukum.

»V naših krajih je pesem doma. Kruh tam je trd, rase pa iz zemlje, ki človeku na čisto svoj način poje v duši. Do koder mi seže spomin, se spominim tudi glasbe in ko sem šel v Ljubljano, sem jo nesel s seboj.«

Delo si je Mirko našel pri gradbenem podjetju Tehnika. Čeprav delavec je s svojim občutkom in veseljem do glasbe našel razumevanje: »Vedno bom na tvojo hvalježno kolektivno, ki me je razumel in mi pomagal. Že to mi je veliko pomenilo, da so mi omogočili igranje na klavirju, kadar sem le utegnil. Pomagali so mi tudi, da sem se lahko vpisal na srednjo glasbeno šolo in jo končal.«

Glavni predmet mu je bil res klarinet, veliko vaje pa je posvetil seveda violini. To je pač glasbilo njegovega rodnega kraja in pravi, da prekmurški človek z ničimer tako polno in lepo ne izraža svojih čustev kot prav z violino. Mirko zdaj obvlada vsa godala, nekaj pihal, študiral je solo petje... Ko je končal glasbeno šolo, je nekaj časa poučeval na glasbeni šoli zavoda za slepo mladino, a le honorarno. Kruh si je služil kot delavec — težak, kletar, zdaj pa že vrsto let kot kurir pri Slovenijalesu. Pravzaprav se človek začudi, kako da se ni tudi poklicno posvetil glasbi, ki mu toliko pomeni in se z njo ukvarja vsak prosti trenutek.

»Poklic glasbenika je danes

nehvaležen, no, saj je bilo vedno tako. Če bi vso zadevo vzel res poklicno, bi še nekako šlo, tega pa bi jaz ne zmogel. Ni fraza — glasba je moje življenje, moja duša, način življenja, mišljenja in čustvovanja. Vse to bi prav rad razdal, a me je strah. Vedno kadar sem se na ta način razdal in pri tem naletel na nerazumevanje, posmeh, podcenjevanje, je nekaj v meni umrlo. Tako sem nehal, kaj pa bi ostalo od mene, če bi takole počasi in po delčkih umiral?!

Mirko tako igra sam zase in najbližje prijatelje, takšne, za katere ve, da bodo skozi strune odprto srce dobrega, bogatega človeka razumeli in ga ne bodo ranili s podcenjevanjem.

»To je za vsakega pravega glasbenika gotovo težka dilema — to notranje nasprotje med občutljivostjo in strahom na eni strani in željo po razdajanju na drugi. Sam sem jo skušal razrešiti na drug način; pred dobrimi osmimi leti sem začel razmišljati o novem glasbilu. Zlezel sem ustvariti nekaj, kar bi zvenelo povsem novo, da bi tako morda lahko le izrazil vse, kar življenje koplje v meni. Glasbilo, ki sem si ga zamislil in pred kratkim izdelal, je na videz podobno madžarskim cimbalam, nima pa z njimi nič skupnega ne v načinu igranja ne v tonski barvi. Brenkalni instrument ima 48 strun, uglahšene so po dve enako po kromatični lestvici. Zvene podobno harfi in havajski kitarari. Izdelal sem ga iz resonančnega javora in smreke, strune pa zaradi izredno svetle barve tona leže na mostičku iz pleksi stekla.«

Mirko bi o svojem glasbilu go-

voril še in še, po žarečih očeh se pozna, kaj vse je vložil vanj — ne le ogromno truda, časa in tudi sredstev, res vso svojo bit. Muzikolog dr. prof. Franc Ačko je njegov izdelek preizkusil in mu potrdil, da je tonska barva izredna, da ustreza vsem glasbenim zvrstem in nudi še veliko možnosti za izpopolnjevanje. Pokazal ga je še mnogim priznanim glasbenim strokovnjakom in vsi so bili navdušeni. Dobil je tudi potrdila o izjemni kakovosti in uporabnih možnostih svojega »novorojenčka« in to ga je opogumilo. Oglašil se je v Melodiji Mengeš in res ga je obiskala njihova komisija:

»Vse lepo in prav, so mi priklimali, v proizvodnji pa se zaradi finančnega tveganja ne bodo spustili. Ne bom obupal, iskal bom naprej in bom vsakega, ki bi mi lahko pomagal z dobrim nasvetom, naj se oglasi. Povedati moram, da me denarna plat ne zanima, izuma nisem niti patentiral. Le škoda se mi zdi, saj sem prepričan, da bodo ljubitelji glasbe prikrajšani za novo doživetje, ki bi ga moje glasbilo lahko nudilo.«

Tako bo Mirko še naprej poskušal najti pot, po kateri bi ljudem lahko dal del svojega bogastva. Zbiral ga je dolga leta, skozi neštete lepe in bridke izkušnje, trdo delo, široka spoznanja in doživljanja sveta in življenja in zbiral ga je v notah. Med tem razmišlja, da bi sam komponiral glasbo, ki bi strunam bernadofona (tako je po Ačkovem nasvetu imenoval novo glasbilo) najbolj ustrezala.

Desetih jih bo šest tisoč

Andrej Agnič

Praprave na X. jubilejni tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični so že v zaključni fazi. Organizatorji in krajanji Šentvida so letošnje prireditve kulturnega tedna, med katerimi je tudi tabor pevskih zborov, poimenovali tudi v spomin tovariša Edvarda Kardelja, saj se morajo prav njegovemu zanimanju za zborovsko petje in pa pokroviteljstvu VI. tabora pred leti zahvaliti, da ti niso zamrli, ampak da so se še z večjim zagonom razvijali naprej. Tovariš Kardelj je imel namreč neizmerno rad lepo pesem in ubrano petje. Globoko se je zavedal njunega poslanstva, saj nas plemeniti in vedri. Prav VI. tabor pod njegovim pokroviteljstvom je bil prelomnica za prireditev v Šentvidu. Takrat je nastopilo 2.400 pevcev, letos pa jih bo že skoraj 6.000. Letošnji tabor, katerega pokrovitelj bo skoraj gotovo predsednik SFRJ tovariš Josip Broz Tito, bo po obisku presešel vsa pričakovanja. Kar 190 pevskih zborov, od tega 9 iz zamejstva, s skoraj 6000 pevci, predstavlja veličastno srečanje, dostojno razširjenosti in priljubljenosti slovenske zborovske pesmi.

Sicer pa so dejali na novinarski konferenci, naj ne bi govorili o zgodovini. Res je. Zgodovina, oziroma Šentvidčani in drugi organizatorji so že dokazali, da so zagnani za zborovsko petje in da so tudi sposobni organizatorji in dobri gostitelji.

Šentviški kulturni teden se bo začel že danes, s koncertom slovenskega okteta, posvečenega spominu Edvarda Kardelja. Naslednjo soboto bodo z odkritjem spomenika Slovenskim pevskim zborom uradno začeli s prireditvami X. tabora. Sledilo bo posvetovanje zborovodij, katerih pričakujejo vsaj 300. Isti večer bo koncert zamejskih pevskih zborov. Nekdanja praksa, da so vsaj z nekaj pesmimi nastopili vsi zbori, zaradi ogromnega števila udeležencev ne bo izvedljiva.

Naslednji dan — v nedeljo bo po povorki pevskih zborov in pihalnih orkestrorv skozi Šentvid sklepna prireditev. Poleg pevcev in petih pihalnih godb bo na njej kot solist sodeloval tudi Miroslav Čangalović iz Beograda.

Priznati in to dobro pripraviti srečanje tolikih pevcev in to ne le za to, da na enem koncertu pokažejo, kaj znajo, predstavlja za organizatorje velik napor in ne nazadnje, tudi zahteva znatna finančna sredstva. Kakor vsa leta nazaj so tudi letos priskočile na pomoč delovne organizacije in to ne samo domače, ampak lahko bi rekli iz vse Jugoslavije. Tako bodo pokrili tri četrtine stroškov. Je to čudno? Najbrž ne, saj je med pevci več kot 80% delavcev.

Kaj bi lahko še rekli ob zaključku? Tabor pevskih zborov v Šentvidu je za domačine in obiskovalce vsako leto posebno doživetje. Tisti, ki so ga kdaj obiskali, to dobro vedo. Prav gotovo bo tudi letos tako!

X. tabor slovenskih pevskih zborov Sentvid pri Stični 23., 24. junij 1979

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Črne gore

Okrepiti sodišča združenega dela

Fehim Kavejić

Na zadnji razširjeni seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Črne gore, so obravnavali med drugim dve pomembni vprašanja, in sicer izkušnje v delu sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja ter težave pri zaposlovanju delavcev, ki so po katastrofalnem potresu ostali brez delovnih mest. Sedanje izkušnje govore, da število vlog pri sodiščih združenega dela stalno narašča. Sodišča so od ustanovitve 20. oktobra leta 1978 prejela skupno 4.436 vlog, zdaj pa računajo, da se bo to število zvišalo na 5.000. Od začetka pa do zdaj so rešili 1980 vlog.

Velika večina vlog je bila upravičenih in so bile rešene v korist delavcev. Temeljno sodišče združenega dela v Titogradu je ugodilo 63 % zahtev-

kov. Le-te so izključno predložili delavci, ki so zahtevali zaščito svojih pravic.

Izkušnje kažejo tudi na to, da prevladujejo spori zaradi kršitve samoupravnih pravic delavcev pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, dalje pri zasnovi in prenehanju delovnega razmerja in reševanju stanovanjskih vprašanj.

Milorad Radević je v uvodnem delu razprave opozoril tudi na vrsto pomanjkljivosti v delu teh institucij. Tako je med drugim omenil pogosto zelo dolg postopek pred sodišči, včasih traja več kot leto dni. Zanimivo je tudi, da so sodišča združenega dela v več kot 90 % primerih spore reševala — tam, kjer so nastali.

Emil Dobardžić je poudaril, da je potrebno storiti vse da bi pospešili delo sodišč združenega

dela in izboljšali njihovo učinkovitost. Delavec namreč ne more dolgo čakati na uresničevanje svoje pravice.

O drugi temi dnevnega reda je govoril Miladin Bogičević, predsedstvo pa je sprejelo ocene in stališča, v katerih je med drugim rečeno, da je treba v vseh temeljnih organizacijah in občinah na prizadetem območju čimprej proučiti vprašanja angažiranja delavcev, ki so zaradi potresa ostali brez delovnega mesta. Pripravi je treba konkretne programe za reševanje tega vprašanja. Posebej pa so poudarili, da noben delavec, ki je bil pred potresom v delovnem razmerju, ne sme ostati brez dela, hkrati pa ni mogoče dovoliti »izbiranja« dela.

Fotografija: Damjan Kržižnik

Precej staro je že spoznanje, da Zveza sindikatov brez razvitega in funkcionalnega sistema informiranja ne more uspešno uresničevati svoje prave vloge v združenem delu in družbi. Zato je komisija za informiranje pri ZSJ na zahtevo 8. kongresa izdelala program dela, po katerem bi naj analizirala sedanje stanje, ocenila v kolikšni meri je obveščanje po vsebini, obsegu, oblikah in intenzivnosti v skladu z vlogo in potrebami politične akcije Zveze sindikatov in si zadala ustrezne naloge, ki bi naj pospešile informativno dejavnost na vseh ravneh sindikalne organiziranosti. S tem v zvezi se je v naši republici tri dni mudila delovna skupina ZSJ, ki jo je vodil Branko Reljić, in se v organizacijah združenega dela v Novi Gorici, Ljubljani, Kranju in Škofji Loki ter na RS ZSS pogovarjala z delavci s področja obveščanja in sindikalnimi ter vodstvenimi funkcionarji. Več o tem bomo poročali v naslednji številki. Na sliki: s pogovora v novogoriškem Meblu (tretji z desne je Branko Reljić).

Marksistično izobraževanje sindikalnih kadrov v Srbiji

Prava pot

Zorica Bosnić-Vujadinović

Ne glede na to, koliko smo si v zadnjih letih prizadevali za marksistično izobraževanje sindikalnih kadrov, vidnih rezultatov ni bilo vse do sprejetja zakona o združenem delu. Z njegovim sprejetjem se je stanje bistveno izboljšalo. Delavci so začutili, da za praktično uresničevanje tega dokumenta potrebujejo teoretično poznavanje marksizma in razvoja socialistične misli, sindikalne organizacije pa so morale biti pri uresničevanju zakona pobudnik dejavnosti. Seveda, v takšnih okoliščinah je marksistična izobrazba prava in osrednja, našli pa so tudi prave teme.

Izmed 50 občinskih sindikalnih svetov v Srbiji jih je 46 že leta 1977 in lani sprejelo zelo konkretne programe marksističnega izobraževanja, s katerimi so za-

jeli 72 odstotkov članstva. Teme, ki so prevladovale, so v glavnem zadevale samoupravno organiziranje združenega dela, pridobivanje in razporejanje dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke in vrednotenje dela, uresničevanje pravic in obveznosti delavcev v združenem delu, uresničevanje nove funkcije Zveze sindikatov.

Seminarji in predavanja s takšnim programom niso zajeli samo sindikalne aktiviste, ampak tudi mnoge delavce. Delavci so se zlasti zanimali za pravilno reševanje nekaterih problemov v kolektivni in takšna vprašanja so bila sestavni del izobraževalnega procesa.

Verjetno se je zaradi pravih tem mnogo sindikalnih aktivistov v zelo kratkem času uspešno usposobilo za vodenje politične

akcije. Neposredni proizvajalci so v minulih dveh letih s svojo prakso pri vrednotenju dela, oblikovanju TOZD in združevanju dela in sredstev pokazali, da so pridobljeno znanje na teh seminarjih uspešno uporabili v praksi.

Očitno je, da marksistično izobraževanje in izobraževanje za samoupravljanje lahko vzbudi zanimanje pri delavcih, če so programi šol in seminarjev neposredno povezani s praktičnimi problemi samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah in ko se teorija potrjuje na primerih v praksi. Tako je marksistično izobraževanje dobilo svoje mesto v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov in doseglo raven, ki terja sedaj nove oblike in vsebine.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine

Za povratnike dobro kaže

Milorad Bašić

Program zaposlovanja delavcev, ki se vračajo iz tujine, se kljub nekaterim vidnim rezultatom v občinah Bosne in Hercegovine le počasi uresničuje. Nekatere občine še zmeraj niso sprejele programov njihovega vračanja in zaposlovanja, kar morajo storiti v tem letu. Postopnega vračanja in zaposlovanja delavcev, iz te republike jih je v tujini približno 34.000, ni mogoče prepustiti stihiji.

Na potrebo po hitrejšem zaposlovanju delavcev, ki se vračajo, so opozorili tudi na seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine. Sklenili so, da zaposlovanje morajo pospeševati tudi s pomočjo družbenih dogovorov o razvoju »malega gospodarstva« in z nameniskim združevanjem sredstev občanov.

V zadnjih dveh letih se je samo prek skupnosti za zaposlovanje zaposlilo več kot 5.000 delavcev, ki so se vrnili, mnogi pa so se vrnili na svoja posestva. Nekateri so ob ugodnih pogojih dobili posojila za nakup strojev in jih združili z organizacijami združenega dela ali pa so odprli obrtne delavnice.

Predsedstvo je opozorilo na dosledno uresničevanje republi-

škega programa ukrepov, ki predvideva, da mora povečanje zaposlenosti temeljiti predvsem na boljšem izkoriščanju in širjenju ter graditvi proizvodnih objektov kot tudi na hitrejšem razvoju drobnega gospodarstva in osebnega dela. Znatne so tudi možnosti zaposlovanja v kmetijstvu.

Glede na to, da je večina delavcev, ki se vračajo, z vasi, kjer so se prej ukvarjali s kmetijstvom, je predsedstvo poudarilo, da morajo organizacije in organi sindikatov v kmetijstvu storiti več pri povezovanju zasebnih kmetovalcev in organizacij združenega dela. Vedno večja skrb za podružbljanje proizvodnje na zasebnih posestvih ustvarja možnosti, da bodo tudi njihove zaposlenosti delovno mesto in dober vir za preživljanje.

Zakon o pokojninskem zavarovanju kmetov pa, kot je znano, zagotavlja popolno socialno varnost tudi takšnim kmetovalcem.

Predsedstvo je opozorilo tudi na vlogo občinskih sindikalnih svetov, ki morajo z drugimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi dejavniki ustvarjati možnosti, da se bodo delavci, ki so začasno zaposleni v tujini, vključili prek delegatov v delo

družbenopolitičnih in samoupravnih teles občin in krajevnih skupnosti in prek njih ustvarili trdno zvezo z delavci oziroma njihovimi centri, kjer se zbirajo.

Na seji so obravnavali tudi delo sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja. Predsednik sodišča združenega dela Hazim Eminefendić je poudaril, da je sodelovanje med zvezo sindikatov, pravobranilci samoupravljanja in sodišči združenega dela dokaj dobro, premajhno pa je sodelovanje z osnovnimi sindikalnimi organizacijami, zlasti v postopku reševanja samoupravnih sporov v organizacijah združenega dela.

Predsedstvo je tudi ocenilo, da vedno več delavcev išče zaščito samoupravnih pravic zunaj svojih organizacij združenega dela in njihovih zaščitnih mehanizmov. Dejstvo, da večino sporov (60 %) rešijo v korist delavcev, pa opozarja, da v nekaterih temeljnih organizacijah zanemarljivo varovanje pravic delavcev. Na seji pa so izrekli tudi zaskrbljenost, ker je bilo na koncu prejšnjega leta na sodiščih združenega dela neresenih 5.700 sporov ali četrtnina vseh sporov v zadnjih štirih letih.

Zamrznitvi nekaterih zaslužkov na rob

Zaslužki na ledu, kateri in do kdaj?

Karmelo Vlahov

Zamrznitev osebnih dohodkov je bila zmeraj nepriljubljen ukrep ne glede na to, ali je veljala za večino delavcev, samo za del organizacij združenega dela in dejavnosti ali pa samo za določen krog ljudi. Tako je tudi zdaj, ko je treba ta ukrep uporabiti v glavnem v nekaterih družbenih in negospodarskih dejavnostih, prevsem v organih oblasti in uprave, družbenopolitičnih skupnostih, organih družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnostih, finančnih organizacijah in še nekaterih, kjer je treba tekoče osebne dohodke uravnati na raven izplačevanja osebnih dohodkov na kocu prejšnjega leta in ob tem še vrniti razliko med takrat izplačanimi in povečanimi osebnimi dohodki. Ni nobenega dvoma, da gre za strog ukrep, za katerega se ni bilo lahko odločiti, že zato, ker v resnično učinkovitost zamrznitve osebnih dohodkov malokdo verjame, saj je zamrznitev nespodbudna in nese-

lektivna, kar se kasneje pogosto pokaže tako, da se zmanjša učinkovitost posameznih organizacij in dejavnosti.

Te pomanjkljivosti in podobne nevarnosti skriva v sebi tudi ta zamrznitev, vendar s tem nikakor ne želimo reči, da vsaj nečesa v tej smeri le ne bi morali storiti. Glede na gibanje osebnih dohodkov delavcev, za katere bo veljala zamrznitev in katerih osebni dohodki so naraščali po nekakšnem avtomatizmu in brez prave zveze z opravljenim delom in njegovimi rezultati v primerjavi z osebnimi dohodki delavcev v proizvodnji, je zamrznitev osebnih dohodkov v omenjenih organizacijah in organih neizogibna.

Če pa bomo ostali samo pri tem, bomo od tega imeli kaj malo koristi. Ker pa to ne more večno trajati, bi kmalu spet vse potekalo po starem, zopet tako dolgo, dokler ne bi znova uvedli novih podobnih ukrepov.

Problem je očitno bolj zaple-

ten in je sistemske narave, zato bi ga morali dolgoročno reševati. Dokler bo deloval sedanji sistem, po katerem navedene organizacije ustvarjajo svoj dohodek, delavci v njih pa osebni dohodek, se nič bistvenega ne bo spremenilo niti v gibanju osebnih dohodkov teh delavcev niti v razmerju teh osebnih dohodkov do osebnih dohodkov delavcev v proizvodnji.

Zato bi zamrznitev osebnih dohodkov morali razumeti kot nujen vendar začasen ukrep, ukrep pa ne preklicati takrat, ko bomo ocenili, da se je izenačilo razmerje med osebnimi dohodki teh in drugih delavcev, marveč takrat, ko bo v teh dejavnostih ustvarjen sistem, ki bi onemogočil gibanje osebnih dohodkov in njihovo povečevanje mimo delovnih rezultatov.

DE TIK PRED IZIDOM

V zbirki knjižnica SINDIKATI bo v kratkem izšla nova brošura:

št. 20: Joža Košir:

DRUŽBA — DRŽAVA

Politična izhodišča delegatskega sistema

Knjižnica obravnava politična izhodišča, razvoj in funkcijo delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Delo razgrinja pred bralca na kratko in shematično

zgodovinski razvoj problema političnega predstavnštva od prvih oblik do današnje jugoslovanske koncepcije, ki jo je uzakonila ustava leta 1974.

Delo magistre Jože Košir deloma posega tudi v analizo dosedanjih izkušenj v delovanju delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih razmerij. Nakazuje tudi nekatere smeri za izboljšanje sistema in razmerij. Prav v tem je posebna vrednost tega dela.

Iz predgovora, ki ga je napisal dr. Bogdan Kavčič.

Cena: 65 din. Brošure lahko naročite na naslov TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši knjigarni na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

Trideset let Belinke

Andrej Agnič

Belinka, tovarna kemičnih izdelkov Ljubljana, je minuli teden slavila. Trideseto obletnico obstoja te delovne organizacije so delavci slovesno proslavili s kulturnim in športnim programom, in podelitvijo odlikovanj.

Slavnostni govornik, član predsedstva SR Slovenije Tone Bole, je ocenil njihovo pot kot zelo uspešno, tako pri gospodarskem razvoju kot tudi pri razvijanju in poglobljanju samou-

pravljanja. Pri tem je dejal, da zgodovina Belinke ni zgodovina strojev in stavb, pač pa samo in povsem zgodovina delavcev, ki so jo ustvarili in razvijali. Poudaril je tudi, da so prav vsi delavci znali pravočasno, strokovno in hrabro odločiti in tudi najti izhode v najtežjih obdobjih gospodarskih težav in nestabilnosti. Zatrnil je, da je sedaj Belinka dovolj močna — tako samoupravno kot strokovno — da bi se lahko še bolj hrabro, širokopo-

težno ter še odločneje razvijala. Prav tako pa bi lahko tudi z združevanjem sredstev in dela z drugimi organizacijami združenega dela odigrala važno vlogo pri nadaljnjem razvoju kemične industrije v ljubljanski regiji oziroma vsej Sloveniji.

Na slovesnosti so podelili tudi visoka državna in Belinkina priznanja najzaslužnejšim delavcem.

Red dela z zlatim vencem sta prejela Miran Grad in Miran,

Rižner. Red dela s srebrnim vencem je dobilo 13 delavk in delavcev Belinke. Istočasno so razdelili tudi 18 zlatih in 30 srebrnih znakov Belinke ter 45 posebnih priznanj.

Na fotografiji: Red dela s srebrnim vencem sprejema najstarejši delavec Belinke Ivan Kos (na fotografiji desno).

Komentatorjev stolpec

Dragoceni odpadki

Vukašin Miljević

Pred nedavnim je v industrijskem predmestju Koprivnice ob obratih mesne industrije in farmacevtske industrije začela delati tudi Podravkina tovarna za predelavo živalske krvi. Po tehnologiji, opremi in asortimanu je edina v naši državi, obenem pa tudi ena redkih v svetu.

V tovarni bodo izkoriščali vso kri iz lastne klavnice, pa tudi iz drugih mesnih industrij. Prej so to dragoceno surovino za farmacevtsko industrijo najpogosteje odvrli kot odpadni material. S tem so onesnaževali okolje, kar je bilo do nedavnega hudo problem za Podravko, ker je morala vlagati velika sredstva za prečiščevanje odpadnih voda. Za novo tovarno so porabili 35 milijonov dinarjev. Farmaceutski in kemični industriji bodo na leto zagotovili 380 ton raznih proizvodov iz predelane živalske krvi. Sicer pa smo doslej vse, kar bo ta tovarna proizvajala, uvažali in za te dragocene surovine porabili precejšnje devizne zneske.

Takšni primeri izkoriščanja odpadkov so pri nas žal precej redki. Kar neresnično zveni, vendar je resnično, da naša država uvaža staro železo, brez katerega si ni moč zamisliti rentabilne proizvodnje jekla. Zato pobimo na desetine milijonov dolarjev. Uvažamo tudi star papir, pa čeprav staro železo, papir, odpadne cunje, aluminij, steklo

najdemo vsepovsod. Nesmisel je tudi to, da so plastika, razni polivinili in temu podobno vse pogostejši odpadki, s katerim so zadržani ne samo smetišča, ampak tudi izletniške točke in reke. Gre pa za končni produkt vse dražje nafte, ki jo uvažamo.

Da so lahko industrijski odpadki in smeti, ki jih komunalna podjetja odvažajo iz stanovanjskih četrti velikih mest, zelo dragoceni, najbolje kaže primer Zahodnega Berlina, velenesta, ki je odrezano od svojega zaledja. Zaradi zoženega mestnega območja so se v tem mestu morali odločiti za predelavo in ne za odmetavanje odpadkov. Strokovnjaki so izpopolnili tehnologijo odbiranja in sortiranja in našli rentabilne in hvaležne surovinske vire. Berlinska industrija iz odpadkov dobi več deset tisoč ton bakra, več 100.000 ton železa in pokriva več kot 50 odstotkov svojih potreb po papirju.

Ta primer, ki pa ni osamljen v industrijsko-razvitih državah, je gotovo takšen, da nam bo moral slej ko prej postati vzgled. K takšni usmeritvi nas silijo politika stabilizacije in vedno dražje surovine na svetovnem tržišču. In prav zato v opisanem primeru ne gre za osamljene pobude, ampak za vprašanje, ki je splošnega družbenega pomena, gre za akcijo, ob kateri nihče ne bi smel ostati ravnodušen.

Trideset let jeklovleka na Jesenicah

Vse pomembnejša TOZD

Janko Rabič

Pod geslom »Rast proizvodnje in storilnost dela je temeljni cilj našega razvoja!« so delavci TOZD Jeklovlek v jeseniški Železarni slovesno proslavili 30-letnico, odkar je Jeklovlek samostojen obrat. Bežen pogled v zgodovino pove, da Jeklovlek beleži prvo obdobje razvoja takoj po osvoboditvi, leta 1945 v sestavi obratovodstva cevarne. Leta 1949 je prišlo do

memembne spremembe, ko se je Jeklovlek organiziral v samostojen obrat. Leta 1945 je proizvodnja vlečenih jekel zabeležila prvi vzpon, ko so dosegli 13.34 ton. Z reorganizacijo obrata pa so leta 1949 dosegli skupno proizvodnjo 2161 ton. To je tudi pomenilo začetek naglega razvoja Jeklovleka na Jesenicah.

V vsem tridesetletnem obdobju je bilo za ta obrat po-

membnih več mejnikov. Leta 1956 so v skladišču vložka valjanih profilov na Javorniku zgradili brusilnico, ki je dosegla proizvodnjo 600 ton od skupne proizvodnje 3863 ton. Leta 1965 je bil na Beli zgrajen nov Jeklovlek, začeli pa so tudi s postopnim preseljevanjem starega obrata. Po letu 1967 se je z modernizacijo Jeklovleka začela druga faza razvoja. Povečala se je proizvodnja

na 22.356 ton. Sedaj je Jeklovlek temeljna organizacija v sestavi Železarne. V okviru srednjeročnega programa razvoja Železarne do leta 1985 spet načrtujejo modernizacijo, ki obsega zamenjavo starih strojev in povečanje proizvodnje na 30.000 ton.

Mestni svet ZS Ljubljane o gospodarskih gibanjih

Izkoreninjena žarišča nestabilnosti

Marjan Horvat

V smernicah o politiki izvajanja družbenega plana razvoja Ljubljane za letos je zapisanih mnogo nalog, usmeritev in tudi tistih norm vedenja v procesu gospodarjenja, ki smo jih sprejeli na partijskih in sindikalnih kongresih. Brzko pa velja omeniti zlasti skrb vseh dejavnikov, ki neposredno ali pa tudi posredno vplivajo na gospodarjenje, za razvoj dohodkovnih odnosov in za takšne razvojne usmeritve ljubljanskega združenega dela, ki bodo lahko izkoristile vse primerjalne prednosti in dolgoročno zagotovile stabilnejše pogoje gospodarjenja ob dinamični gospodarski rasti na osnovi kakovostnih dejavnikov gospodarjenja. Zategadelj ni slučajno zapisano v smernicah, da je treba največ pozornosti posvetiti večanju reproduktivne sposobnosti gospodarstva, pospeševanju izvoza in zmanjšanju uvoza ter racionalizaciji zaposlovanja, kar je bilo lani in leta nazaj prav gotovo med osrednjimi vprašanji.

Oglejmo si nekaj podatkov o gospodarskih gibanjih v Ljubljani za prve tri mesece letošnjega leta: količinski obseg proizvodnje se je v tem času povečal v primerjavi z enakim razdobjem lani za 8,8 odstotkov, 89 organizacij združenega dela je v tem času — po podatkih SDK — »prigospodarilo« izgubo, cene

na drobno so bile v marcu v primerjavi z lanskim decembrom višje za 7,5 odstotkov, v aprilu že za 8,4 odstotke, glede na lanska poprečja pa za 17,4 odstotke. K temu moramo dodati, da so se predvsem podražila živila, kar nedvomno najbolj vpliva na porast življenjskih stroškov. To pa se je odrazilo tudi na gibanju osebnih dohodkov, ki so v gospodarstvu nominalno porasli za 13,5 odstotka, v negospodarstvu pa za 14,5 odstotka v primerjavi z lanskeoletnim poprečjem. Tokrat pa je Ljubljani vendarle uspelo »umiriti« zaposlovanje, ki je bilo v letošnjem marcu v primerjavi z lanskim decembrom večje le za 0,5 odstotkov, pri čemer pa se je gospodarstvo vedlo boljše kot negospodarstvo.

Na minuli seji mestnega sveta ZS Ljubljane je stekla zelo poglobljena razprava o številnih vprašanih gospodarjenja, stabilizacije in tudi o tem, kako uredimo srednjeročni plan razvoja.

Najpomembnejše je — tako ocenjujejo v mestnem svetu ZSS Ljubljane — da je prodrlo spoznanje, da ne more biti uspešnega ureditvenega razvojnih programov, ne stabilizacije, višjega in stabilnega standarda brez povečevanja produktivnosti in dohodka. To spoznanje je prodrlo v zavest delovnih ljudi, kar pa, vse

tako kaže, še ni zadosti prisotno v negospodarstvu ter pri zaposlovanju v samoupravnih interesnih skupnostih. Vse te ugotovitve pa silijo sindikate na vseh ravneh organiziranosti v Ljubljani, da se temeljito seznanijo z dejanskimi razmerami v samoupravnih skupnostih in povsod tako navedejo politično akcijo, da vsa žarišča nestabilnosti v gospodarjenju izkoreninijo. Najprej pa je treba napovedati boj »zunanjetrgovinski bilanci« Ljubljane, pritiskanju na cene prek dogovorjenih okvirov in še zlasti »zubarjem«, kjer je navkljub pozitivnim rezultatom v primerjavi z lani še mnogo dela. V zvezi s tem pa ne smemo pozabiti tudi na prizadevanja za večjo povezanost ljubljanskega gospodarstva z združenim delom v naši republiki in v državi na dohodkovnih odnosih, saj tam in tu lahko najdemo tudi primere, ki jih lahko označimo kot zapiranje trga, da o podjetniškem vedenju posebej ne govorimo. Vse te akcije družbenih dejavnikov pa morajo sloneti na spoznanju, da Ljubljana rabi dinamičen gospodarski razvoj, saj bi morebitna stagnacija v gospodarstvu še mnogo bolj zaostrela nekatere vprašanja prihodnjega razvoja ljubljanskega gospodarstva, ki si že nekaj let nazaj prizadeva dobiti zdravo osnovo.

Luka Dolenc, predsednik medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko, o delu tega telesa

Kmetijstvo kot razpuščena vojska

Ivo Kuljaj

Kadar govorimo o ladji, z besedico ali dvema omenimo tudi njenega kapitana. Tako naj bo tudi tokrat, ko velja beseda dolenjski medobčinski gospodarski zbornici. Seveda ne gre za to, da bi o Luki Dolencu, direktorju novomeškega Novoteksa, pisali kot o osebnosti. Dovolj bo, če povemo, da njegovo ime na čelu dolenjske gospodarske zbornice pomeni več kot samo volonterskega predsednika tega telesa. Pomeni predvsem, da Dolenci nočejo zbornice nad združenim delom, temveč iz njega.

Dolenjci imajo prav, kajti takšno medobčinsko gospodarsko telo ta čas še kako potrebujejo. Ne moremo namreč mimo dejstva, da so tudi v dolenskem gospodarjenju začeli pihati »novi« vetrovi. Te bi lahko imenovali: samoupravno dogovarjanje med organizacijami združenega dela, dohodkovno povežovanje in prestrukturiranje gospodarstva. In kakšno vlogo ima pri tem njihova medobčinska gospodarska zbornica? O tem nam je povedal nekaj več njen predsednik — Luka Dolenc.

»Osnovna naloga medobčinske gospodarske zbornice je usklajevati interese združenega dela. To naj bi se posledje predvsem čutilo v skladnejšem planiranju. Ni pa to tako preprosto. Samo pogledite. Na Dolenjskem, in sicer v novomeški, metliški, črnomaljski in trebanjski občini je 143 temeljnih organizacij združenega dela, ki imajo pra-

vico in dolžnost planirati. So torej osnovni nosilci planiranja. To pa seveda še ne pomeni, da bo planiral vsak zase, kot se mu bo zljubilo. Jasno je, da bo morala temeljna organizacija najprej uskladiti svoje potrebe in želje v okviru svoje delovne organizacije. In delovna organizacija ne more planirati mimo njenega panožnega združenja. Tu je treba upoštevati še interese morebitnih višjih oblik organiziranja združenega dela pa občine, območja in, ne nazadnje, tudi republike. V medobčinski zbornici smo morali upoštevati vso to »razvejanost« in smo v praktičnem pristopu k skladnejšemu planiranju prišli do sledečih ugotovitev: razvojni načrti večine nosilcev planiranja temeljijo na novih vlaganjih, katerih namen je povečati proizvodne zmogljivosti, ki naj bi seveda zaposlovali nove delavce. Temeljne organizacije se torej v pridobivanju novega in večjega dohodka premalo naslanjajo na novo tehnologijo in modernizacijo proizvodnje.«

»In kateri industriji ste na Dolenjskem dali prednost?«
 »V prvi vrsti avtomobilski industriji (IMV), kemično-farmaceutski (Krka) in delu elektroindustrije z vsemi razvojnimi možnostmi v okviru Iskre.«
 »Mislate, da imajo res vse tri vrste industrije možnosti za veliko širitve?«
 »Osebnost sem prepričan, da bi moral naš razvoj bol sloneti na

širitvi IMV in Krke, ki imata ogromne možnosti. O možnostih elektroindustrije na Dolenjskem pa sodim nasprotno.«

»S čim se medobčinska gospodarska zbornica še ukvarja?«
 »Predvsem z razvojem drobnega gospodarstva, kmetijstva, gostinstva in turizma itd. Zdi se, da so prav možnosti za razvoj gostinstva in turizma na Dolenjskem velike. Še toliko bolj, ker se je s to dejavnostjo pred časom začela intenzivno ukvarjati Krka. Drugače je z našim kmetijstvom, katerega problematika se je doslej reševala bolj kmečko kot kmetijsko. To področje je pri nas docela zanemarjeno, za kar pa so v prvi vrsti krivi kmetijski sami. Kajti, namesto, da bi se med seboj dogovorili o nosilcih razvoja posameznih kmetijskih dejavnosti, so se šli vsak zase povezovat izven dolenjskega območja in sicer v ZOZD KIT (kmetijstvo, industrija, trgovina). O domači poslovni kmetijski skupnosti, ki naj bi bila že zdavnaj ustanovljena (zanjo so se delavci že izrekli na referendumih), pa ni ne sluha ne duha. Ne bom se dosti zmotil, če rečem, da je dolenjsko kmetijstvo kot razpuščena vojska. Z.daj, ko se na zbornici ukvarjamo z zamislijo o tako imenovanem agroživilskem kompleksu, se srečujemo z začetnimi težavami, namesto da bi gradili že na čvrstih temeljih.«

Za slovenščino gre!

Gledališki laboratorij

Prizadevanja proti pačenju materinščine — Kaj so razumljive informacije?

Danilo Domanjko

Delavska enotnost je 2. junija objavila prispevek Milana Dolgana pod naslovom »Slovenščina v javnosti«. Avtor pojasnjuje, da to pomeni: »dolgotrajno in usmerjeno posvetovanje in povezovanje zaradi jezikovnih vprašanj, ki se postavljajo v Sloveniji in v zamejstvu.« Nekaj vrstic naprej pa zapiše dobesedno: »V socialistični skupnosti in v družbenem delu je jezik vedno manj zasebna ali napol zasebna zadeva, ampak postaja vedno bolj javna zadeva.« Članek je bil objavljen ob nedavnem posvetovanju o slovenščini v javni rabi, ki je bilo v Portorožu. Citirani stavki iz članka pa bralcu nikakor ne povedo, za kaj sploh gre.

Slovinci nismo imeli nikoli toliko stikov z drugimi narodi, kot jih imamo v sedanjem času. Ne le odprte meje, svetovni promet, trgovina itd., kar vse prinaša nove izraze, tuje besede v naš jezik, temveč sam dinamični čas, ko se vse več piše in vse več govori, vse manj pa je časa za učenje slovenščine, slabo vpliva na naš govorni pa tudi pisni jezik. Zato so prizadevanja za lepo slovenščino, ki so se spremenila v pravo politično akcijo pod vodstvom republiške konference SZDL, deležna velike podpore. Mar to ne pomeni govoriti slovensko, upoštevati slovenski pravopis in slovensko slovnico?! Nič manj ni tudi francoščina javna zadeva ali katerikoli drugi jezik. Skratka povsod, kjer vztrajajo na svojem pravopisu in slovnici. Seveda pa je razlika: francoščina še zdaleč ni tako ogrožena kot slovenščina, pač zaradi razširjenosti, pa so vendar bili Francozi prvi, ki so se ne le akademsko, temveč s političnimi sredstvi uprli vnašanju anglicizmov v svoj jezik.

To je ena plat medalje. Časnikarji, pripovedniki močno vplivajo na bralce s svojim jezikom, zato pač, ker njihove nepravilnosti oponašajo ne le v »javni rabi«, temveč tudi doma. Ne moremo ločiti javne rabe od pogovornega jezika doma: če doma govorimo o »cajtngah, piru, špitalu, švestrah, šuštarjih, štacunah, špeglih, fusbalu itd.«, to nič manj ne ogroža slovenščine, če ne še bolj kot uporaba novih strokovnih

nazivov marketing, kontejner itd., od katerih se bo večina udomačila, kot so se telefon, televizija, avtomobil... Ni odveč zapisati, da so se prav komunisti pred vojno v vzhodni Sloveniji, predvsem v Mariboru, Ptujju, Celju, najodločneje borili proti nemškutarskim in nemčurkim izrazom in da smo jih praktično izkoreninili po vojni. Otroci, ki se v šoli ne uče nemščine, ne vedo, kaj je »ajzenban, cukere...« Zato je toliko bolj čudno, če kdo v mariborskem tedniku piše humoristične prispevke v jeziku, polnem nemškutarskih izrazov, nemške sintakse in slovnice.

Delavska enotnost bo še letos izdala v zbirki Knjižnica Sindikati brošuro o razumljivih informacijah. Avtor ugotavlja, da delegati dobivajo vse več gradiva, da so glasila delovnih kolektivov vse obsežnejša, da pa so vendar vse manj razumljiva. Predvsem zaradi predolgih stavkov, preštevilnih tujk in zaradi stila izražanja, ki je popolnoma tuj slovenščini. Avtor daje tudi ustrezen recept: upoštevati slovensko slovnico, uporabljati kratke stavke in izogibati se neudomačenim tujkam.

Tovariš Dolgan na koncu svojega dolgega prispevka predlaga, da bi zadevo Holiday Inn predali javnemu tožilstvu. Zgraža se, ker ni bilo javnega razpisa za ime tega hotela in meni, da delavci nikoli ne bi srejali takega imena. Baje so o hotelu Holiday Inn govorili tudi v Portorožu! Zal lahko lepo akcijo za čisto slovenščino pokvarimo, če iščemo grešne kozle na napačnem mestu in če ob tem preveč javno kažemo na svoje neznanje. Ljubljanski Dnevnik je v ponedeljek, 4. junija, poročal o ameriški družbi Holiday Inn, ki ima več kot 1300 hotelov po vsem svetu. Vsi imajo ime Holiday Inn, tudi tisti v Krakovu, Parizu ali ta v Ljubljani. Tu pač ne gre za ime hotela, temveč za hotel, ki ga je Ljubljana dobila z imenom vred v skladu z našimi gospodarskimi predpisi ob uvozu tujega kapitala, licenc itd. Znano je, da smo pred leti govorili, kako bomo v Ljubljani dobili Hilton hotel — Ljubljana. To se ni zgodilo, dobili pa smo Holiday Inn. Naj omenim, da v Beogradu pravkar dograjujejo

hotel Intercontinental (v Zagrebu ga že imajo) konkurenčne mednarodne hotelske družbe. Verjetno bo tudi prvi Hilton hotel vendarle zgrajen v Beogradu... Ne spleča se zgražati nad tem, kot se ne zgražamo, da ima priznana tovarna zdravil Lek pod svojim okriljem tudi tovarno Bayer Pharma Jugoslavija. Ne nazadnje se tudi ne kregamo, če podjetje iz sosedne republike, naj bo to Generalexport, Centroturist ali Putnik, pri nas izobesi svojo firmo. Povsem druga reč pa je, če na menjalnico napišemo nazive v vseh mogočih jezikih, le v slovenščini, če v preštevilnih podjetjih mislijo, da ne bodo prodali izdelka, če ne bo imel zvenečega tujega imena.

Posebno poglavje pa je vpliv srbohrvaščine na slovenski jezik, kar pa je še najbolj razumljivo glede na to, da v Sloveniji zaposlujemo vse več delavcev iz drugih republik. Ali odpirati dvojezične šole za njihove otroke ali organizirati široko in učinkovito mrežo tečajev slovenščine je problem, ki ga lahko v tem članku samo nakažemo. Vse to pa nima nobene zveze, denimo s kažipotmi v Istri, kjer vasi kažejo v Kopar, nobeden pa, razen tistih v SR Sloveniji, v Koper. Slednje, kot sploh pisavo krajev na kažipotih (na primer Celovec-Klagenfurt, Trst-Trieste), pa bo vendarle treba urediti s samoupravnim dogovorom, ki bo imel zakonsko moč. Ne gre za nobeno prisilo. Toda tako kot podnaslavljanje filmov v slovenščino, različna navodila za uporabo, ki so priložena izdelkom in morajo biti tudi v slovenščini, je še veliko drugih reči, ki zadevajo uporabo pravilne slovenščine in jih je mogoče urediti z zakonom. Zakaj bi se ga branili prav na tem področju!

Sonja Gašperšič

V okviru zaključne prireditve XXII. srečanja gledaliških skupin Slovenije je bila v Ljubljani »okrogla miza« o odnosu do uprizoritvenih hotenj v amaterskem gledališkem gibanju. O pahljači problemov, na katere opozarja analiza 23 predstav na letošnjih področnih srečanjih, je govoril režiser Marjan Belina. Z obsežno analizo je opozoril na celoten razpon dosežkov, od najbolj spodbudnih do nespodbudnih. Spodbudno je, da je več kot polovica repertoarnih izborov vendarle takih, da ponujajo možnost sodobnega gledališkega izraza, slaba polovica izhaja iz zastarelega repertoarja, ki pomeni obnavljanje diletantске tradicije ali posnemanje že preizkušene, maloštevilni izbirajo pa so motivirani z željo po sodobnem gledališkem sporočanju in izražanju. Zato bodo na jesenskih področnih srečanjih skušali iskati drugačen odnos do repertoarnega izbora, je dejal Belina. Ko je govoril o režiserjevem odnosu do predloge je ugotovil, da je le-ta še vedno pretežno literarno poustvarjal,

seveda zopet v razponu od najmanj do najbolj ambicioznih interpretacij. Igralčev odnos do uprizoritve pa je največkrat podrejen režiserjevemu hotenju, manjkrat je mogoče reči, da skušajo tudi igralci izraziti svoje poglede na literarno predlogo. Ob tem je seveda zadel na vprašanje režiserjeve metode vodenja dela pri nastajanju uprizoritve, ki je še skoraj povsod klasična, usmerjena v vaje, utrjevanje režiserskih zamisli, ne pa skupina iskanja z igralci. Zato tudi Zveza gledaliških skupin Slovenije načrtuje seminarje za mentorje, povezane s praktičnim delom v gledališkem laboratoriju. To naj bi spodbudilo več iskanja, poguma in ustvarjalnosti.

Amaterskim predstavam pa so seveda potrebni tudi dramaturgi in scenografi. Pomoč poklicnih dramaturgov bi bila koristna. V mariborski gledališki šoli pa so že pripravili poseben program iz scenografije, žal pa od amaterskih režiserjev, ki so zelo pogosto sami tudi scenografi, ni bilo odziva.

Uvodna ocena, vsestranska, je spričo vseobsežnosti ponujala malo iztočnic za polemični dialog. Pa vendar. Prav metoda dela režiserjev, ki so pretežno režiserji-avtorji, manj pa režiserji-mentorji skupini, je sprožila razpravo. Slišali smo, da se ustvarjalnemu sodelovanju včasih upre tudi del igralcev, ki še vedno mislijo, da je režiser zato, da misli, igralci pa zato, da igrajo. Seveda je vprašanje, če to včasih trdovratno zasidrano prepričanje le ni odraz neke predolge trajajoče »navajenosti«. Drugod zopet je videti med igralci bolj kot pri režiserju nov odnos do gledališkega izražanja, vendar ga ne znajo, si ne drznejó ali ne morejo uveljaviti. Razgovor za »okroglo mizo« je temeljil seveda na omejeni vednosti. Zal malo ali nič ne vemo, kot je dejal predsednik ZGSS Janez Karlin, o tistih sto, dvesto, morda tristo letošnjih predstavah, ki jih nihče od navzočih ne pozna. Nekaj več širšega pregleda nad letošnjimi predstavami so si ustvarili le v severovzhodnem delu Slovenije.

Revija filmov neuvrščenih dežel

Filmska sekcija pri godbi na pihala bo v sodelovanju z zvezo kulturnih organizacij občine Slovenske Konjice, kulturno skupnostjo Slovenska Bistrica, KUD »Janko Živko« iz Poljčan in prosvetnim društvom »Svoboda« Zreče priredila od 4. septembra do 29. decembra letos revijo filmov iz neuvrščenih dežel oziroma manj znanih kinematografij.

V reviji, ki bo hkrati potekala v Zrečah, Slovenskih Konjicah, Slovenski Bistrici in Poljčanah, bo predstavljenih sedemnajst filmov. Na otvoritvah in ob koncu revije bosta v vseh omenjenih krajih nastopili folklorne skupini afriških študentov in Zveze palestinskih študentov, ki bodo pripravili tudi razstavo pa-

lestinska revolucija. Poleg tega bo predvidoma vsaj v dveh krajih predavanje na temo Jugoslavija in neuvrščenost. Letos je tudi mednarodno leto otroka, zato bodo v obih občinah v vseh večjih krajih prireditve, ki jih bodo pripravile posamezne šole.

Na reviji filmov bo sodelovalo sedemnajst članic neuvrščenih dežel. Svoje sodelovanje so na reviji prijavile Jugoslavija, Indija, Maroko, Egipt, Libija, Kuvajt, Severna Koreja, Slonokoščena obala, Peru, Mehika, Panama, Alžirija, Francija, Čile, Brazilija, Tunizija, Kanada, Argentina ter LR Kitajska.

Našo državo bo na reviji zastopal film »Tito — pot prijateljstva in sodelovanja«. Velja omeniti, da je organizator pri-

pravil revijo tako, da bo zaslužek ob predvajanih filmov ostal kulturno-prosvetnim društvom za pospešitev nadaljnega širjenja kulture v občinah Slovenske Konjice in Slovenska Bistrica. Najemina filmov bo precej visoka, bo pa tudi še veliko drugih stroškov (nastop folklornih skupin, razstava, predavanja, izdaja brošure, reklama, informiranje itd.). Zato se je prireditelj odločil poprositi močnejše organizacije združenega dela za denarno pomoč. Le tako bo prireditelj, ki sam nima dovolj finančnih sredstev, lahko izpeljal tako obsežen program.

Zdravko Erjavec

V dvorani regionalne zdravstvene skupnosti v Ljubljani je minuli teden razstavljal 34 svojih akvarelov slikar samorastnik France Smole. To je že petnajsta Smoletova samostojna likovna razstava. Dal ji je naslov »Bela krajina in Kolpa«. Smole, upokojenec regionalne zdravstvene skupnosti — letos bo dopolnil 70 let — najraje išče svoje motive med redkimi ostanki še nedotaknjene slovenske krajinske in kmečke idilike. Tudi ta razstava, prikaz njegove ustvarjalne rasti, je bila v stilu njegovih priljubljenih mojavov, ki jih je navdahnila Bela krajina.

Svojo 35-letnico je Partizanski pevski zbor proslavil s slavnostnim koncertom v nabito poldni dvorani ljubljanske hale Tivoli. Pevci, ki so našo partizansko pesem povzdignili že med vojno in jo skupaj z novimi pevci ohranili do danes, so si za svoj jubilejni koncert izbrali 20 najbolj znanih pesmi naših partizanskih divizij, brigad in odredov. Zbor so na koncertu vodili številni nekdanji dirigenti, skladatelji in avtorji izvajanih pesmi. Med njimi je bil tudi sedanji dolgoletni dirigent Radovan

Gobec, ki je ob tej priložnosti prejel odlikovanje, red bratstva in enotnosti z zlatim vencem.

V pesmih, ki so jih zapeli jubilarci, je še vedno, čeprav po toliko letih, bilo čutiti zanos prvega dirigenta, skladatelja Karla Pahorja, tako je partizanska pesem, kot že tolikokrat, razvnela poslušalce do navdušene ploskanja.

Športne igre živilcev v Portorožu

Droga, Emona, Mercator...

V sončnem Portorožu so se minulo soboto končale 6. športne igre živilcev Slovenije. V Portorožu se je srečalo 1.100 športnikov iz 29 delovnih organizacij in se pomerilo v 9 športnih panogah. Na igriščih je bilo vroče, saj so se ekipe športno borile za čimboljše uvrstitve. V končnih rezultatih je bilo najboljšje HP Droga Portorož, ki je bilo tudi organizator letošnjih športnih iger. Sledita Emona Ljubljana in Mercator (Ljubljana) na tretjem mestu.

Ze jutraj, ko so se vse ekipe zvrstile v povorki po Portorožu,

je bilo vzdušje zares športno. Zastopniki različnih delovnih organizacij z različnimi barvami so prišli v Portorož z namenom, da prinesejo domov pohvale, priznanje ali pokal, pa seveda tudi z namenom, da se srečajo z delavci sorodnih delovnih organizacij. Toda tekmovalj je bilo toliko, da je bilo kar težko uresničiti drugi del načrta.

Končni dogovor o tem, kdo naj bo nosilec 7. športnih iger so prepustili republišnemu odboru sindikata delavcem kmetijske, živilske in tobačne industrije.

Albin Škapin

Športne igre slovenskih PTT delavcev

Pokal Ljubljančanom

Športna srečanja PTT delavcev Slovenije niso le športna manifestacija, ampak imajo mnogo širši pomen. Ta srečanja so priložnost za nova spoznavanja in sklepanje prijateljskih vezi.

Organizatorji letošnjih sedmih športnih iger so bili novogoriški poštari. V soboto in nedeljo 26. in 27. maja je Nova Gorica gostila več kot 600 PTT delavcev iz vseh področij Slovenije. Tekmovanje se je odvijalo v štirih panogah za ženske in v sedmih za moške ekipe. Kot v vseh dosedanjih sračanjih se je tudi tokrat bil oster boj med ekipami iz Celja, Ljubljane in Maribora za prehodni pokal RO sindikata prometa in zvez Slovenije. Ta pokal so že dve leti zapored osvojili Celjani, letos pa so bili samo za točko »prekratki« in pokal je odšel v Ljubljano.

Skupni vrstni red: 1. Ljubljana 79,2, Celje 78,3, Maribor 69,5, Nova Gorica 59,5, Koper 57,6, Kranj 50 itd.

V kegljanju, streljanju in hitri hoji se je deset najboljših še pomerilo za naslov najboljšega posameznika. Tako je bil najboljši v hitri hoji Smiljan Smodiš iz Celja, med kegljačami Ana Mrak iz Kranja ter med kegljači Jože Tisovec iz Celja. Najboljša strelca sta bila Vlasta Burja iz Ljubljane in Zoran Baloh iz Kopra.

Organizator je priredil tudi družabni večer, ki so se ga udeležili vsi udeleženci srečanja. Če k temu dodamo zelo dobro organizirano službo obveščanja (na vseh tekmovališčih na osem različnih krajih v Novi Gorici so bili panoji na katerih so sproti objavljali rezultate tekmovalj in druga obvestila), kvalitetne športne objekte, nastanitev, prehrano in podobno, se lahko pridružimo mislim večine udeležencev, da so bile igre res odlično organizirane.

Več kot 1000 grafičnih delavcev — športnikov iz 19 slovenskih grafičnih delovnih organizacij se je minuli teden v Ljubljani pomerilo za naslove na 24. letnih športnih igrah. V zelo dobri organizaciji Mladinske knjige je tekmovalje odlično uspelo. Kot ekipa so v skupni razvrstitvi zopet slavili športniki Dela, pred Aerom in Pomurskim tiskom.

V posameznih disciplinah so zmagali: mali nogomet — veterani: Ljudska pravica-Dnevnik; člani: Aero; rokomet: Pomurski tisk; odbojka — moški: Delo; ženske: Ljudska pravica-Dnevnik; košarka Mladinska knjiga; streljanje — moški: Pomurski tisk; ženske: Mariborski tisk; namizni tenis — moški: Delo; ženske: Mladinska knjiga; šah: Delo; orientacijski pohod: Mladinska knjiga; plavanje — moški: Učne delavnice; ženske: Delo.

Še enkrat:

Dragica sama za vse

V Delavski enotnosti smo v štev. 17-18, 28. aprila objavili članek o športni rekreaciji v Tovarni avtomobilov Maribor. Opravičujemo se za neprijeten spodrsrljaj v tem članku: zapisali smo, da ima vsaka od 32 TOZD svojega športnega animatorja, res pa je, da to število animatorjev deluje v 18 TOZD in 4 DSK. Oglasila se nam je Dragica Mihalič, ki je v TAM referentka za športno rekreacijo in nas opozorila na pomoto. Med drugim je zapisala tudi naslednje:

»... Člani kolektiva se s športom ukvarjajo že vrsto let in so dosegli ter še dosejajo vidne rezultate. Manjka pa v DO TAM množična rekreacija in trudimo se, da ta način rekreacije organiziramo v obliki TRIM akcij...« Menda smo Dragico preveč pohvalili, saj športna komisija deluje v tej delovni organizaciji že od leta 1953 in je požela marsikateri pomemben uspeh. Vsem športnim delavcem, ki smo jih spregledali in Dragici, ki smo ji »zapeli« preveliko hvalo, se opravičujemo.

UREDNIŠTVO DE

Desete športne igre upravnih delavcev Pomurja

Murska Sobota pred Gornjo Radgono

V organizaciji sindikatov so bile v Murski Soboti 10. tradicionalne športne igre upravnih delavcev Pomurja. Sodelovale so vse štiri pomurske občine. Moški so tekmovali v šestih, ženske pa v dveh športnih panogah. Največ uspeha v končni razvrstitvi je med 200 udeleženci imela Murska Sobota, ki je osvojila štiri prva mesta. Prihodnje leto bodo tovrstne igre delavcev občinskih uprav Pomurja v Gornji Radgoni.

Rezultati — moški: streljanje z zračno puško: 1. G. Radgona 703 kroge, 2. Ljutomer 659, 3. M. Sobota 626, **posamično:** 1. Kralj (G. Radgona) 158, 2. Jonaš (M. Sobota) 156, 3. Balantič (Lendava) 155 krogov; **kegljanje:** 1. M. Sobota 546 kegljev, 2. Lendava 530, 3. Ljutomer 497; **mali nogomet:** 1. Ljutomer,

2. M. Sobota, 3. Lendava; **odbojka:** 1. G. Radgona 6 točk, 2. M. Sobota 4, 3. Ljutomer 2 točki; **namizni tenis:** 1. M. Sobota, 2. Lendava, 3. Ljutomer; **šah:** 1. M. Sobota 15, 2. G. Radgona 7,5 in 3. Lendava 7 točk.

ŽENSKE — streljanje z zračno puško: 1. G. Radgona 313 krogov, 2. Lendava 283, 3. M. Sobota 247; **posamično:** 1. Hari (Lendava) 124, 2. Mikola (M. Sobota) 121, 3. Kuzma (G. Radgona) 113 krogov; **kegljanje:** 1. M. Sobota 142, 2. Ljutomer 126, 3. Lendava 124 podrtih kegljev.

Ekipni vrstni red: 1. Murska Sobota 26 točk, 2. Gornja Radgona 18, 3. Ljutomer 18, 4. Lendava 17 točk.

Tonček Gider

Delavske športne igre občine Žalec

Množična sindikalna tekmovanja

Tone Tavčar

V žalski občini so v tem mesecu pripravili kar troje občinskih sindikalnih tekmovalj in sicer v rokometu, kegljanju in nogometu. Vsa so bila dobro pripravljena, udeležba pa je bila množična, posebno še pri kegljanju, saj je nastopilo kar 332 posameznikov iz 23 OZD in TOZD.

V rokometu je nastopilo 12 ekip. Rezultati finala: Minerva : SIP 19:18, Minerva : Sigma 16:19, SIP : Sigma 10:25. Vrstni red: 1. Sigma, 2. Minerva, 3. SIP.

V nogometu je nastopilo 13 ekip. Rezultati finala: Sigma : TT Prebold 4:0, Ferralit : Minerva 1:5, Sigma : Ferralit 4:0, Ferralit : TT Prebold 1:0, Minerva : Sigma 1:2. Končni vrstni red: 1. Sigma Žalec, 2. Minerva Zabukovica, 3. Ferralit Žalec, 4. TT Prebold itd.

Kegljanje na kegljišču v Preboldu pa je trajalo kar teden dni. Nastopilo je 332 posameznikov.

Vrstni red pri ženskah ekipno 4x100 lučaje: 1. Skupščina občine in DPO 1485 (Milošič 450, Zupanc 419, Ješič 315, Žurovec 301), 2. Juteks Žalec 1410, 3. Tovarna nogavic Polzela 1379; posamezno: 1. Slavica Milošič 450, 2. Malčka Zupanc 419 (obe Sob in DPO), 3. Mojca Stegner (Juteks) 394. Starejši člani ekipno: 1. Hmezad Žalec 1637 (Jager 429, 2. Cmok 410, Zidar 408, Farčnik 390), 2. Juteks Žalec 1550, 3. Ferralit Žalec 1545; posamezno: 1. Vlado Jager (Hmezad) 429, 2. Jože Dragar (Sigma) 419, 3. Franci Cmok (Hmezad) 410. Mlajši člani: 1. Sindikat delavcev zasebnih obrtnikov Žalec 1622 (Žigon 418, Kecek 418, Pikel 388, Kunst 399), 2. SIP Šempeter 1606, 3. TT Prebold 1599; posamezno: 1. Henrik Zlobec (SIP) 428, 2. Zdravko Žigon, 3. Franc Kecek (Obrtnik) 418 podrtih kegljev.

Republiško prvenstvo invalidov v smučanju

V organizaciji Športnega društva Invalid Ljubljana je bilo na Kaninu republiško prvenstvo invalidov v veleslalomu. To pot je bilo vreme invalidom naklonjeno, saj je sijalo na višini 2300 metrov, kjer je bila tekmovalna proga, toplo spomladansko sonce. Proga je bila dolga 850 metrov in je imela 28 vracit. Za pripravo prog, potreben sodniški kader in računanje rezultatov so odlično poskrbeli člani Smučarskega kluba Kanin iz Bovca. Veliko in zahtevno delo so opravili na amaterski osnovi. Srečanje slovenskih invalidov na snegu je bilo obenem tudi izbirno tekmovalje za II. olimpijske igre invalidov, ki bodo prihodnje leto na Norveškem.

Na prvenstvu je nastopilo 39 tekmovalcev. V posameznih kategorijah pa so bili najboljši: **Rajko Striznar** (nadkolenska amputacija), **Janez Furlan** (podkolenska emputacija in podobne poškodbe), **Franc Komar** (amputiranci rok in podobne poškodbe), **Franc Aljančič** (ostale poškodbe) in **Maks Stopar** (gluhi). Vsi najboljši so prejeli ob zaključku tekmovalja priznanja in medalje, za skupno kosilo pa je poskrbelo hotelsko podjetje Kanin iz Bovca.

M. Mirič

XXIX. letne športne igre gradbenih delavcev Slovenije

Na predtekmovanjih 3000 delavcev!

Andrej Ulaga

Pod pokroviteljstvom in v organizaciji Splošnega gradbenega podjetja Pionir je bilo minulo soboto v Novem mestu že XXIX. tradicionalno letno športno srečanje gradbenih delavcev Slovenije, ki imajo na področju organizacije aktivnega oddiha že zavidanja vredne izkušnje. Gre namreč poudariti, da so vsakoletne delavske športne igre gradbenecv Slovenije ne le enkratna manifestacija, temveč zaključek celoletnega in kontinuiranega dela na področju or-

ganizacije rekreacije. Zato jih ne gre istovetiti z na videz zelo podobnimi igrami nekaterih drugih delovnih kolektivov, ki se »gredo rekreacijo« dejansko le enkrat ali dvakrat v letu dni.

»Navdajata nas veselje in ponos, ker ima srečanje, ki smo ga organizirali, kar trojen pomen«, je poudaril Slavko Guštin, glavni direktor SGP Pionir in pokrovitelj XXIX. ŠIG. »Igre nas zblizujejo, saj sklepamo na njih številna znanstva, obenem pa se seznanjamo z delom in življe-

njem gradbenecv vse Slovenije. Ob vztrajnem in organiziranem sindikalnem delu v organizacijah gradbeništvaja razvijajo športne igre v zavesti delavcev športni duh in potrebo po zdravi sprostitvi in razvedrilu. In še tretji pomen: igre nas spodbujajo k temu, da dejavnost, namenjeno oddihu in razvedrilu delavcev, razvijamo in še bolje organiziramo kot doslej. Več kot 3000 udeležencev na predtekmovanjih in blizu 500 udeležencev na finalnih tekmovaljih je dokaz,

da se pravkar omenjenim ciljem že močno približujemo.«

Med najboljše športne kolektive gradbenih delovnih organizacij, ki so se v Novem mestu potegovali za najvišje naslove, se jih je uvrstilo 17, medtem ko se je predtekmovanj udeležilo kar 49 delovnih organizacij z več kot 3000 športniki. Že po tradiciji so se moški pomerili v sedmih, ženske pa v štirih športnih panogah. V končnem vrstnem redu ozioroma v skupni uvrstitvi so **znova slavili zmago** odlični športniki

celjskega **Ingrada (318 točk)**. Na drugo mesto se je uvrstil mariborski **Konstruktor (278)**, na častno tretje pa ekipa novomeškega **Pionirja (277)**.

In še najboljši v posameznih panogah:

Moški:
Mali nogomet: 1. Cevovod, 2. Grosuplje, 3. PAP Ljubljana; **balinanje:** 1. Slovenijaceste — Tehnika, 2. Salonit, 3. Konstruktor; **odbojka:** 1. Stavbar, 2. Salonit, 3. Ingrad; **namizni tenis:** 1. Gradis, 2. Elektra Maribor, 3.

Cevovod; **kegljanje:** 1. IMP Ljubljana, 2. Ingrad, 3. Konstruktor; **streljanje:** 1. Beton Zaslavje, 2. Pionir, 3. Ingrad; **šah:** 1. Ingrad, 2. Konstruktor, 3. Salonit.

Ženske:
Namizni tenis: 1. Ingrad, 2. Gradis, 3. Slovenijaceste—Tehnika; **odbojka:** 1. Ingrad, 2. Salonit, 3. Hidromontaža; **kegljanje:** 1. Ingrad, 2. Pionir, 3. Gradis; **streljanje:** 1. Pionir, 2. Stavbar, 3. Elektroprojekt.

Ob 60-letnici ustanovitve KPJ, SKOJ in združitve revolucionarnih sindikatov Jugoslavije

X.

Rojstna leta in prvi boji delavskega razreda

Vinko Blatnik

**Znanstveno utemeljena napoved
o zmagi proletariata**

Na kratko je zgodovinski pomen Manifesta možno označiti z ugotovitvijo, da so v tem »rojstnem listu« organiziranega delavskega gibanja prvič sistematično razložene osnove marksističnega pogleda na družbena dogajanja, zgodovinska vloga in cilj delavskega razreda ter glavne poti za doseg tega cilja. V predgovoru k angleški izdaji Manifesta leta 1888 je Engels zapisal: »Čeprav je bil Manifest skupno delo obeh, se vendar čutili dolžnega ugotoviti, da osnovna misel, ki tvori njegovo jedro, pripada Marxu. Ta misel je v tem, da v vsaki zgodovinski epohi prevladujoči gospodarski način produkcije in menjave in iz njega nujno izhajajoča družbena členitev sestavljata temelj, na katerem je zgrajena politična in intelektualna zgodovina te epohe in iz katerega je le-to edino mogoče razložiti, da je bila potemtakem vsa zgodovina človeštva (od odprave primitivne gentilne ureditve s skupno zemljiško posestjo) zgodovina razrednih bojev, bojev med izkoriščajočimi in izkoriščanimi, vladajočimi in vladanimi razredi; da predstavlja zgodovina teh razrednih bojev razvojni niri, v katerem je zdaj dosežena stopnja, ko izkoriščani in zatirani razred — proletariati — ne more doseči osvoboditve izpod jarma izkoriščevalskega in zatiralskega razreda — buržoazije — ne da bi obenem vso družbo enkrat za vselej osvobodil slehernega izkoriščanja in zatiranja, vseh razrednih razlik in razrednih bojev.«

Na osnovi tega teoretskega ogrodja sta Marx in Engels v Manifestu ugotovila, da je buržoazija v zgodovini odigrala revolucionarno vlogo, ker je bolj razvila proizvodne sile kot vsi drugi razredi skupaj pred njo, ustvarila svetovno tržišče, kar je omogočilo, da sta se proizvodnja in poraba vseh dežel povezali med seboj, razkorjila vse fevdalne in patriarhalne odnose in v svojem celotnem razvoju dosegla pomembne politične uspehe, da bi si na vrhu svoje moči v moderni predstaviški državi prilastila vso politično oblast. Vendar buržoazija ni uknila razrednih nasprotij, marveč je le njihove stare oblike, prikrite z verskimi in političnimi iluzijami, zamenjala z novimi, poenostavljenimi in neposrednimi oblikami surovega izkoriščanja.

To, kar označuje kapitalistični družbeni red in ga loči od drugih, je objektivna nujnost, da mora buržoazija nenehno izboljševati proizvodna sredstva za proizvodnjo in s tem tudi proizvodne in celotne družbene odnose. Toda ta objektivna nujnost pomeni tudi stalno zaostrovanje osnovnega protislovja kapitalističnega razvoja, protislovja med razvojem proizvodnih sil in buržoazno lastniškimi odnosi, ki postajajo vse večja ovira za materialni in duhovni napredek človeštva. Na dočleni stopnji razvoja proizvodnih sil postanejo kapitalistični družbeni odnosi zavora za nadaljni razvoj proizvodnih sil, kar bo objektivno izsililo spremembo zgodovinsko preživele družbene ureditve. In tako avtorja Manifesta iz te ugotovitve izpeljujeta misel, da »buržoazija ni le škvala orožja, ki ji prinaša smrt, porodila je tudi moč, ki bodo to orožje vihтели — moderne delavce, proletarce.«

Delavsko gibanje se razlikuje od vseh dosedanjih gibanj, ker »je samostojno gibanje ogromne večine, v interesu ogromne večine.«

**»Proletarci vseh dežel,
združite se.«**

Manifest kot programsko delo revolucionarne partije še posebej poudarja, da komunisti nimajo nobenih interesov, ločenih od interesov vsega proletariata. Od drugih proletarskih strank se razlikuje je lo po tem, da so praktično najodločnejši del delavskih strank v vseh deželah, da imajo več teoretičnega znanja kot druge in da vedno zastopajo skupne interese celotnega gibanja.

V Manifestu je izražena tudi nadvse pomembna misel marksistične teorije o državi — da je politična oblast »organizirana oblast enega razreda za zatiranje drugega«. Zato je prvi korak proletarske revolucije prevzem politične oblasti in organiziranje proletariata kot vodilnega razreda, ki mora centralizirati vsa sredstva za proizvodnjo in čimprej povečati proizvodne sile. Z odmiranjem razrednih razlik bo javna oblast izgubila politični značaj, a proletariati bo opravil svojo zgodovinsko nalogo z osvojenjem družbe združenih posameznikov, »v kateri je svoboden razvoj vsakega posameznika pogoj za svoboden razvoj vseh«. Pomemben je tudi poudarek v Manifestu, da teoretična dognanja komunistov ne temeljijo na idejah in načelih, ki jih je označil ali odkril ta ali oni izboljševalce sveta, marveč so le splošni izrazi dejanskega razmerja sil v razrednem boju. S to ugotovitvijo sta Marx in Engels izrazila tudi svoje spoznanje, da se s spremembo družbene biti spreminjajo tudi pogledi ljudi in njihova zavest ter da so bile vodilne ideje v določenem času vedno ideje vladajočega razreda.

Na podlagi tako zasnovanih teoretičnih izhodišč o vzročni odvisnosti idej določenega zgodovinskega obdobja od razvoja proizvodnih sil in družbenoekonomskih odnosov sta avtorja Manifesta v polemični obliki analizirala buržoazno vrednotenje svobode, vzgoje, družine, prava, naroda, lastnine. V zvezi z nalogo komunistov, da ukinejo privatno lastnino, sta izrazila nekatere elemente o kapitalu kot družbeni sili, blagovnem značaju delovne sile, medsebojni povezanosti kapitala in (mezdne) delovne sile itd.

Poudariti kaže tudi misel, da bodo ukrepi »deputatske poseganja v lastniško pravico in v buržoazne odnose« različni v različnih deželah.

Ze iz tega skopega povzetka vsebine Manifesta je razvidno, da sta Marx in Engels odkrilo in vsemu svetu na očeh razvila rdečo zastavo revolucije, na čelo nove sile v razvoju človeške družbe — delavskega razreda pa postavila osveščeno organizacijo — zvezo komunistov. Strah evropske reakcije pred komunisti nam je še toliko bolj razumljiv, ko preberamo zadnje stavke Manifesta, ki se glasijo kot prava vojna napoved: »Komunisti zavračajo, da bi skrivali svoje nazore in namere. Odkrilo razglašajo, da je njihove cilje moč doseči samo z nasilnim prevratom vsega dosedanjega družbenega reda. Vladajoči razredi naj le trepetajo pred komunistično revolucijo. Proletarci v njej nimajo nič izgubiti — razen svojih verig. Zanj pa pridobiti ves svet. Proletarci vseh dežel, združite se!«

**Praksa je obogatila
teoretična spoznanja**

Ali lahko danes, sto trideset let po izidu Manifesta, govorimo o pravilnosti in veljavi glavnih načel, ki jih vsebuje?

Pred podobnim vprašanjem se je znašel že Lenin, ko so v razdobju imperializma stopili v ospredje mnogi novi družbeni problemi, ki je razvoj ustvaril nove pogoje in nove vidike za proletarski razredni boj in za zmago socialistične revolucije, ko so se pojavili novi zavazniki, pa tudi novi nasprotniki revolucionarnega delavskega gibanja, ko je nacionalno in kolonialno vprašanje postajalo zmerom pomembnejša sestavina v strategiji in taktiki tega gibanja.

Leninov odgovor na zgoraj zastavljeno vprašanje je bil odgovor ustvarjalnega, nedogmatičnega marksisista: niti Marx niti Engels nam ne moreta dati »gotovih« odgovorov na nova vprašanja; pri obeh naletimo na časovno in prostorsko pogojene ocene in sodbe, ki so danes že zastarele; toda prav zato, ker so po svojem bistvu kritične in revolucionarne, so ostale temeljne misli marksizma, njegova dialektična marksistična teorija in metoda pa najzanesljivejši vodnik v boju za objektivno resnico, za globlji pogled v sodobna družbena protislovja, v boju za njihovo progresivno presežanje.

Takšno pojmovanje marksizma in njegovega revolucionarnega bista je bilo značilno za Lenina in za vse njegovo življenjsko delo, tja do zadnjih let njegove dejavnosti, ki se ujema s prvimi leti velikega iskanja pravilne poti k še nedoseženim vrhovom socializma.

Naš čas je navrgel množico novih in posebnih problemov, ki jih je mogoče reševati samo v duhu ustvarjalnega marksisizma-leninizma. Tudi zdaj ni nobenih »gotovih«, povsod in trajno veljavnih rešitev. In tudi zdaj se Marxova in Engelsova dialektična materialistična teorija in metoda razodevata kot najzanesljivejši vodnik.

Socialna in politična struktura družbe se je v letih po drugi svetovni vojni zelo spremenila. V tem razdobju je nastala vrsta novih socialističnih držav. Ljudstva Azije in Afrike so se večidel otresla kolonialnega jarma. S tem so se navrgla mnoga nova vprašanja, katerih progresivno reševanje je postalo izrednega pomena za mednarodno delavsko gibanje.

V svojem predgovoru k poljski izdaji »Komunističnega manifesta« iz leta 1892 je Engels označil demokratično enakopravnost kot najboljše jamstvo za resnično mednarodno sodelovanje narodov. Vprašanje demokratičnih, na enakopravnosti temelječih odnosov med socialističnimi deželami in narodi je postalo danes eno izmed največjih vprašanj mednarodnega socializma.

Iz različnih zgodovinskih pogojev, v katerih so se narodi razvijali in stopili na pot socialističnih preobrazb, izvira vprašanje o različnih poteh k vrhovom socializma, vprašanje, ki je v mednarodnem delavskem gibanju dostikrat predmet razpravljanja.

S tem vprašanjem se je Lenin ukvarjal še pred oktobrsko revolucijo. V svojem članku »O karikaturni marksizmu in o imperialističnem ekonomizmu«, ki je bil napisan leta 1916, je dal nanj tale daleč v bodočnost segajoči odgovor: »Vsi narodi bodo prišli v socializem, to je neogibno, toda ne bodo prišli na povsem enak način; vsak bo prišel na nekaj svojega v to ali ono obliko demokratije, v to

ali ono inačico diktature proletariata, v ta ali oni tempo socialističnih preobrazb različnih plasti družbenega življenja. Nič ni bolj teoretično siromašnega in praktično smešnega, kakor če si, v imenu histričnega materializma, slikamo bodočnost v tem pogledu z enobarvno, sivkasto barvo.«

To stališče je Lenin branil tudi v letih po oktobrski revoluciji. Vprašanje o različnih poteh v socializmu je dandanes sila aktualno, in to ne le za narode socialističnih dežel. Velikega pomena je tudi za delavsko gibanje in za narode razvitih kapitalističnih dežel in pa za narode, ki si — kakor v Latinski Ameriki — utirajo svojo pot iz na pol kolonialne odvisnosti k socializmu. S tem vprašanjem se ukvarjajo napredne sile tako imenovanega nerazvitega sveta, narodov Azije in Afrike, ki so se nedavno osvobodili ali pa se še osvobajajo izpod kolonialnega jarma. Najožje sodelovanje in progresivno reševanje njihovih notranjih socialnih problemov — to je za narode tega sveta prvo jamstvo svobode, najučinkovitejše obrambno sredstvo proti imperializmu in neokolonializmu.

V predgovoru k eni slovenskih izdaji Manifesta (Komunist v zbirki Temelji leta 1973) je Boris Zihlerl opozoril še na eno vprašanje, ki je neposredno in ozko povezano s problemom delavskega razreda in njegove odločilne vloge v dogajanju našega časa in ki je pogosto predmet nesporazumov. Gre za uresničevanje socialistične demokratije za najširše množice delovnega ljudstva.

V »Manifestu komunistične partije« sta Marx in Engels poudarjala zgodovinsko svojevrstnost delavskega gibanja: »Proletarsko gibanje je samostojno gibanje neizmerne večine v interesu neizmerne večine.« Sedemdeset let kasneje, v letu 1919, na VIII. kongresu Komunistične partije Rusije, je Lenin govoril o objektivnih in subjektivnih ovirah, ki so napotni udeležbi delovnega prebivalstva pri upravljanju, o ovirah, ki povzročajo vse mogoče birokratske deformacije. Kot veliki demokratični cilj socialistične skupnosti, ki kateremu naj teži in vodi zavestna dejavnost revolucionarne komunistične avantgarde, je Lenin označil prehod od upravljanja za delovne ljudi, od upravljanja, ki ga izvaja napredna plast proletariata, k upravljanju delovnih ljudi samih. Drugače rečeno, k samoupravljanju delovnih ljudi.

Teži in protislovi polni, celo zgodovinsko razdobje obsegajoči boj za to veliko preobrazbo na področju družbenega upravljanja je — po besedah Borisa Zihlerla — prav tako neogibna sestavina socialistične graditve. Vsak resnični, dejanski uspeh v tem boju je — kakor je to že Lenin napovedal — hkrati udarec po birokratizmu in manjša možnost birokratskih deformacij v socialistični družbi. Toda tega boja nikakor ni mogoče bojevati pod praporom buržoaznega liberalizma in anarhoindividualizma, in prav tako ne v imenu njima ustreznih filozofij našega časa. Tudi v tem boju nam lahko samo temeljne misli »Manifesta komunistične partije«, osnovne misli Marxa in Engelsa, služijo kot najzanesljivejša napotila, kot kazipoti na poti k uresničevanju zgodovinskega poslanstva delavskega razreda na poti k osvoboditvi človeštva slehernega izkoriščanja in zatiranja.

**Zmaga kontrarevolucije in
vzpon delavskega gibanja**

Že kmalu zatem, ko je kontrarevolucija zmagala, je postalo jasno, da malomeščanski voditelji, ki so v emigraciji ustanavljali svoje komiteje in izdajali različne liste ter tiskali letake, niso imeli nič skupnega z nemškim in francoskim delavstvom, pa tudi ne z nemškim ali francoskim meščanstvom. Bili so le še ostanki nekdanjih močnih strank. Marx in Engels sta se zato povsem ločila od teh skupin emigrantov in delavce svarila pred njihovimi pozivi na revolucionarne akcije. Takšno njuno ravnanje pa nikakor ni pomenilo, da sta opustila svoje načelo o zgodovinski zaporednosti revolucij. Nikdar nista pripočela delavcem, naj se ločijo od drugih slojev ljudstva. Nasprotno: povsod, kjer se je liberalno meščanstvo bojevalo proti fevdalizmu, sta zahtevala, naj delavstvo podpre boj meščanstva, kasneje pa razvije in razširi svoje gibanje čez meščansko liberalne okvire.

Marx in Engels sta po letu 1850 upala, da se bodo v razvitejših deželah v novem revolucionarnem obdobju oblikovale tudi nove stranke, ki bodo dokončale revolucionarno delo zveze komunistov iz leta 1848. Pričakovala sta, da se bodo nova gibanja bolj zakoreninila v proletariatu. Prihodnjih strank bi ne smele obremenjevati takšne osebe in ideje, ki so se izrazile kot nezrele v letih 1848—1849. Leta 1849 so se v vseh evropskih deželah, ki so sodelovale v revolucijah, začele emigrantske skupine tako imenovane demokratične smeri izločevati iz delavskega gibanja. Vendar je preteklo precej časa, predno so to dejstvo spoznale vse evropske organizacije in politične osebnosti, ne nazadnje tudi zaradi policijskega preganjanja revolucionarjev. Do

živahnih razprav je o vlogi in usodi revolucije prišlo zlasti med emigranti v Angliji in ZDA.

Zveza komunistov, ki sta jo ustanovila in vodila Marx in Engels, je imela po porazu revolucije v Nemčiji le malo somišljenikov; njihovo aktivnost je policija povsem zatrla. Najpomembnejša organizacija zveze komunistov je bila izobraževalno društvo nemških komunističnih delavcev v Londonu. Vendar je v tej organizaciji proti Marxu in Engesu delovala močna opozicija različnih pogledov na perspektivo revolucije. Marx in Engels sta stvarno ocenjevala vso težo poraza, ki ga je doživela mednarodna demokracija z zlomom revolucije. Zato sta menila, da je treba revolucionarno taktiko prilagoditi novim razmeram. Za pretežni del nemških delavcev v Londonu Willich in Schapperjem na čelu pa je bila Marxova in Engelsonova taktika organiziranja in usposabljanja delavcev za ob spopade nesprejemljiva. Willich in Schapper sta se zato raje sporazumela s proletarskim delom francoskih emigrantov v Angliji (Blanqui, Louis Blanc), pridružilo pa se jima je tudi radikalno krilo poljskih emigrantov, skupaj z demokratično usmerjenimi Madžari.

V Londonu sta delovali dve internacionali: prva je imela povsem meščanski, druga pa pretežno delavski značaj. V meščansko internacionalo so bile vključene pomembnejše osebnosti politične preteklosti, v delavsko pa predstavniki delavskih interesov in je nadaljevala tradicije »bratskih demokratov« iz leta 1847. Marx in Engels sta se tudi od teh prizadevanj povsem ogradila. Marx je ob materijalni podpori in delovni povezanosti z Engelsonom nadaljeval z znanstveno in literarno dejavnostjo, trdno prepričan, da pripada bodočnost njemu in da sta obe internacionali le prehodne narave, brez resnejšega pomena.

Willich in njegovi prijatelji so gojili iluzijo, da je možno revolucijo nadajevati tam, kjer se je končal oboroženi boj leta 1849. Marx pa se je dobro zavedal, da neposredno po neuspeli revoluciji ni stvarnih možnosti za organizirano gibanje med delavstvom niti v Franciji niti v Nemčiji. Willich in njegovi prijatelji niso bili zmožni, da bi vodili delavsko gibanje v daljšem obdobju revolucionarnega zahtišja in to predvsem zato, ker njihovo delo ni temeljilo na poznavanju marksistične teorije.

V naslednjih desetletjih se je v Nemčiji, Avstriji in Franciji močno okrepila legalna meščanska opozicija, največ zato, ker se je del emigrantov po amnestiji vrnil domov. Mnogi so ostali politično aktivni, vendar samo kot privesek dovoljene opozicije, ne pa več kot revolucionarji. Nacionalna gibanja pa, ki so leta 1848 in kasneje imela pomembno vlogo v revolucionarni internacionali, so se izrodila v sopolnike bonapartizma. Napoleon Bonaparte III, ki je leta 1852 postal cesar, se je začel razglašati za zaščinika vsah zatiranih narodov in se celo poigravati z mislijo o reviziji ustavnih pogojev iz leta 1815. Madžarska nacionalna stranka, ki jo je vodil Kossuth, kakor tudi aristokratski del poljskih emigrantov ter liberalno-monarhistično usmerjeni italijanski patrioti so se povezali z Napoleonom v upanju, da bodo z njegovo pomočjo uresničili svoje namene. Samo Mazzini je ostal zvest svojim načelom in je zavril kakršnokoli zvezo s podkupljivim bonapartizmom.

Že v petdesetih letih je meščanska internacionala razpadla na svoje sestavne dele, podobna usoda pa je doletela tudi proletarsko internacionalo Willichove smeri.

Ko gibanje ni izponilo zastavljenih nalog, je prišlo v londonski komunistični organizaciji do novih sporov in do razkroja. Willich se je približal meščanskim demokratom in se kmalu nato preselil v ZDA. Schapper in drugi politično aktivni nemški delavci pa so obnovili sodelovanje z Marxom.

Medtem ko so se vse skupine demokratične emigracije Evrope razšle, njihovi voditelji pa zatonili v pozabo, je Marx neumorno delal. Njegovo delo je pritegnilo misleče zastopnike delavskega gibanja. Voditelji angleškega delavskega gibanja so ponovno navezali stike z Marxom in Engelsonom. Veliko demokratov v Nemčiji, ki so razmišljali o razredni politiki delavcev, je začelo priznavati Marxa za svojega znanstvenega voditelja. Okrog leta 1860 je bil boj med evropskimi emigranti za vodilno vlogo v delavskem gibanju zaključen. Demokratično gibanje iz let 1848—1849 se je preživelo. Ostala sta na eni strani meščanski liberalizem v različnih pojavnih nacionalnih oblikah, na drugi strani pa Marx in delavsko gibanje.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Humoreska

Moč informacij Nesebični nasveti

Jože Žemlja

»To ni res in nikar mi ne tvežite, prosim,« je dejala snažilka Mica. »Ne morem verjeti, da bi si ta glavni upal zaobiti sklepe samoupravnih organov in bi samostojno odločal o sredstvih reprezentance in sklada skupne porabe.«

»Verjemi ali ne,« je dejala kurirka Elica. »Danes mi je to prišepnila personalka Marina, ki je kuhana in pečena pri glavnem in kot taka najbolj zanesljiv vir informacij iz glavne uprave naše DO.«

Marina je bila sicer bivša lju-bezen glavnega, ki je odletela zaradi prehude konkurence mlajših moči, vendar je še vedno ohranila poseben odnos, ki ga je s pridom izkoriščala na informacijskem področju.

Kmalu zatem je bil sklican kolegijski sestanek. Pravico prisotnosti na tem zaprtem sestankovanju so imeli le ožji člani glavnega stana, to je direktorji in vedec posameznih služb, direktorji tozdov, glavni knjigovodja in tudi — ali predvsem — ljubljenci glavnega. Njim na čelu je bil seveda naš kadrovik Janez, koordinator med glavnim stanom, samoupravnimi organi, tozdi in skupnimi službami. Skrajno zaupni viri so vedeli tudi povedati, da bo kadrovik Janez bodoči zet glavnega.

Glavni je takoj prešel na bistvo sestanka, pred tem pa je zahteval skrajno diskretnost in izklopil vse telefone, magnetofone in domofone. Za vsak primer... »Po sklepu našega deseja kolegij samostojno odloča o sredstvih reprezentance.«

Takoj smo opazili, kam pes taco moli. Ali mu je žena spet zakuhalo kakšen škandal, da nujno potrebuje denar ali pa nujno po-

trebuje še en vikend. Njegovemu uvodnemu glasu smo vsi vzhičeno zaploskali, saj smo po izkušnjah vedeli, da bodo naposled tudi za nas, kot vedno, ostale kakšne drobtinice.

Nato se je oglašil ljubljenc in bodoči zet Janez: »Po istem sklepu deseja in 'onim' sporazumom ter pravilniki lahko kolegij samostojno odloča tudi o sredstvih sklada skupne porabe v višini 40 odstotkov. Seveda z edinim ciljem, da bi glavna uprava, skupne službe in koordinacija med tozdi lahko bolj delovala.« Potem je še prišepnil: »In tudi, da bi komercialna smer naše DO bila bolj učinkovita...«

Potem je glavni knjigovodja s pretehtanim glasom predlagal, da bi tovarišici Marini le morali odobriti nekakšen delež, kajti »ženska le ve veliko stvari in bi nam utegnila skuhati še kakšno godljo.« Vsi smo namreč vedeli, da glavni rabi 200 milijonov za hidrogliser in tisti drugi vikend. Žal smo mu lahko odobrili samo 120 milijonov (resda pod zelo ugodnimi pogoji), za ostalih 80 pa bi se dala spraskati polovica iz sklada skupne porabe in reprezentance, kajti ostalo polovico sklada (torej drugih 40 milijonov) »bi bilo nujno razdeliti po ustaljenem ključu med prisotne. Seveda smo eni bolj navdušeno in drugi manj zaploskali, vendar... Za vsak slučaj smo potem sklenili še, da se vsak od nas odpo-voje določenemu procentu od svojega deleža, kar vse skupaj se nameni za tovarišico Marino, da ne bi slučajno...«

Mislím, da je to najboljši dokaz, kako informacije nikakor niso samo del informacijskih sredstev, ampak so lahko tudi velika in zelo oprijemljivo učinkovita moč.

Jože Olaj

Ali morebiti kupujete avto, si opremljate stanovanje, gradite hišo, se odpravljate na počitnice? Tedaj ste gotovo že sami lahko ugotovili, da vse te in podobne reči še zdaleč niso tako preproste, kot kaže na prvi pogled, in da se boste o marsičem v zvezi z njimi morali posvetovati še s kom.

Ni namreč vseeno kakšen avto boste kupili. Težko je med različnimi tipi izbrati vozilo, ki bo hitro in udobno ter hkrati skrajno ekonomično — in ki ga bo moč tudi dobiti prej ko v enem letu. Ni tudi vseeno, denimo, za kakšne talne ali stenske obloge se odločimo v stanovanju, za kakšno pohištvo v dnevni sobi ipd. ali kakšne vrste gradiva bomo uporabili za hišo, kje ga bomo dobili, kje bomo našli take in drugačne mojstre itd. In nikakor ni vseeno niti to, kam se bomo odpravili na počitnice in kako jih bomo prebili: v hotelu, v kempingu, na križarjenju z ladjo...

Tovrstnih nasvetov pa na pristojnih uradnih mestih dajejo največkrat bore malo. Preprosto pač prodajajo tisto, kar imajo na voljo, za vse drugo pa se mora občan zmeniti kar sam.

In v takih primerih občanu nesebično in požrtvovalno priskoči na pomoč njegov soobčan, znanec ali prijatelj. Največkrat v množini, da je tako paleta nasvetov čim širša.

Če bleknete v družbi, da — denimo — opremljate dnevno sobo, boste v najkrajšem času imeli na voljo vsaj petero idejnih skic o tem, kje mora biti regal, kakšni naj bodo fotelji, kakšna platna naj obesite na stene in kje naj bo bife. Seveda boste bržčas težko uskladili vse to s svojo dnevno sobo in z njenimi pičilimi razsežnostmi. Največkrat pa se takšne idejne skice tudi ne bodo skladale s tistim kupčkom denarja ali posojila, ki vam je za to na voljo. Vendar so vsi ti predlogi nesebični, prijateljski, zato jim nimate kaj oporekati. Le

sami si boste morali nato izoblikovati svoj načrt, ki bo moral daleč odstopati od vseh, ki ste jih slišali, kajti sicer bo vaša dnevna soba spominjala na kokošnjak, kubistično preddverje ali skladišče komisijske trgovine.

Kar zadeva gradnjo hiše, je vse skupaj še bolj zapleteno. Znanci in prijatelji, na katere se boste obrnili za tovrstne nasvete, vam bodo nasuli toliko uporabnih informacij, da bi se hiša, ko bi jo gradili po njih, gotovo najmanj sesula, če ne bi bilo še kaj hujšega. Predvsem so pa pri tem zanimive informacije, ki vam jih bodo znanci dali o mojstrih. »Priporočeni« mojstri vas bodo namreč pri delu in računu potegnili vsaj za trikrat toliko kot drugi, čeprav vas bodo že tako vsi po vrsti potegnili.

Pestro izbiro nasvetov boste dobili med znanci in prijatelji tudi v zvezi s počitnicami. Ta vam bo svetoval peščene obale »boljših« domačih letovišč, kajti že v

teh je kakovost storitev še na znosni meji, drugi vam bo na srce polagal odročne otoke, ki resda s prevozom z oskrbo niso na dobrem glasu, imajo pa mir, tretji bo prisegal na Kanarske otoke in Tunizijo, četrti se bo pridušal, kako lepo je poleti v gorah, ne glede na to, da je takrat v sleherni planinski postojanki živahnije kot pred ljubljansko Namo ob dveh popoldan. Peti vam bo spet svetoval počitnice v zakotni hribovski vasi, kjer imajo domače mleko, žgance ter muhe in obade...

Za vse, česar se lotevate, boste med prijatelji in znanci dobili brez števila nesebičnih nasvetov. Če si tedaj hočete ohraniti trezno glavo in mirno kri, o svojih takšnih ali drugačnih načrtih raje pred svojimi soobčani molčite.

Resda boste prikrajšani za prenekateri nesebični nasvet, toda hkrati si boste tudi prihranili marsikatero nespešno noč — in morebiti še kak dinar.

O planiranju tudi malo po domače

Ciril Brajer

Na posvetu o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SRS v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu, ki je bil minulí ponedeljek, smo slišali marsikatero slikovito prispevbo. Nekdo je planiranje primerjal z odločitvami, ki jih sklepamo ob novem letu — kako ne bomo

več pili, kadili, zmanjšali število skodelic kave... Čeprav se le malo tega tudi uresniči, je primerna »doza« optimizma vsaj spodbudna. Drugi je razpravljal o razvojnih bombah, postavljениh na strateških mestih, manjka jim pa le ena sama malenkost: ni jasno, kdo bo dal detonator. Sli-

šali smo nekaj tudi na račun planskega izrazoslovja. Poznamo izraze prepovedano, strogo prepovedano, najstrožje prepovedano in vsi vemo, da nečesa pač ne smemo kaj pa natančno pomeni posamezen izraz le malokdo natančno ve.

Menda je žebljico še najbolje

zadel na glavico razpravljalec, ki je planiranje primerjal z obiskom v restavraciji. Takole je razmišljal: če gremo na kosilo — seveda, če nimamo v žepu naročilnice — je treba pogledati tudi ceno — in nato še v svoj žep!

NAGRADNA KRIZANKA ŠT. 22

Rešitve pošljite do 27. junija 1979 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIZANKA št. 22. Nagrade so 200, 150 in 100 dinarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 20

Ajléc, Sardenko, obrt, Jean Jacques Rousseau, drog, Daudet, plakat, Oona, Alan, et, udarec, VM, Nama, ikra, krača, šen, ZO, Ono, rolo, Er, Čkalov, kapetan, ZT, leper, atribut, Avari, nravi, bajta, encijan, Audi, avion, Spinoza.

Izzrebandi reševalci nagradne križanke št. 20:

1. nagrada 200 din: Martin Rozman, Mirna pot 4, 63000 Celje; 2. nagrada 150 din: Mija Grailand, Jenkova 7, 66000 Koper; 3. nagrada 100 din: Marko Rems, Mestne njive 4, 68000 Novo mesto.

Nagrade bomo poslali po pošti.

Crossword puzzle grid with 15 columns and 10 rows. The grid contains various words related to Slovenian culture, geography, and history. Some words are already filled in, while others are empty spaces for the solver. The grid is bordered by a double line.

Namesto barak bodoče naselje

Menda je to prvi in tudi edini primer v Sloveniji, da delavci, ki gradijo tovarno sladkorja v Ormožu, praktično od vsega začetka stanujejo v stanovanjskem naselju, ki bo v prihodnje namenjeno delavcem te tovarne. Stanovanjsko naselje Dolga lesa je staro že leto dni. Res — da ga sestavljajo montažne dvo in troetažne vrstne hiše, ki so jih izdelali v Gradisu LIO Škofja Loka, vendar to niso barake, ampak trajne stanovanjske stavbe na komunalno urejenem zemljišču. Tudi centralno ogrevanje celotnega naselja imajo.

Zakaj so se pri Gradisu kot izvajalcu gradbenih del oziroma

pri Slovinu kot investitorju odločili za ta korak? Odgovor je na dlani: odločili so se kot dobri gospodarji. Kar čudno je, da so bili prvi in — edini. »Zelo preprosto!« je povedal član Slovinove investicijske grupe, dipl. ing. Borivoj Terčelj. »Namesto da bi izvajalci priznali stroške gradnje naselja za delavce, smo dali takrat nekaj več in tudi s pomočjo občinskih sredstev zgradili naselje do določene faze. Po končani gradnji tovarne ga bomo dokončali in preuredili v stanovanja. Najbrže se ne bom dosti zmotil, če rečem, da smo že po takratnih cenah prihranili več kot staro milijardo din. Po novih cenah pa še znatno več.«

Njihovo rešitev vsekakor velja pohvaliti, čeprav žal iz objektivnih vzrokov ni sprejemljiva za vse gradbince, ali bolje, za vsa gradbišča. Pozdraviti jo je treba zavoljo dveh razlogov, saj so na eni strani sebi oziroma družbi prihranili znatna sredstva in na drugi omogočili gradbenim delavcem bolj normalno in človeško življenje.

In kaj pravijo delavci Gradisa? Železokrivec Kasim Herič iz Zavidovičev je s sedanjim stanovanjem zelo zadovoljen. »Od 1973. leta delam pri Gradisu, to se pravi, živim po barakah. Navadno je tam več ljudi v enem prostoru in kadar počivaš, se

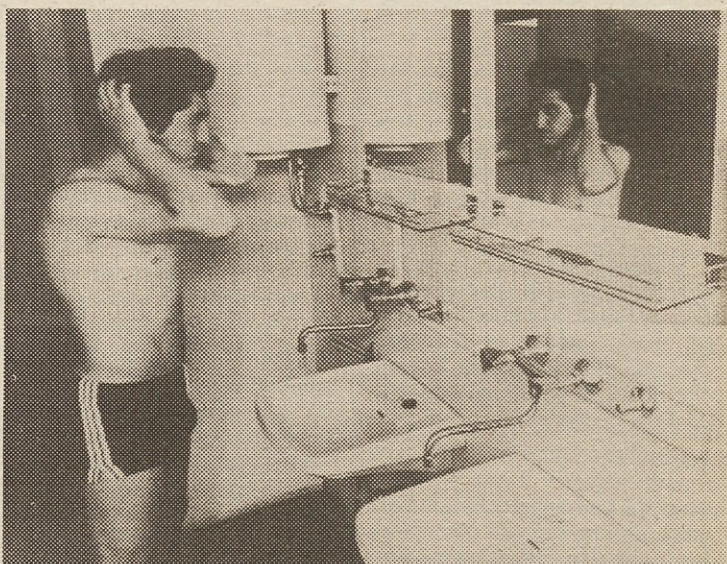
vsakokrat zbudiš, ko kdo vstopi ali odide. Nimaš tistega miru, kot tu, ko smo v eni sobi trije ali štirje. Pa tudi lažje vzdržujemo red in 'ne nazadnje' manj ljudi ima en umivalnik — če vam to kaj pove!«

Ivan Krokter je doma iz Čakovca, po poklicu VK tesar. »Spominjam se, da smo prve barake zbijali iz desk in prav tako postavljali na pesek. Spali smo na slamaricah. Danes je drugače. Poleg vsega se mi zdi največ vredna centralna kurjava, saj je pozimi ob vsakem času toplo.«

Andrej Agnič

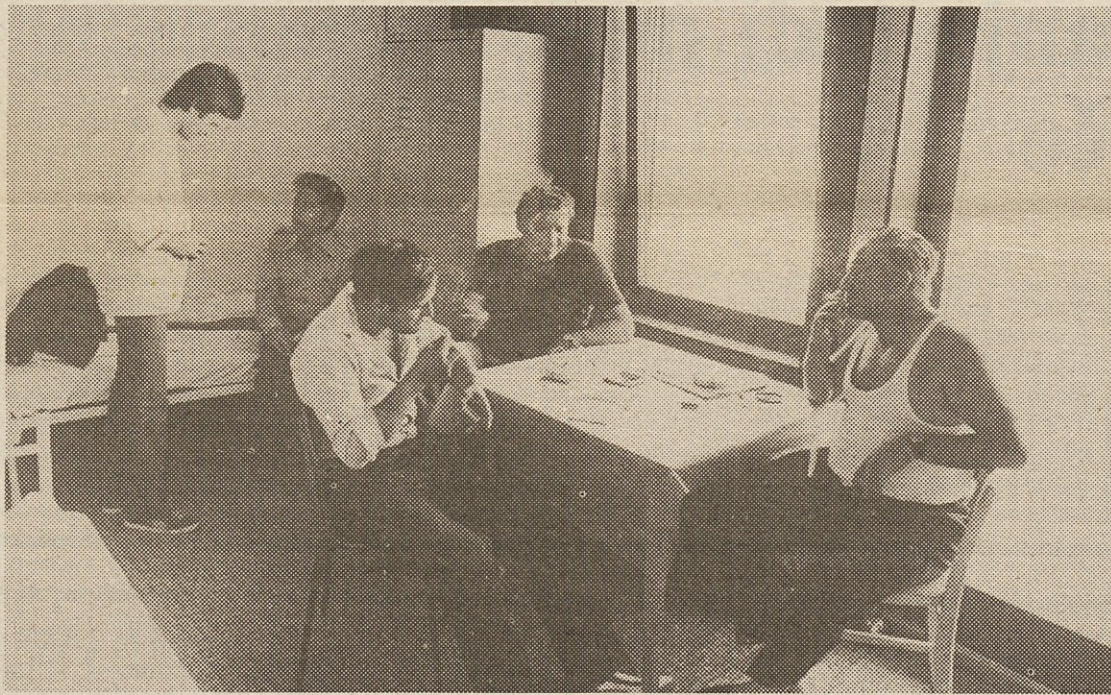
Hupert Babič, upravnik naselja: »To niso barake!«

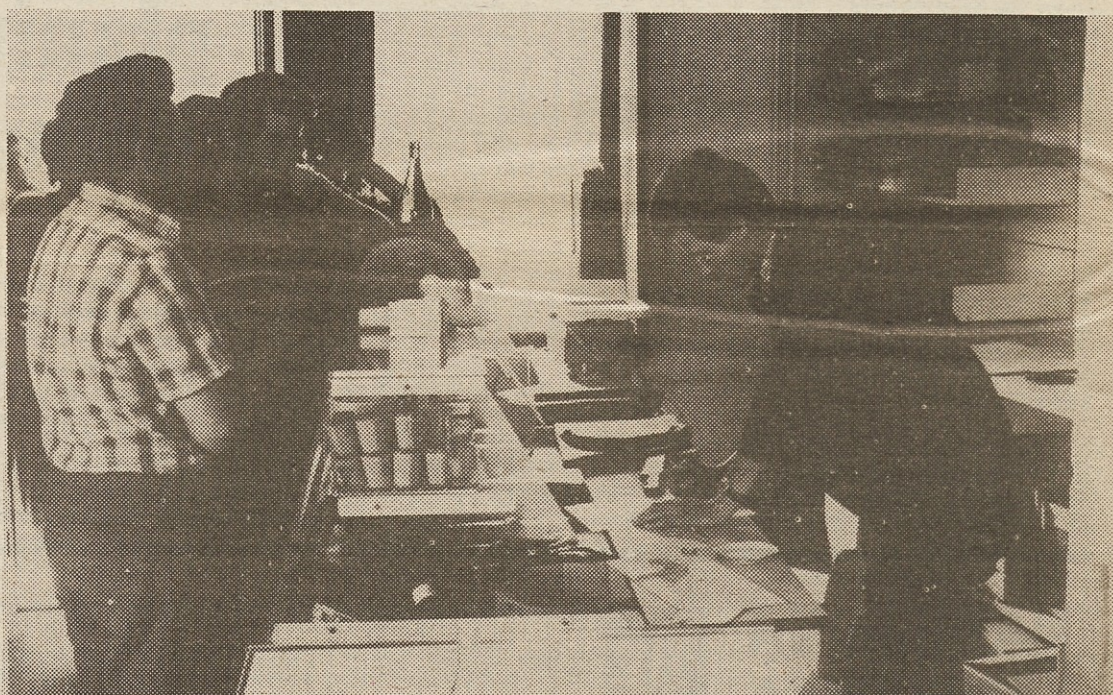
Pogoji za osebno higieno bodo v bodočih stanovanjih skoraj idealni

Danes v montažnih vrstnih hišah spodobno stanujejo gradbinci, jutri bodo v njih prebivali delavci ormoške sladkorne tovarne.

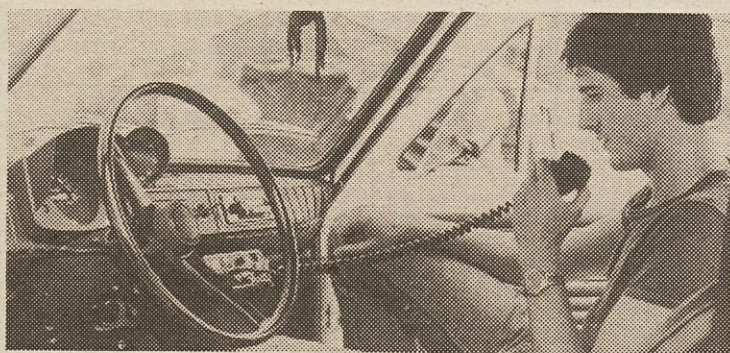

Prijetno je po delu poklepetati s sodelavci v normalno svetli in zračni sobi

V naselju Dolga lesa so za svoje delavce gradisovci organizirali tudi dobro založeno trgovino

»Bombe« na krajevno skupnost Stadion

Za povezavo med štabom CZ in enotami so poskrbeli radioamaterji.

Strokovno oskrbo so dobili ranjenci v »bolnišnici« zdravstvenega doma Bežigrad.

Štab civilne zaščite krajevne skupnosti Stadion v Ljubljani je prejel obvestilo o možnem sovražnem napadu. Mobilizacija je trajala vso noč. Zračni napad se je začel zjutraj. »Eksplozije bomb« so odmevale na različnih mestih krajevne skupnosti. Šola, vrtec, stanovanjski blok in še nekatere zgradbe so bile cilj napada. Takoj ko je nevarnost minila, so prihiteli na prizade

nete kraje gasilci, reševalci in ekipe prve pomoči. Na pomoč so prišli tudi delavci bližnjih delovnih organizacij. Akcija je bila hitra in uspešna. Pogasili so požare, oskrbeli ranjence in jih namestili v zasilni bolnišnici.

Vaja je uspela in prinesla mnogo koristnih izkušenj.

Namen vaje je bil prikazati krajanom delovanje in pomen civilne zaščite v sistemu vseljidske obrambe.

Obvestilo o napadu je prišlo po etru.